

ПОЛИТИКИН

8
динара



БРОЈ
1448

ЗАБАВНИК

28.9.1979. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XL



КОМПЛЕТАН
СТРИП
РИП
КИРБИ

Ripley

Веровати или не!



НАЈТЕЖИ БЛИЗАНЦИ

БИЛИ И БЕНИ МЕК КРЕРИ,
ПРОФЕСИОНАЛНИ
РВАЧИ ИЗ
ХЕНДЕРСОНВИЛА,
(САД)
ИМАЈУ
УКУПНО
663
КИЛОГРАМА.



ЕНГЛЕСКА МОРНАРИЦА

ЈЕ ЈОШ 1587. ГОДИНЕ
ИМАЛА 25 БРОДОВА.



ЕНГЛЕСКА КРАЛИЦА МЕРИ

(1867-1953)

ЈЕ ЗА
ВРЕМЕ
ДРУГОГ СВЕТСКОГ
РАТА
ЗАХТЕВАЛА ДА
СЕ СТАРО ГВОЗДЕ
ПРИКУПЉА
ПО СВАКУ ЦЕНУ.

ЗАТО СУ ОДУЗИМАНЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ
АЛАТКЕ МОРАЛЕ ДА СЕ КРИШОМ
ВРАЂАЈУ СЕЉАЦИМА.



СТРЕЛИЧАРСТВО

ЈЕ СМАТРАНО СПОР-
ТОМ ЈОШ ПРЕ
20.000
ГОДИНА.



СТЕНА НАЛИК НА СЛОНА

НАЛАЗИ СЕ У
ТАЏИКИСТАНУ,
(СССР).

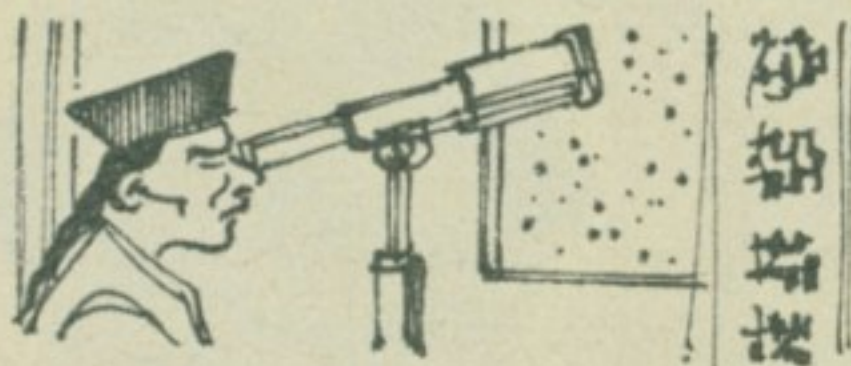
ЗВОНИК

ЦРКВЕ СВ. БОТОЛФСА
У БОСТОНУ,
(ЕНГЛЕСКА), ИМА
365 СТЕПЕНИКА,
ЗА СВАКИ ДАН
ПО ЈЕДАН.
ЦРКВА ИМА 7 ВРАТА,
12 СТУБОВА,
52
ПРОЗОРА,
КОЈИ
ОЗНАЧАВАЈУ
ДАНЕ У
СЕДМИЦИ,
МЕСЕЦЕ,
САТЕ И
НЕДЕЉЕ.

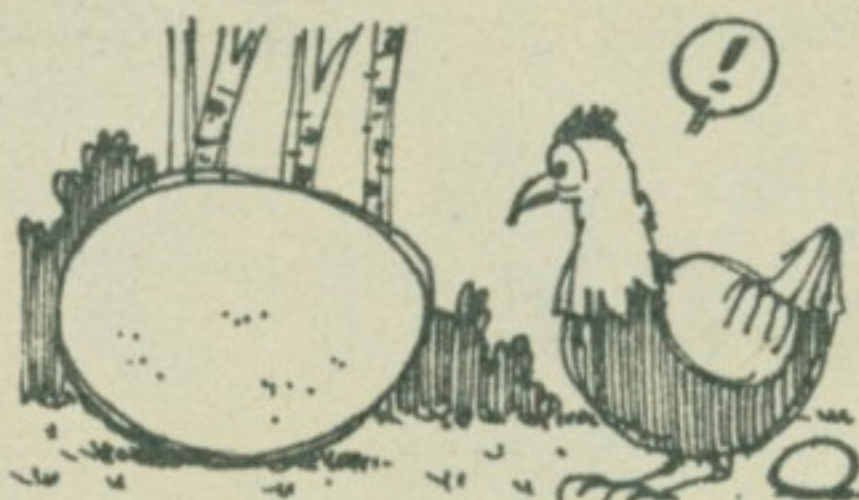


ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

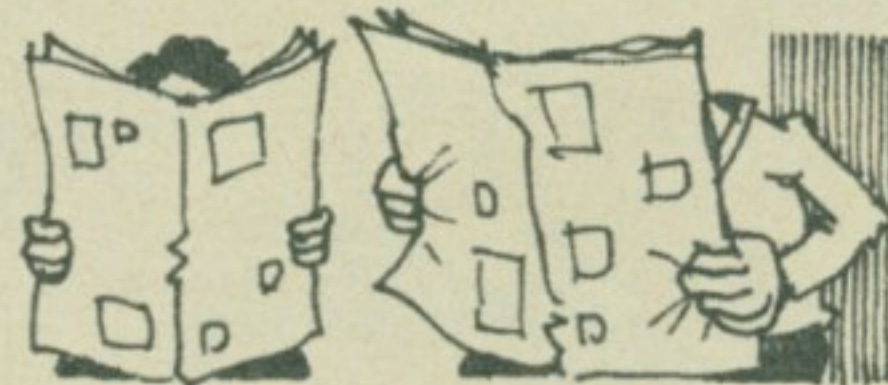
● код старих Кинеза астрономи
су били државни чиновници ко-
ји су по службеној дужности
пратили кретање небеских тела.
Пронађени су анали из 2857. го-
дине пре н. е. у којима су забе-
лежена помрачења Сунца и Ме-
сеца и појаве комета.



● најмлађи вулкан у Америци
је Паракутин у Мексику који је
први пут прорадио 20. фебруара
1943. године.



● нојево јаје може да буде
тешко два килограма што од-
говара тежини око четрдесет
кокошијих јаја.



● израчунато је да сваки гра-
ђанин Сједињених Америчких
Држава читајући „поједе“ го-
дишње око пола килограма
штампарске боје.



● снага таласа који заплускују
обалу Шкотске понекад је већа
од 29 тона по квадратном метру.

● у малом селу Агуада у Пор-
тугалији Роса Гомес прославила
је 1943. године свој стоти ро-
ђендан у кругу породице. Слав-
љу су присуствовале 243 особе:
13 њених синова, 78 унука и 150
праунука. Сви су они живели у
истом селу.



● лимнобиологија је грана био-
логије која се бави проучава-
њем живих бића и њиховог жи-
вота у слатким копненим вода-
ма.



● папиаменто је језик којим го-
воре становници карибског
острва Курасао, холандске ко-
лоније од 1634. године. Овај је-
зик има 70 одсто шпанских ре-
чи док остале потичу из хо-
ландског и енглеског и разних
дијалеката Африке и Кариба.



● Енглец Џон Лејден (1775 —
1881) одлично је знао четрдесет
пет језика од којих двадесет
оријенталних.



● Долина смрти у Калифорнији
спада у најниже и најтоплије
области на свету. Налази се на
85 метара испод морске повр-
шине и температура ваздуха у
њој износи у току лета 50 сте-
пени у хладу.

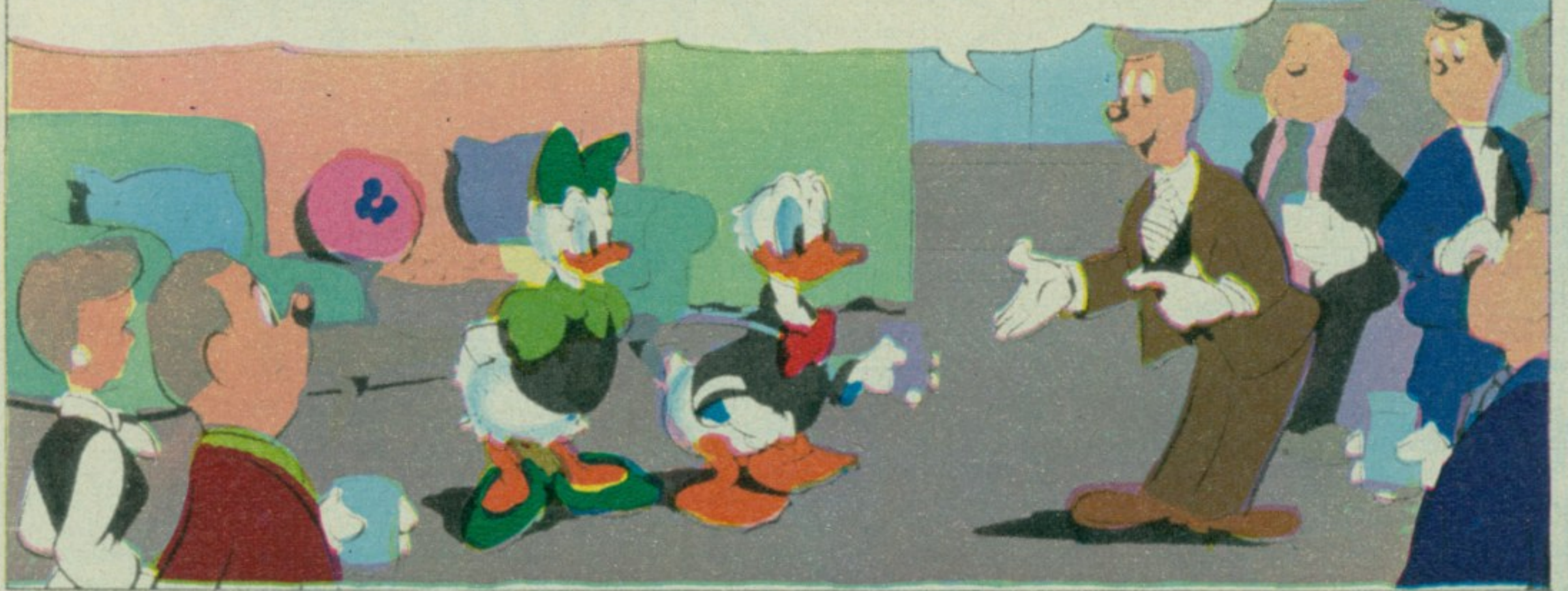


● највећа куглана на свету на-
лази се у Токију и има 252 куг-
лашке стазе.

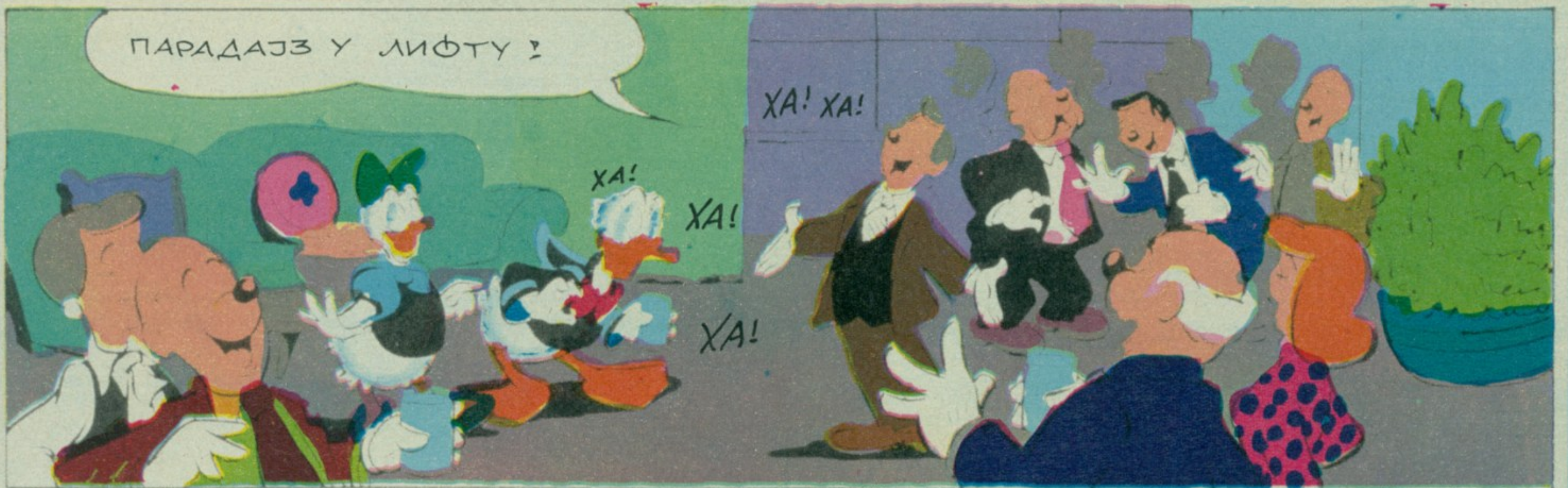
WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ШТА ЈЕ ТО МАЛО, ЦРВЕНО И ИДЕ ГОРЕ-ДОЛЕ?



ПАРАДАЈЗ У ЛИФТУ?



ИМАМ И ЈА ДО-
БАР ВИЏ!

ЗАР?



А САДА ДА ЧУЈЕМО
ПАЈУ? И ОН ИМА ДО-
БАР ВИЏ!



КАД РАЗМИСЛИМ...
И НИЈЕ
ТАКО
СМЕШАН!





ИМАМ СИНА

ПРВИ ПУТ У ЖИВОТУ МОГАО САМ ЈАСНО ДА ЧУЈЕМ И БРОЈИМ ОТКУЦАЈЕ СВОГА СРЦА. ДА ЛИ САМ ПОСЛЕ ТИФУСА ПОСТАО КУКАВИЦА?

Рањени и одвојени од другова Иван и ја стигосмо једног дана до правог врта стремуша и јагода. А одмах до тог „врга“ набасасмо на диван извор као лед студене воде. Ту смо се најели и напили до миле воље. Одлучили смо да овде останемо неколико дана, можда све док не наиђе неко од наших. А онда, наједном, зачусмо рзање коња и лавез паса.

Помислили смо да је у близини неки катун и да ћемо ускоро наићи на чобане и везу са нашим. Међутим, лавез је постајао све јачи и рзање коња све јасније.

Иза пролисталих младица

Знали смо да су то Немци. Једино они са собом увек воде и дресиране псе.

Упознали смо их када су нам усамљене и рањене другове проналазили и растрзавали. Имали смо толико времена да се склонимо подаље од пута.

Иван се сакрио иза повећег обореног стабла. Био је рањен у груди, пљувао је крв, али ноге су га добро служиле. Рањен у ногу ја нисам могао далеко да одмакнем па се сакрих иза једног ретког жбуна и његових тек пролисталих младица иза којих су Немци могли лако да ме примете, а ја њих још боље. Левом руком ухватио сам јаворову младицу и савио је не испуштајући пиштољ, једино што ми је остало и што сам могао да носим. Био сам у дилеми: да ли прво пуцати у псе или у фашисте?

Колона је, заиста, била немачка. Најпре су се помолила три војника у

кратким маслинастим блузама и с машинкама преко груди. Онај у средини водио је великог пса који је као побеснео лајао и отимао се. Али, уморни војници нису се ни трудили да га умире. Само с времена на време чуло се њихово оштро: „Мир, мир!“ Пас је и даље лајао, трзао се и наваливао према нама, а онда подвизао реп заплићући се у ноге час једном час другом војнику. Војници су зверали према околним грмовима, стењу и пристраницама држећи кажипрсте на обарачу машинки.

Онда је наишла дугачка колона, мноштво коња и људи пролазило је испред нас. Дрхтао сам беспомоћно. Први пут могао сам јасно да чујем и бројим откуцаје свога срца. „Да ли сам то после тифуса постао кукавица? Или је то онај страх својствен свима немоћним?“ — питао сам се. Стрепео сам да се Иван не закашље — онда бисмо обојица били готови. Младицу сам једва држао испред себе, просто ми се отимала из руке. Можда ме издаје снага.

Пси су постајали све

раздражљивији, али су их војници чврсто држали и ударали крајевима каишева. Изгледало је да су уморни Немци свега сити. Само су оштро понављали: „Мир, мир“. Пси су се отимали, режали, бесно лајали. Одјекивала је читава котлина Сутјеске.

Необична колона

Војници су изгледали необично: уместо блиставих одликовања и загасито зелених шлемова носили су ешарпе и беле чалме од завоја. Неки су ишли на

ЗЛОСРЕЋНИ МЛАЗ



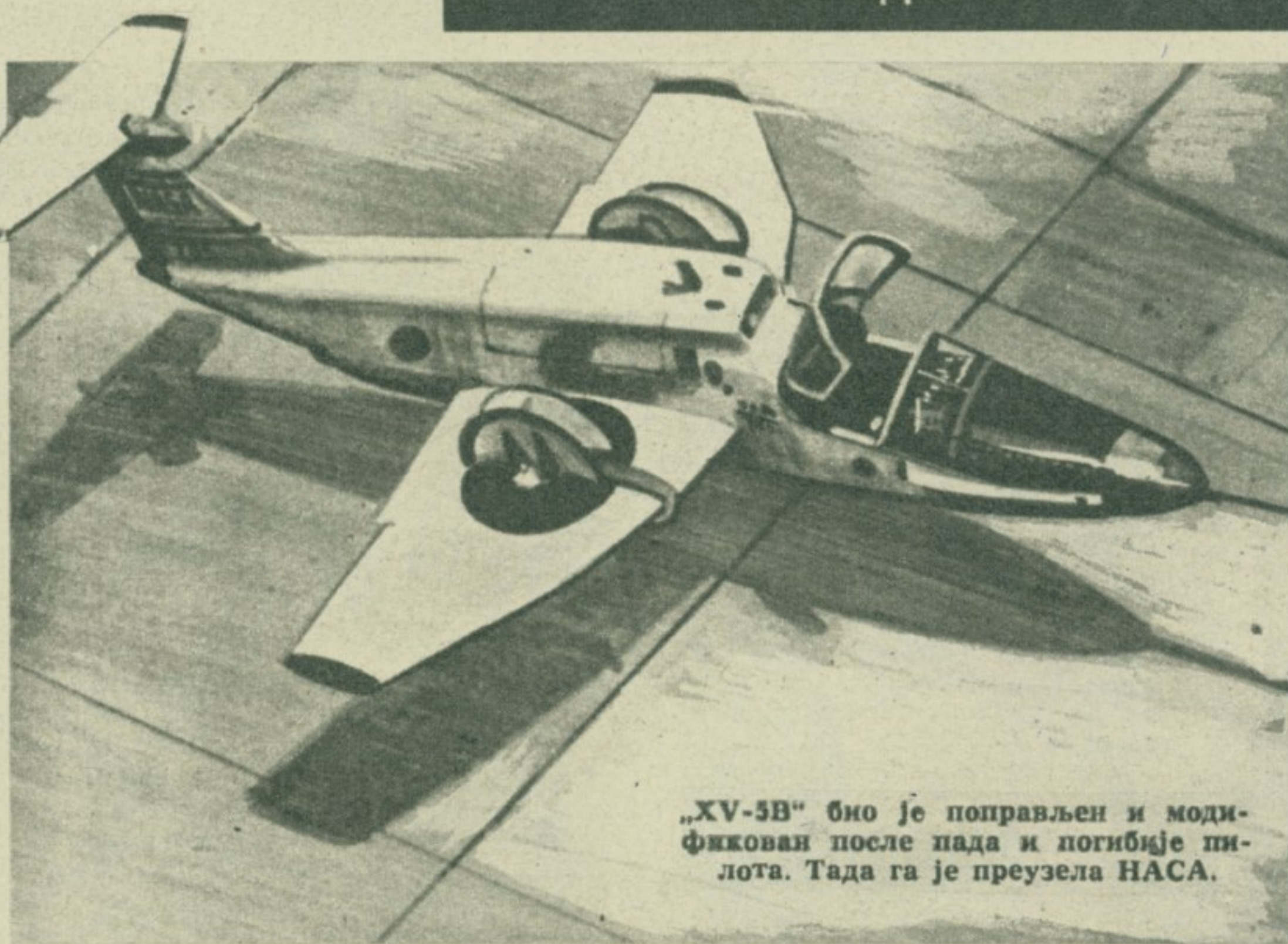
„Ако колибри могу да лебде, зашто не бисмо могли и ми?“ То питање деценијама су постављали себи аеронаутички инжењери. Покушали су са многим решењима. „Рајан XV-5 Вертифан“ један је од најчаснијих неуспеха.

Циљ је био да се конструише авион који би се дизао и лебдео као хеликоптер, а у хоризонталном лету постигао готово брзину звука. Стандардна гасна турбина, која одлично функционише у условима нормалног лета, захтева при узлетању веома повећане количине горива. А вертикално узлетање изискивало би још и много више. Други проблем је да директно уперени млаз мотора производи сувише високу температуру на месту слетања.

Да би се решиле све потешкоће, компанија Ценерал електрик конструисала је елисе уграђене директно у крила. Елисе су имале погон од два турбо-мотора уграђене у труп авиона. Млаз мотора био је кроз канале усмерен на лопатике које су

„Рајан Вертифан“ постигао је брзину од 840 km/h у конвенционалном, хоризонталном лету

РАЈАН XV-5 БИО ЈЕ ГЕНИЈАЛНА ЗАМИСАО, АЛИ ЈЕ ПОВУЧЕН ИЗ УПОТРЕБЕ ЗБОГ ЧЕСТИХ НЕОБЈАШЊИВИХ УДЕСА.



„XV-5B“ био је поправљен и модификован после пада и погибје пилота. Тада га је преузела НАСА.

повезане са елисом. Мања елиса у носу авиона контролише нагиб.

За хоризонтални лет XV-5 користи млазне моторе као и конвенционалне летелице. То је био генијалан потез. Елисе директно покретане турбином давале су три пута већи потисак од тежине летелице.

После прегледа армија САД дала је одобрење за усавршавање прототипа. Године 1961. Ценерал електрик, који је развио пропульзион систем, удружио је снаге са НАСОМ и чувеном фабриком авиона Рајан аеронаутикал у циљу производње првог авиона за вертикално узлетање. Почетни успеси обећавали су најбоље.

У новембру 1964. прототип назван „XV-5A“ могао је да лети, лебди, и прелази из лебдења у конвенционални (хоризонтални) лет. На жалост, априла следеће године, за време прве јавне демонстрације, страшан удес потпуно је разорио авион, а пилот је погинуо.

ИВАНА

штакама, неки се поштапали, неки посртали и тетурали као после дуге пијанке. Нема реда међу војницима „створеним“ за ред и поредак, помислио сам у једном тренутку. Једва су плели ногама од умора, гледали су унезверено као и њихови пси презајући од сваког шушња. Ранци полупразни, а на коњима натоварено све заједно: и рањеници, и мртви, и бацачи и лаки топови...

Официри не јашу на коњима седленицима. Нема оне углађености. Овога пута им је затајило достојанство ако су га икад и имали. Иду брзо, једино се рањеници оглушавају јауцима.

Очигледно, нико никога више није слушао: ни војници команде, ни пси војнике.

Немци најзад одоше и удаљи се лавез. Са олак-

шањем сам спустио јаворуву младицу и вратио пиштољ у футролу. Први пут признао сам да је Иван био у праву кад је рекао како је пиштољ накит комесара и команданата, а не ратно оружје.

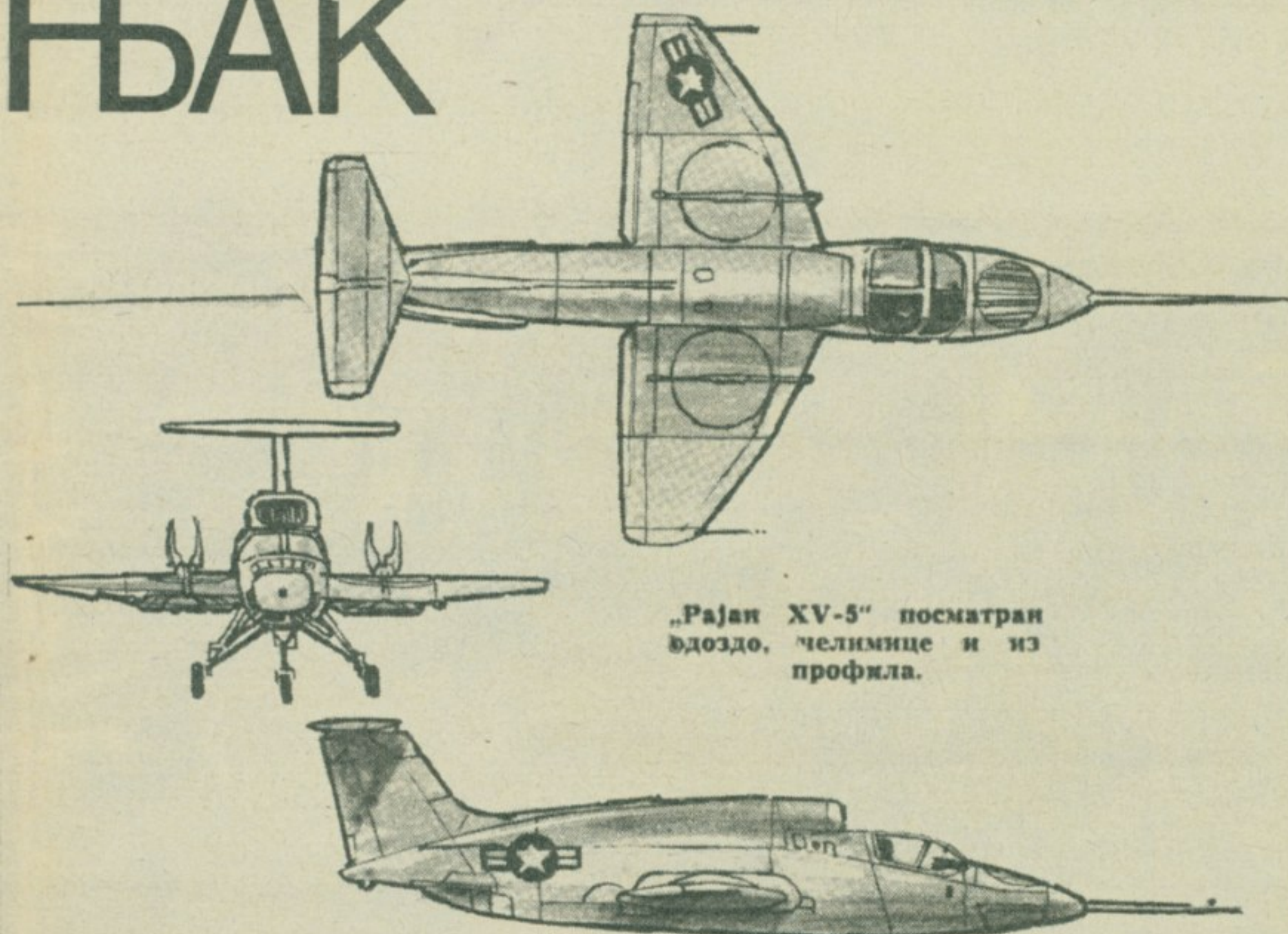
Дуго смо стајали као одузети, а онда се погледали. Иван се јавио дубоким тупим кашљем. Полако смо пришли један другоме и изљубили се као да смо се ко зна кад растали.

Не знам да ли је Иван после видео своју сунчану Далмацију. Можда му у зборницима далматинских ратника нема ни имена. Ја имам сина Ивана жуте косе и плавих очију, као и Иван из зелене котлине Сутјеске.

Т. Срђановић



ЊАК



„Рајан XV-5“ посматран одоздо, челнице и из профила.

Узрок несреће остао је непознат. Следећи „Вертифан“ типа „XV-6B“ био је измењен. Али и он је био уништен при испитивању када се сигурносни кабл заплео у елису.

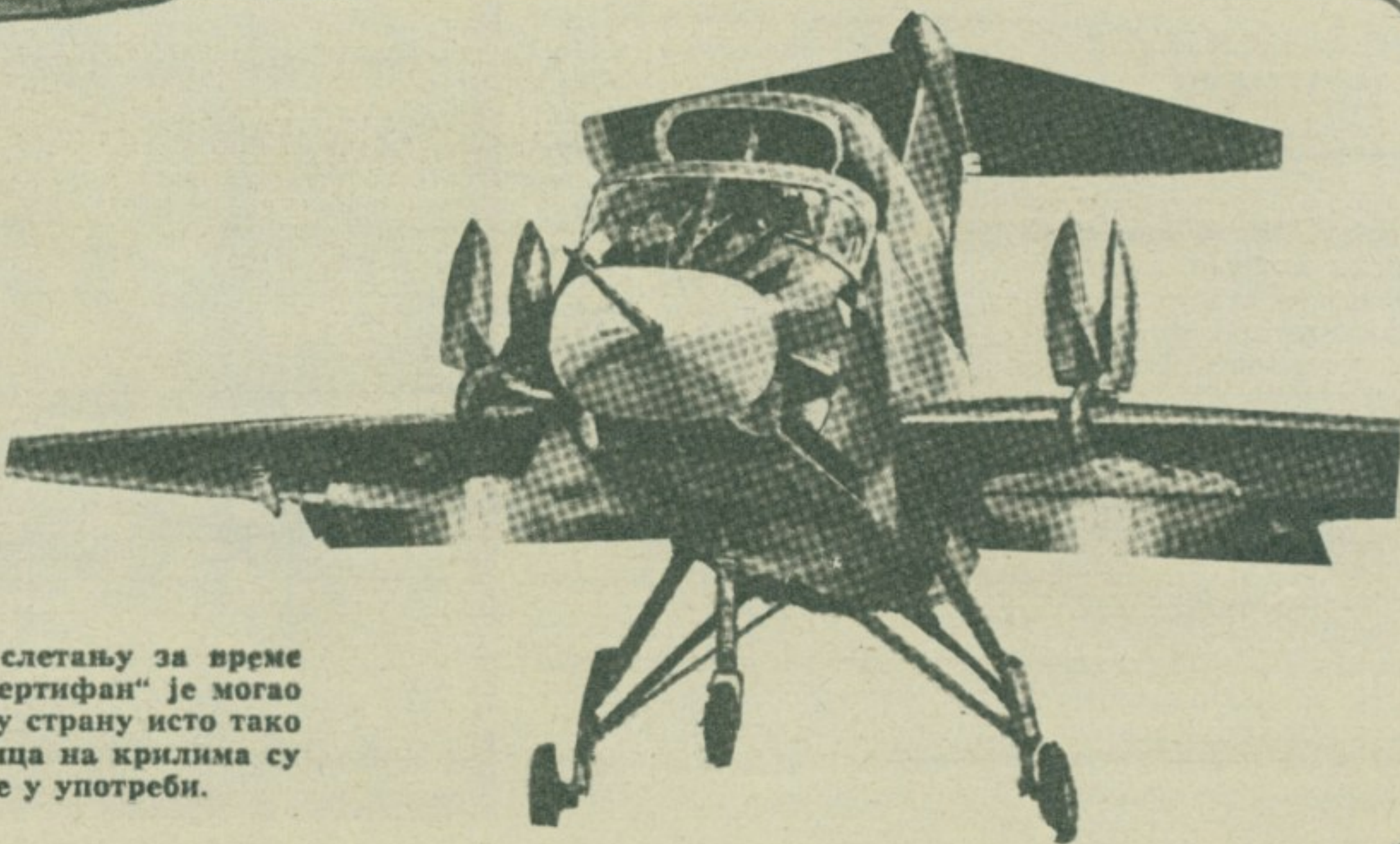
У то време није било седишта за избацивање које би могло сигурно да избаци пилота када је авион на земљи. Да ли случајно или намерно, то се никада неће сазнати, пилот је активирао седиште када је авион ударио у земљу и умро од задобијених повреда.

„XV-5B“ био је направљен и предат НАСИ на употребу. Али, оскуде-

вало се у новцу, војно ангажовање у југоисточној Азији се смањивало и НАСА је постепено прекинула радове за развој апарата.

Поновни покушај конструисања авиона за вертикално узлетање био је грубљи, али много успешнији британски „Хариер“ код кога је избегнута комбинација млазног авиона и елисе.

„XV-3A“ при вертикалном слетању за време теста у пустињи Мојави. „Вертифан“ је могао да се креће напред, назад и у страну исто тако лако као и да лебди. Закрилца на крилима су спуштена када су елисе у употреби.



ЦВЕТ ЗЕМЉОТРЕСА

„Краљевска примула“, биљка која расте на индонезанском острву Јава, расцветавала се само пре ерупције вулкана у чијем подножју расте. Житељи тих области знају то и благовремено предузимају мере за спасавање. Због тога су примулу и назвали „цветом земљотреса“. Тај феномен научници објашњавају растресивањем земљишта, до којег долази услед вибрација које претходе ерупцијама вулкана. Кроз „капиларе“, који се тим вибрацијама стварају, до биљке доспева више хранљивих сокова који подстичу раст и цветање примуле.



АУСТРАЛИЈСКА ЗЛАТНА ГРОЗНИЦА



Кинези су прљави, узимају више земљишта него што им је додељено, загађују воду — ово неправично тврђење мржњом заслепљених белих досељеника довело је 1861. године до страшних догађаја у аустралијском граду Леминг Флету, у Новом Јужном Велсу.

Златна грозница захватила је Аустралију 1855. Шест година пошто се први талас досељеника слио на аустралијски континент, златна жица била је готово исцрпена, а Европљанима се нимало није допало да све мршавију добит деле са „косоокима“, како су називали кинеске придошлице.

СТРПЉИВОСТ СЕ ИСПЛАТИ

Чак су и владе две аустралијске државе, Викторије и Новог Јужног Велса, одлучиле да стану на пут досељавању Кинеза. Пре него што би давале дозволу за боравак, власти су од сваког Кинеза тражиле у оно време огромну суму до десет долара. Захтевале су и да се смањи број путника на бродовима који су их превозили до Аустралије.

Настојања влада су се изјавила — кинески дошљаци искрпавали су се на неком другом делу земље и копном на-

сељавали пут до златоносних поља, избегавајући намете.

И законодавци Јужне Аустралије придружили су се владама Викторије и Новог Јужног Велса, али број кинеских досељеника није се смањило. Године 1861. само у Викторији живело је 24 хиљаде Кинеза. Неки од 200 хиљада Европљана који су насељавали исти простор сматрали су да их је превише, а чињеница да су источњаци радну снагу продавали много јефтиније од Европљана, само је допринела распламсавању мржње.

У нечему су се Кинези заиста разликовали од Европљана. Док су ови, чим би се пронео глас о неком новом и богатијем налазишту, напуштали дотадашње копове, Кинези су трагали за златом на местима која су нестрпљиви Европљани отписали. Дешавало се да европски досељеници на новом месту не пронађу злато и врате се, а тамо — марљиви Кинези набасали на „праву“ жицу. Разочарање је прерастало у мржњу. Иако су расни нереди забележени још 1857, ниједан од њих не може да се упоређи са покољем у градићу Леминг Флету 1861.

И овде се догодило оно што је европске досељенике највише разјарило — у једном од кинеских насеља откривена је богата

ОСТАЛО ЈЕ ЗГА

жица злата. Глас о проналаску „косооких“ проширио се градом за трен. Групица најратоборнијих белих копача, наоружана ашовима, пијуцима, обичним тољагама, ножевима и револверима, кренула је улицама а на удару њиховог беса прво су се нашли градски трговци.

СПАЛИЋЕМО ВАМ РАДЊЕ!

Када је стигла до првих градских радњи, групица је прерасла у разуларену гомилу. Ни први трговац с којим су „поразговарали“, као ни следећи, није имао храбрости да сместа не обећа оно што се од њега

Група белих копача, наоружана ашовима, пијуцима, тољагама, ножевима, револверима кренула је улицама града. На удару њиховог беса били су кинески досељеници.



РИШТЕ

тражило — да своју робу више не продаје „косооки-ма“. Трговцима је речено да ће им, уколико погазе реч, радње бити спаљене.

Онда се неко из разјарене масе досетио да и дописник сиднејских новина „Морнинг Хералд“ заслужије мало „обраде“. Грешни новинар залагао се у својим чланцима да се поштује ред и закон. На његову срећу, изашао је пре него што су копачи упали у хотел у коме је одсео.

Доста среће имао је и власник хотела. Разочарани што им је новинар умакао, копачи су отворили паљбу на хотелски плафон, али су убрзо одлучили да се мало провеселе. Вешти хотелијер успео је чак да им наплати цех од осамде-

сет долара. Сандуке са боцама коњака и цина мудро је избацивао онима који су, у недостатку простора, весеље морали да прате са улице.



После прве провале мржње и беса завршене пијанком, атмосфера у граду постајала је све напетија. Ниједан од две хиљаде Кинеза, колико их је живело у насељима раштрканим у околини Леминг Флета, више није могао да живи на миру. Злостављање се обављало углавном недељом — по неколико хиљада белих копача покупљало се усред града, а затим би подељени у групе и уз пратњу музике, са заставама искићеним перчинима пређашњих жртава, кретали ка једном од кинеских насеља.

Једне недеље на ред је дошло насеље на Викторија Хилу. Три стотине Кинеза живело је у лепом и уредном насељу под шаторима. После два часа дивљања од кинеских логора остало је згариште. Копачи су се потом упутили у оближњи логор и Енглеза ожењеног Кинескињом пребили готово за смрт. У последњем тренутку њихова беба је спасена из запаљене колевке.

СРАМАН КРАЈ

Дивљање је покушала да оконча полиција, али је број разјарених копача био далеко већи од чувара реда и закона, па су на крају тог страшног дана ухапшена свега три „изгредника“.

Већ следећег јутра пред зградом затвора у Леминг Флету окупила се светина са захтевом да се и та тројица ослободе. Надајући се да ће их уразумити, полицајци су им прочитали уредбу против побуне. Као одговор зачули су се пучњи. Пушкарање се завршило јуришом двадесет и четири полицајца на коњима пред чијим се налетом маса ипак разбежала.

Педесеторица полицајаца, колико их је град у том тренутку имао, увидели су да новом и боље организованом нападу копача највероватније не би успели да одоле, па су — напустили Леминг Флет! Исте ноћи са њима је побегао и велики број банкара који више нису били сигурни да ће, уколико дочекају нови дан, ишта наћи у својим касама.

Неколико дана касније хаос је окончан доласком 200 припадника копнене војске и морнарице. Копачи су морали да се смире, јер су се први пут суочили са силом већом од њихове.

А када су попустљиве пороте почеле да ослобађају виновнике страшних нереда, сиднејски лист „Морнинг Хералд“, онај исти чији је дописник и сам могао да настрада, огорчен пристрасношћу поротника, објавио је: „Сраман крај који сасвим одговара срамним догађајима који су му претходили“.

М. И.



МАЈК МЕЛОЈ ЈЕ УМРО

Мада име Мајка Мелоја није забележено у „Гинисовој књизи рекорда“, он је, вероватно, био најотпорнији човек у историји и особа на коју је извршено највише покушаја убиства — преко тридесет. Преживео је сва, осим последњег, наравно.

Мајк је био пореклом Ирац из Донекала у Алстери, некада ватрогасац, а 1933 — у време велике економске кризе — ноторни пијанац шездесетих година, крмељивих очију, несигуран на ногама. Те ноге редовно су га носиле у бар Толија Марина у њујоршкој Трећој авенији у Бронксу. Ту се и за време прохибиције кришом точио алкохол.

Средином јануара 1933. у бару су били на окупу власник Тони Марино, 27 година, Џозеф Марфи, 28 година, апотекар који је радио као бармен, Френсис Пасква, 24 године, гробар, и Данијел Крајсберг, 29 година, пиљар. Сви они били су Тонијеви пријатељи, бавили су се и разним прљавим пословима и нису презали ни од чега. Повео се разговор о тешким временима финансијске кризе.

Тада је у бар ушао Мајк Мелој, клатећи се по обичају. Френсис Пасква је рекао друштву:

— Како би било да осигурамо старог Мајка, као што је Тони урадио са Бети Карсон?

ВИСКИ С АНТИФРИЗОМ

Догађај који је Пасква поменуо одиграо се годину дана раније. У то време Тони Марино био је без готовог новца, па је осигурао живот своје плавокосе пријатељице Бети на две хиљаде долара. Једне хладне ноћи девојка се опила, Тони ју је положио на кревет и полио хладном водом. Оставио је отворен прозор, девојка је добила запаљење плућа и убрзо умрла. Осигуравајуће друштво исплатило је Марину суму од две хиљаде долара.

Идеја Френсиса Паскве примљена је с одобравањем и чланови банде склопили су три полисе осигурања у случају смрти Мајка Мелоја, тобоже тођака Џозефа Марфија. Две полисе биле су на по 494 долара, а једна на 800. Посебна клаузула предвиђала је двоструку исплату ових сума ако осигураник страда несрећним случајем. Затим су предано почели да „раде“ на тој смрти која је имала да им донесе паре.

НЕУНИШТИВОМ ИРЦУ ДАВАЛИ СУ АЛКОХОЛ, ТЕРПЕНТИН, ОТРОВ ЗА ПАЦОВЕ. СТАРАЦ ЈЕ ПАДАО У НЕСВЕСТ, ОСВЕШЋИВАО СЕ И НАСТАВЉАО ДА ПИЈЕ КАО ДА СЕ НИШТА НИЈЕ ДЕСИЛО.

Први покушај да се Мелој пошаље на онај свет извршен је неколико дана пошто су полисе осигурања потписане и новац уплаћен. Мелој је тог поподнева дошао у бар и Марино му је рекао да је због конкуренције одлучио да свим својим сталним гостима отвори неограничен кредит. Мелој се силно обрадовао и почео да испија виски за вискијем. Тони Марино био је уверен да ће претерана доза алкохола зачас убити слабуњавог Мелоја, али се старац следећих неколико дана није трезнио и — ништа му није фалило.

СЕНДВИЧ ОД ТРУЛЕ РИБЕ И РЋЕ

Џозеф Марфи је, као бивши апотекар, предложио да се Мелоју уместо вискија да антифриз, односно отровни метил-алкохол. Тони Марино је су-

традан послужио Мелоја с неколико чашица вискија, а када је видео да се старац напио, дао му је антифриз, и то дозу довољну да убије два човека. Мелој је искапио чашицу не трепнувши, облизнуо се и — затражио још једну!

Попио је још неколико чашица антифриза пре него што се онесвестио и пао на под. Пасква му је ослушнуо срце и пулс који су се једва чули. Био је уверен да ће Мелој умрети најкасније за један сат. Три сата касније Мелој се освестио, устао и да би се мало окрепио, затражио још једну чашицу!

Чланови дружине били су запрепашћени. Током следећих неколико дана Мелој је попио количину метил-алкохола која би потровала чету нормалних људи. Падао је у несвест, освешћивао се и настављао да пије.

Марино је решио да промени пиће. Почео је да

послужује Мелоја вискијем у који је стављао терпентин. Опет ништа. Затим су му у пиће сипали отров за пацове. Мелој је, клатећи се, излазио из бара, али се већ следећег дана појављивао у исто време, здрав и читав.

Тони је тада отворио кутију сардина и оставио је све док риба није иструлила. Затим је састругао с конзерве мало зарђалог метала и тако направљен „сендвич“ дао пијаном Мелоју. Овај је осетио мучнину и отишао кући раније него обично. Чланови банде били су сигурни да ће убрзо чути да је Мелој умро. Али, он се сутрадан поново појавио за баром.

Гангстерима је постало јасно да је Мелој или неки необичан природни феномен, или да има среће колико је тежак. Дигли су руке од хемије и, уз помоћ таксисте Харија Грина, Марино и Пасква однели су пијаног Мајка у парк —

тог дана владао је жесток мраз — и оставили га без кошуље покрај једног жбуна, пошто су га претходно полили леденом водом. Сутрадан је неуништиви Ирац опет био на свом месту у бару!

ЖЕСТОКИ НА ПОСЛУ

Није било друге но да се изнајми професионални убица који се добро разуме у свој посао. Избор је пао на Антонија Бастонија познатог по надимку Жестоки Тони. Он и Тони Марино су уз помоћ таксисте Грина одвезли Мелоја у једну пусту улицу. Држећи старца између себе пустили су да на њега налети Грин у таксију. Затим су се брзо одвезли.

Мелоја нигде није било читавих десет дана. А затим се појавио у бару и испричао да су га у пијаном стању прегазила кола, али је, срећом, прошао с лакшим озледама.

Исте вечери, 22. фебруара 1933. године, однели су пијаног Мелоја у једну собу и ставили му у уста црево од плина. Овога пута Мајк Мелој је заиста умро.

Доктор Френк Мензела, саучесник банде, издао је лажну умрлицу у којој је стајало да је Мелој умро од последица запаљења плућа. Френсис Пасква купио је мртвачки сандук од десет долара и сахранио Мелоја на градском гробљу.

Чланови банде узели су новац од осигуравајућег друштва које је ипак обавестило полицију да је покојник био осигуран на три полисе. Отворена је истрага и извршена аутопсија леша. Том приликом је утврђено да је Мелој умро од последица тровања плином.

Убице су ускоро похапшене, свако је признао по нешто и грозна истина изишла је на видело. Доктор Френк Мензела и таксиста Хари Грин осуђени су на временске казне затвора. Тони Марино, Френсис Пасква, Данијел Крејсберг и Џозеф Марфи завршили су 7. јуна 1934. на електричној столицу у затвору Синг Синг. Антонио Бастони, професионални убица, убијен је у једном обрачуна неколико дана пре хапшења.

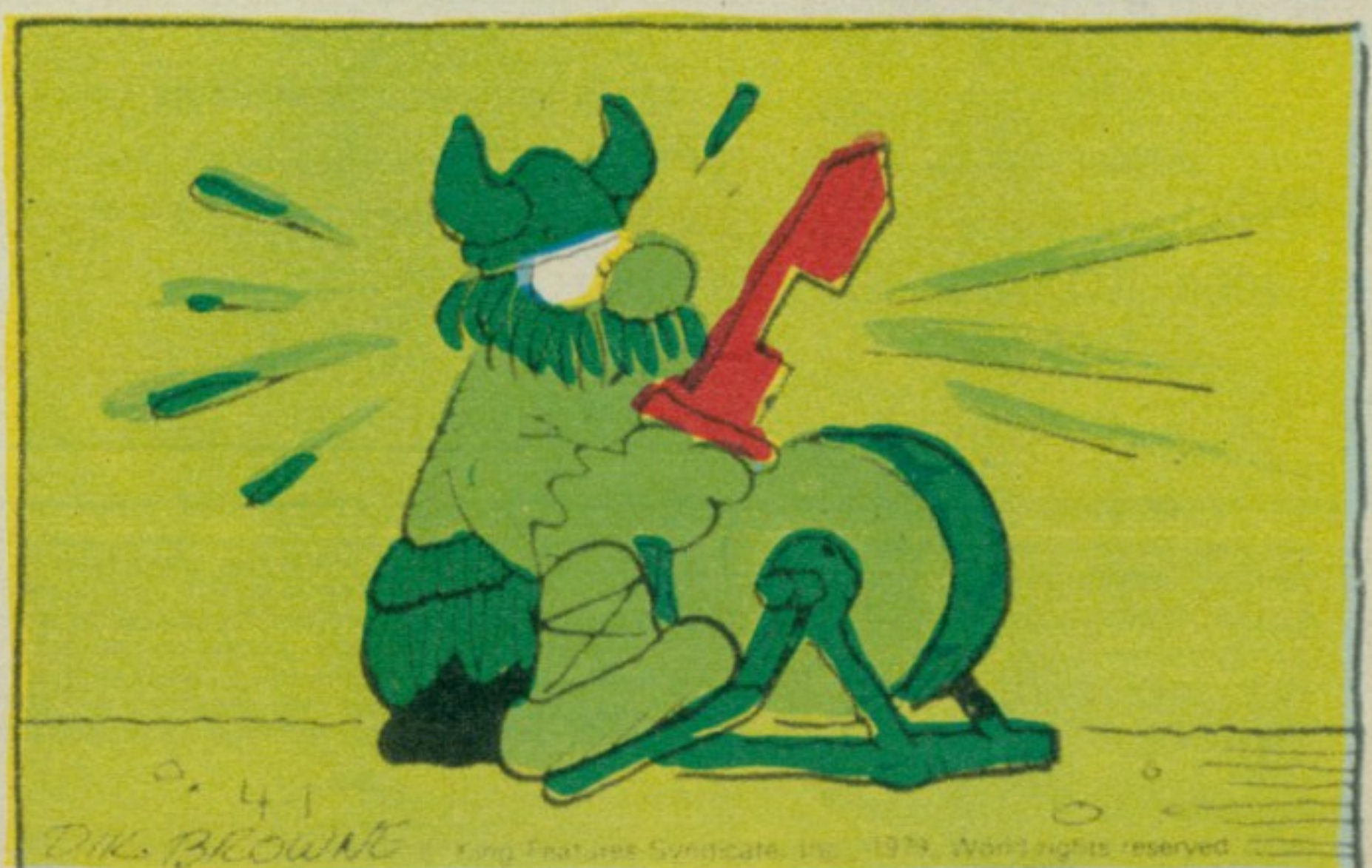
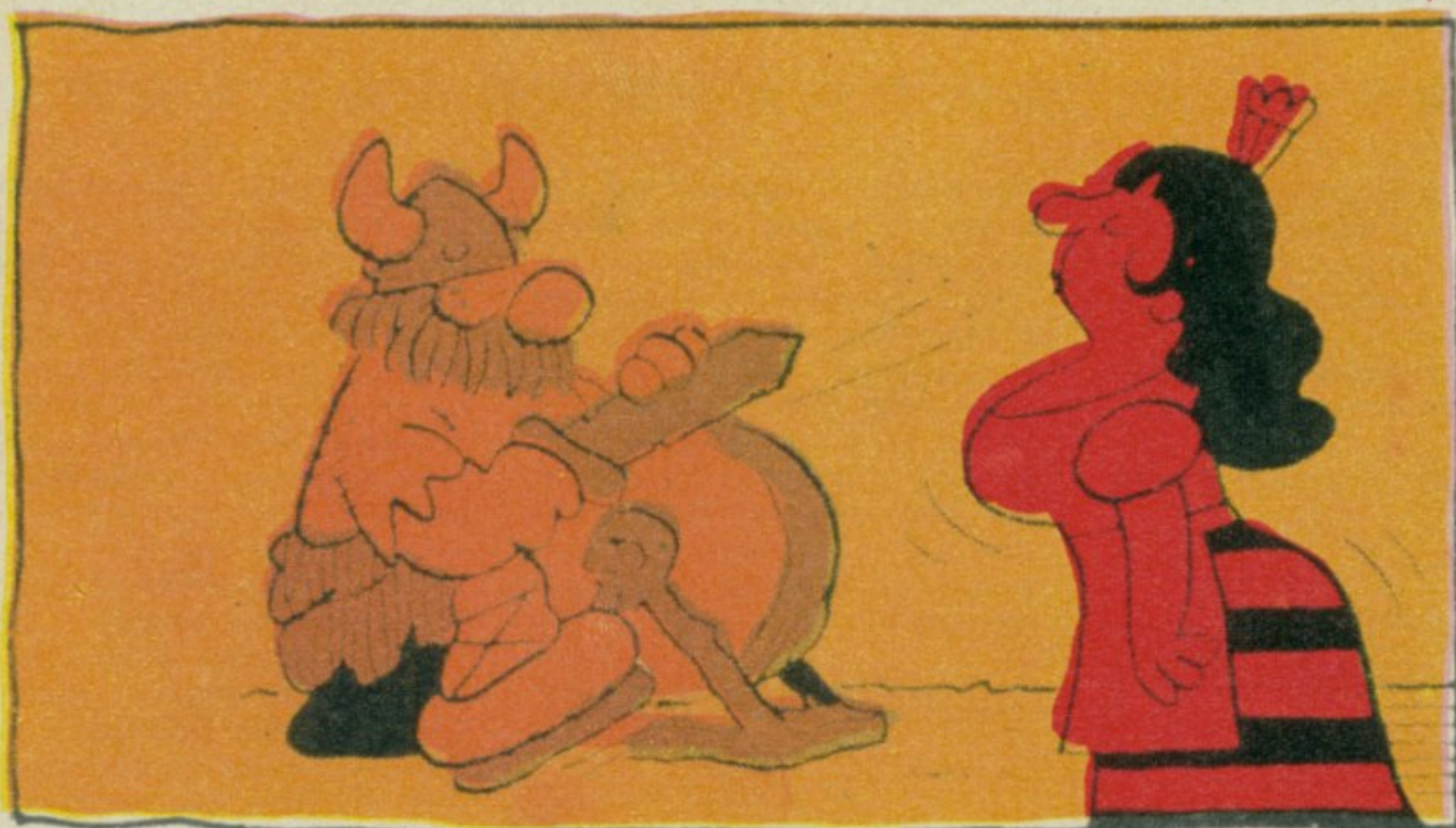
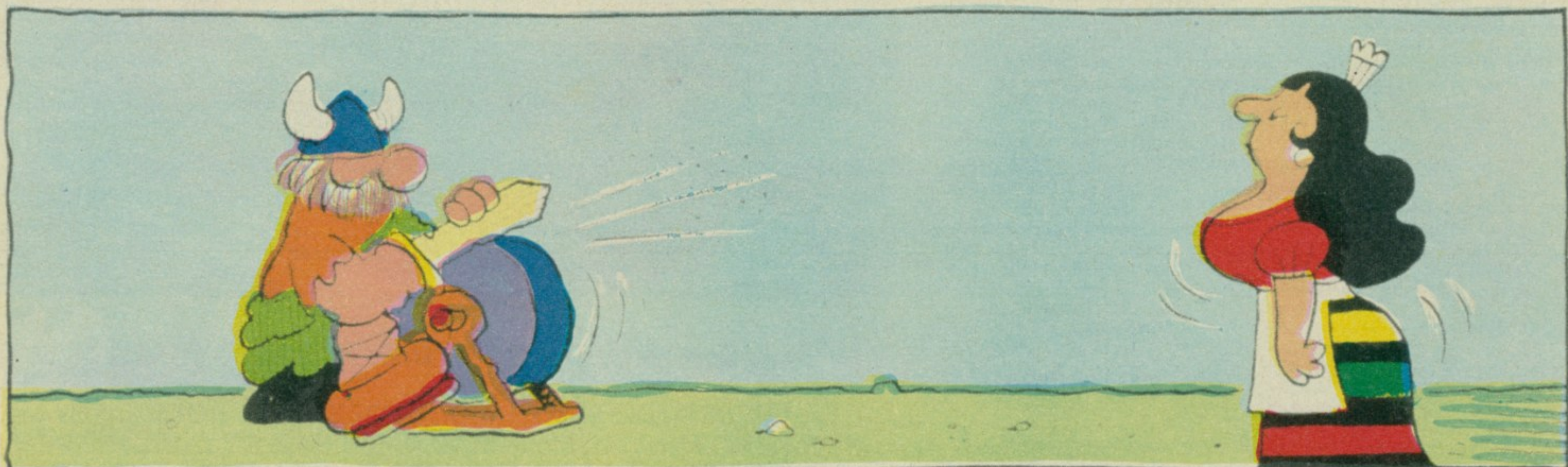
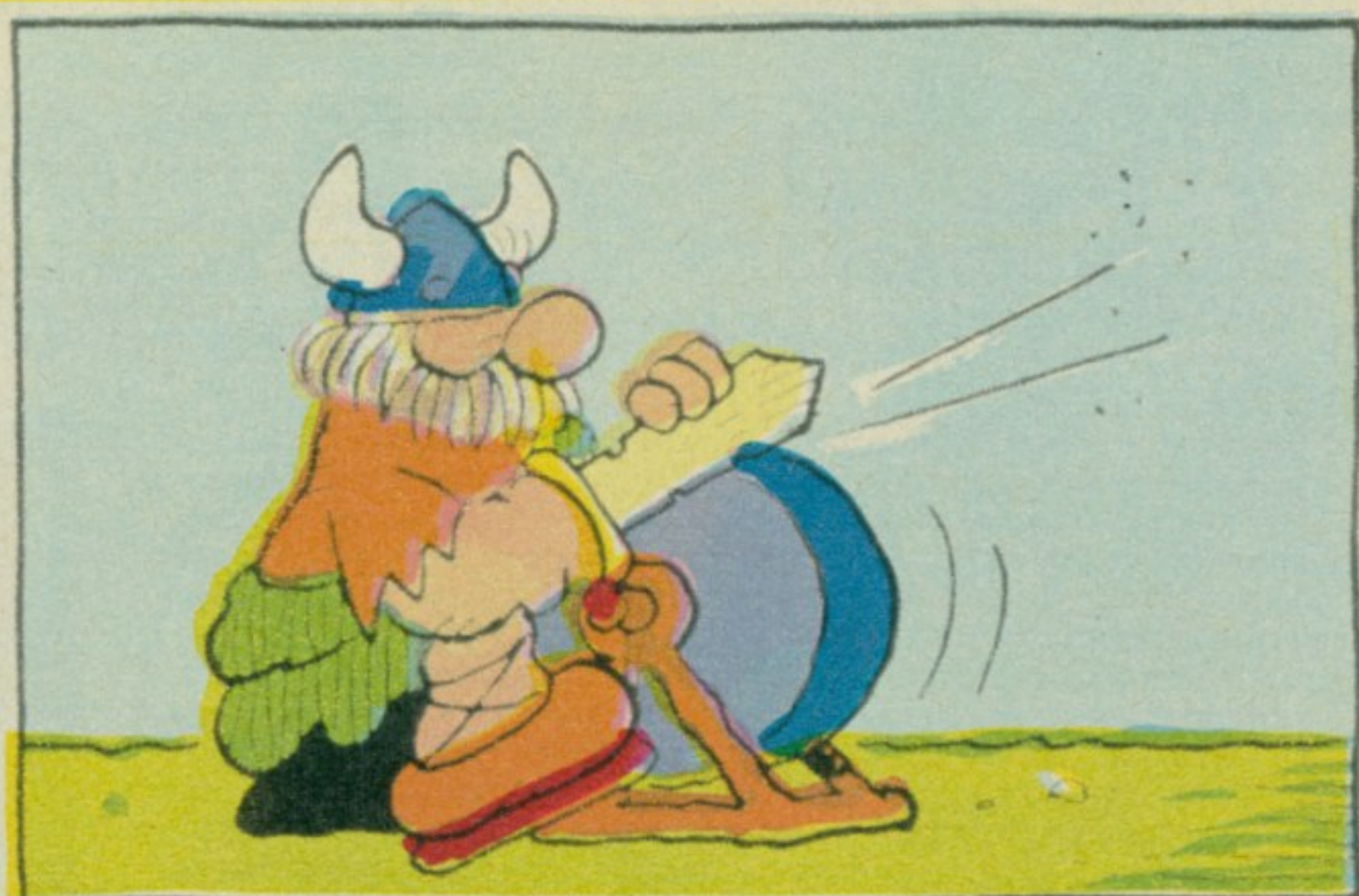
Мајк Мелој, који се ничим није прославио док је био жив, стекао је својом натприродном издржљивошћу неку врсту посмртне славе.

Д. М. М.



Dik
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ



КРАЉ КУРУМПАВЕ СЕ ПРЕДАО



Првих дана 1889. године у плодној, таласастим пашњацима обраслој долини реке Курумпаве, окруженој стеновитим планинама на северу Новог Мексика, појавио се велики сиви вук. Долазак је најавио тиме што је фармеру Хуану Хорхесу заклао десетак оваца.

Убрзо је сива вучина постала страх и трепет за ретко насељене сточаре: ниједна овца, ниједно теле или јуне у долини Курумпаве нису били сигурни да ће дочекати јутро. Фармери су му дали име Стари Лобо и прогласили га непријатељем број један.

Стари Лобо разликовао се од свих других вукова који су се икад појавили у тој сточарској земљи. Није предводио велики чопор, већ само четири-пет вукова који су му се слепо покоравали. У стопу га је пратила вучица беле длаке. Фармери и ранчери назвали су је Бланка. За ведрих ноћи каубоји су имали прилике да на висовима изнад долине виде обресе вучјег харамбаше и његове другарице — Бланка је обично седела на задњим ногама, а Стари Лобо би је, с времена на време, гуркао главом у бок, или лизнуо по начуљеним ушима. Понекад је вучји пар до зоре отегнуто завијао на месечини.

Становници долине узалуд су организовали хајке на крволочну вучју чету. Стари Лобо добро је знао шта је то пушка: никада човек с пушком није угледао ниједног његовог поданика, никада ниједан Лобов вук није напао неког двоношца. Трагови Лобовог чопора увек су се губили у потоцима који се улијају у реку или каменим падинама на северној ивици долине. Годишњицу доласка у долину Курумпаве Лобо је прославио поклавиши са дружбом 255 оваца у једној јединој ноћи.

Људи су за њега расписали награду од сто долара.

1000 ДОЛАРА ЗА ГЛАВУ

Половином друге године Лобове страховладе један каубој је дремао у шумарку поред потока. Пренуло га је уплашено мукање крава. Дошуњао се до ивице шумарка и провирио кроз густину. Пет вукова откопило је стадо крава и телата. По вековима провереној тактици, краве су око телата затвориле круг

окренувши главе с великим роговима према нападачима. Вукови су узалуд покушавали да пробију рогати зид. Они најсмелији летели су кроз ваздух бесно и болно режећи.

Каубој је на оближњем узвишењу угледао Старог Лоба. Нетремице је посматрао узалудне маневре својих другара. Иза њега спокојно је чучала Бланка и нежно лизала бело штење.

Стари Лобо је губио стрпљење. Све чешће је кезио чељусти мукло режећи. У једном тренутку је поскочио, сјurio се према разбојишту, у великом скоку виноу се кроз ваздух, прескочио рогати зид крава и упао међу тела. Краве су се панично узмевале, осталим вучицама био је отворен пут. Настао је покољ.

Каубој је покушао да се прикраде чопору. Стари Лобо га је на време приметио. Кевнуо је два пута и чопор се разбежао на све стране.

Каубој је похитао на ранч и алармирао житеље. — Кажеш, вуци нису стигли да се најдеру! — рече ранчер. — Значи, Стари Лобо ће их ноћас довести на гозбу! Спремите ми стрихни. Отроваћу поклану телад на неколико места!

Сутрадан изјутра на месту покоља каубоји нису нашли ниједног отрованог вука. Лобови поданици пождерали су само оне делове животиња који нису били отровани.



ПУНИХ ПЕТ ГОДИНА ЛУКАВО ЈЕ ИЗБЕГАВАО ПОТЕРЕ И ЗАМ-
КЕ НАЈИСТАНУТИЈИХ ЛОВАЦА. ТЕН КАД СУ ЉУДИ УБИЛИ
ЊЕГОВУ БЕЛУ ВУЧИЦУ, ПРЕСТАО ЈЕ ДА БУДЕ ОПРЕЗАН.



Стари Лобо је, очигледно, знао шта је отров, као што је знао шта је пушка. После овог покоља добио је друго име — Краљ Курумпаве. Расписана је и нова награда за њега — хиљаду долара.

Била је то, у оно време,

позамашна свота: ни за главу бандита није била расписана тако висока награда. Долари су у долину Курумпаве привукли читав низ ловаца, али ниједан од њих није успео да испали метак на сиву вучину, белу вучицу и њихове поданике. Ниједан отрован мамац вуци нису дотакли. Једини резултат било је неколико отрованих паса.

тешког вука и други много лакшег и мањег. Знао је да су то трагови Старог Лоба и беле вучице.

Кад је Тенери био сигуран да зна главне путеве којим се разбојничка чета „Краља Курумпаве“ спушта с литица, организовао је хајку најискуснијих ловаца из долине.

После неколико дана упорне потере Тенери и његови помагачи угледали су на окуци једног потока Старог Лоба, Бланку и пет вукова из њиховог чопора.

— Пуштај псе! — викнуо је Тенери. — Развијте се у стрелце и следите их!

Двадесет четири пса, са широким огрлицама из којих су вирили дугачки и оштри железни шиљци чуввајући им вратове од вучјих зуба, ступила су се за вуковима који су бежали стиснути у гомилу. На једном месту, где се камени успон рачвао у неколико, усека, Стари Лобо изненада је застао и кратко, али оштро, зарежао три пута.

Као по команди, вуци су се разишли. Сваки је бежао сам за себе. Последњи су, право уз стрмину, грабили Лобо и Бланка.

Збуњени изненадним, неуобичајеним вучјим маневром, пси су у недоумици

МИНИ-КВИЗ

- 1 Кампала је врста папагаја?
- 2 На којој планини је Титов врх?
- 3 Фуриозо је музичка ознака?
- 4 Фокион је врста фоке?
- 5 Блок-сигнал је...

ОДГОВОРИ:

1. Не, Кампала је врста папагаја. 2. На којој планини је Титов врх? 3. Фуриозо је музичка ознака? 4. Фокион је врста фоке? 5. Блок-сигнал је...



на тренутак застали, а затим се и они разбили у шест група. Свака је следила по једног вука.

Тенери, који је кроз двоглед из даљине посматрао шта се збива, знао је да је изгубио битку. Није се преварио. Пошто су два-три километра бежали одвојено, вуци су се на згодном месту у планини састали и онда заједнички, предвођени „војсковођом“, напали, једну за другом, раздвојене групе гонилаца.

Тенери се, признавши пораз, вратио у Тексас без седам паса, а два су тешко израњављена.

Житељи долине Курумпаве удвостручили су награду за кожу Старог Лоба.

ЗУБИМА НА ГВОЖЂА

Кад је у петогодишњем харању са својом дружбом Стари Лобо поклао преко 2 хиљаде грла ситне и крупне стоке, на сцену је ступио искусни ловац Томсон који се уздао само у отров и гвожђе.

Томсон је рукавице и чизме умочио у свежу говеђу крв, а затим парчад мртвог говечета отровао стрихнином. Мамце је умо-

тао у говеђу кожу и привезао их дугачким конопцем за коња чије је ноге, такође, окупао крвљу. Пројашао је долином и на, отприлике, сваки километар остављао по један отровани мамац. Био је сигуран да ниједна звер на свету не може на таквим мамцима осетити мирис човека.

Сутрадан је Томсон дојашао до првог мамца. Отрованог парчета меса није било, али је био видљив траг великог вука. Ликујући, појашао је за трагом сигуран да ће наићи на лепш „Краља Курумпаве“. Преварио се. Није нашао ни друге мамце, ни лепш великог сивог вука. Тек поткрај дана открио је на једном месту све мамце набацане на гомили. Лобо их је довукао на једно место, а онда се помокрио на њих, упозоравајући вукове да их не дотакну!

Тада је, уверен да ниједан Лобов вук неће дотаћи месо животиње коју није сам убио, за један колац под каменом падином везао младу јуницу, а око ње поставио, опет руку и ногу окупаних крвљу, шест најјачих кљуса.

Сутрадан је доживео ново разочарење. Јуница је лежала у локви крви, али

у склопљеним гвожђима није било вука. Искусни ловац прочитао је из трагова шта се збило. Лобо је ногама набацивао земљу и камење на све ступице све док се нису затвориле. Онда је заклао живи мамац, али га није окусио.



Пред крај 1893. године Томсону се осмежнула срећа. Бела вучица је налетела на једну од његових кљуса и ухватила се. Ран-

чери су јој око врата набацили неколико ласа, крајеве конопаца везали за седла и потерали коње на разне стране.

Задављену вучицу Томсон је, недалеко од брвнаре ранчера Калонеа, окачио о грану дрвета, а испод ње у круг поставио најјаче замке.

Отегнуто завијајући, Стари Лобо је читаве ноћи тражио верну сапутницу. Пред зору се дошнуо до дрвета на којем је висила. У очајању је скочио и покушао да је скине с конопаца. Кад је пао на земљу, обе задње ноге стегло му је гвожђе.

Лобо га је, режећи гризао, а кад је поломио зубе покушао је да прегризе заробљене ноге. Људи који су истрчали из брвнаре привучени његовим режањем и урлицима, затекли су га како лежи на боку сав окрвављен.

Томсон је Старог Лоба везао за стабло. Гурнуо је пред њега воду и месо.

Људи из околине долазили су да виде заробљеног „Краља Курумпаве“. Он је непомично лежао, без гласа, нетремице зурећи негде у врхове планина. Другог дана изјутра био је мртав.

А. Р.

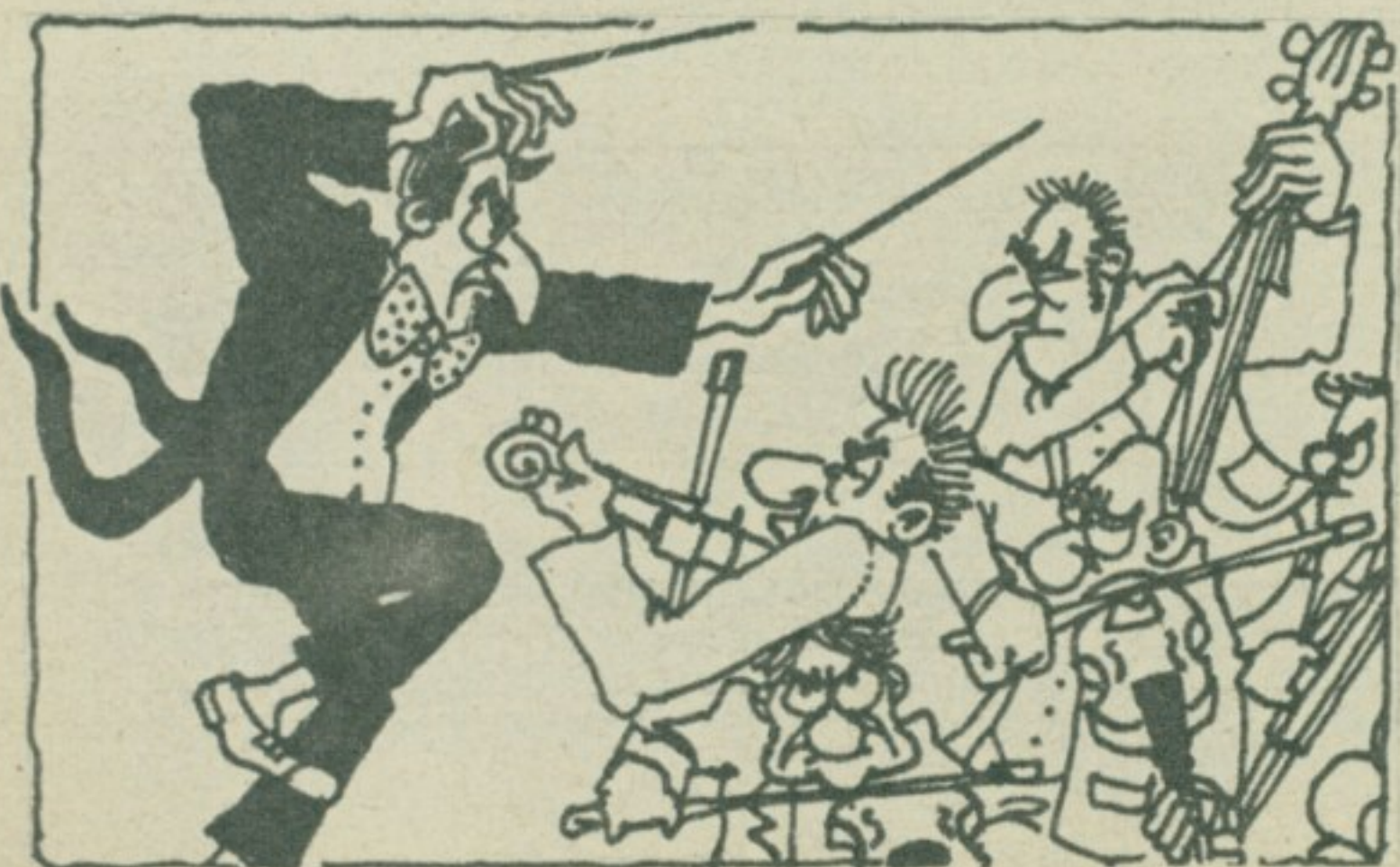
**ПАТЕНТ
ЗА
БУДУЋНОСТ**

ПРОСТА МУЗИЧКА ГРАМАТИКА

УМЕСТО ДА ПОСЛЕ ВИШЕ ОД ДЕСЕТ ВЕКОВА ПОСТОЈАЊА НОТНИ СИСТЕМ ПОСТАНЕ РАЗУМЉИВИЈИ И ЛАКШИ ЗА УЧЕЊЕ, ВРЕМЕНОМ ЈЕ БИВАО СВЕ КОМПЛИКОВАНИЈИ.

Константин Андрејевич Јерменко, диригент Кијевске опере, још као дете питао се зашто је нотни систем тако компликован. Тај проблем још више га је заинтересовао када је примљен на Конзерваторијум.

Нотни систем који данас користимо веома је стар: измислио га је Гвидо из Арцео пре више од десет векова. Постепено се тај систем усавршавао, али уместо да постане разумљивији, бивао је све компликованији.



Пре десетак година Константин Андрејевич је почео да ради на стварању новог нотного система, али и на усавршавању постојећих симфонијских инструмената. Објавио је и књигу под насловом „О перспективама развоја симфонијског оркестра“ и своје проналаске патентирао.

Сложеност и замршеност музичке „граматике“, обиле конвенције, недовољна прегледност музичких партитура, чине стицање музичког образовања муко-трпним послом. Вероватно је то и разлог што многи музиканти или звезде естраде певају по слуху — нису били у стању да савладају финесе нотного система.

У постојећем нотном систему један исти звук у једном кључу и једној октави може бити приказан на пет различитих начина. Осим тога, једна нота може да има различиту вредност за различите инструменте.

Управо зато Јерменко предлаже нотно писмо засновано на графичком

приказивању звукова различитих висина, па би, према томе, нови нотни систем био лишен толиких недостатака.

Овај новатор залаже се и за исти начин свирања на свим инструментима, у свим регистрима, свим тоналитетима. По његовој методи једна иста мелодија могла би да се свира на било ком инструменту, у било ком регистру и у било ком тоналитету и то — истим покретима прстију.

Да би се то постигло потребно је извести неке

модификације на механизмима музичких инструмената које је Јерменко и патентирао. Нема бојазни, како он тврди, да се поједностављењем нотного система и начина свирања, као и модификовањем инструмената, осиромаше могућности композитора. Они би убудуће могли да се послуже било којим инструментом да би изразили оно што желе, јер не би били више ограничени на техничке могућности само појединих инструмената.

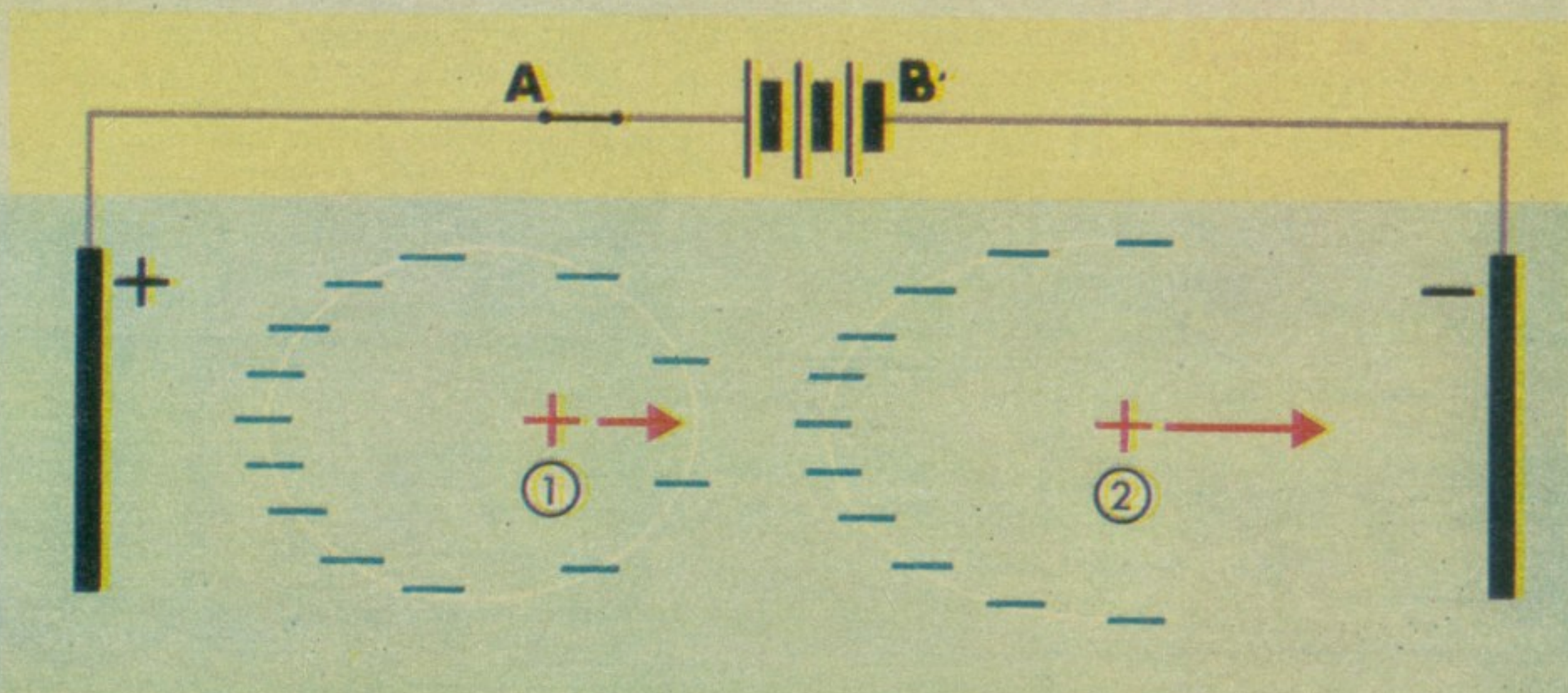
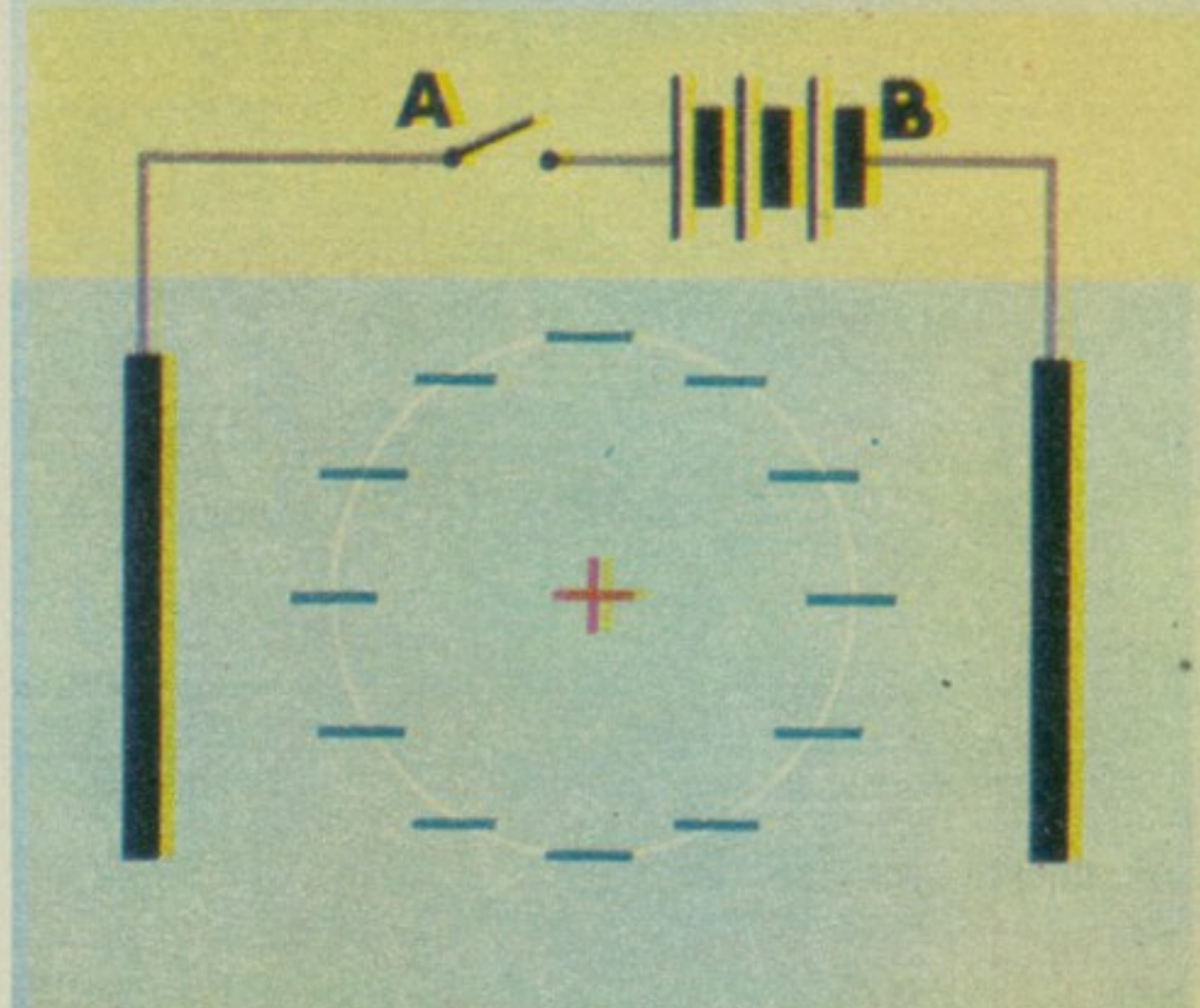
Б. Ј.



КУДА ПУТУЈУ ЈОНИ?



РАСТАВЉАЊЕ ВОДЕ — Ако се у чисту, дестилисану, воду загњеуре две електроде (негативна катода и позитивна анода) и повежу са одговарајућим половима извора једносмерне струје, при пролазу електричне струје кроз воду на електродама ни у њиховој близини неће се приметити никакве промене. Међутим, ако се води дода само мало неке неорганске киселине (базе или соли), па се понови поступак са струјом, приметитиће се како се у води, изнад електрода, издвајају мехурићи који се крећу ка површини воде. То су делићи гасовитих материја. Овај експеримент може да се подеси тако да се у погодним цевима изнад електрода сакупљају издвојени гасови. Изнад електроде повезане са негативним полом (катодом) издваја се двоструко више гаса него изнад електроде повезане са позитивним полом. Ако се запаљена шибица принесе цеву са више гаса, издвојени гас сагореваће славим пламеном: то је водоник. Гас из друге цеви неће горети, али ће запаљена шибица под његовим утицајем знатно брже сагоревати: то је кисеоник, незапаљив гас, али који потпомаже горење. На овај начин је извршена електролиза воде — под утицајем електричне струје дошло је до раздвајања воде на њене саставне делове — водоник и кисеоник. Електролиза је једна од основа већ дуже времена врло значајне гране хемије — електрохемије.



ТЕРА ИХ СТРУЈА — За разлику од раствора органских материја, водени раствори база, киселина и соли проводе електричну струју — базе, киселине и соли су електролити. Појаве при електролизи објашњавају се електролитичком дисоцијацијом, односно теоријом јона која потиче од шведског научника Аренијуса (Svante Arrhenius, 1859—1927). Према овој теорији, један део молекула електролита, при растварању у води, распада се на наелектрисане честице које се слободно крећу. То су јони. Молекул има онолико позитивних јона (катјона) колико има и негативних (анјона). На пример, при растварању кухињске соли (једињење натријум-хлорид) настају позитивни јони натријума и негативни јони хлора. Када се кроз водени раствор неког електролита пропусти електрична струја,

онда кретање јона није слободно већ усмерено — позитивни јони крећу се, путују (јон на грчком значи путник) ка негативној електроди, па се зато називају катјони, а негативни анјони ка позитивној аноди, па су зато анјони. На слици горе шематски је приказан један позитивно наелектрисан јон, катјон, пре и после укључења струје. Када се укључи струја, он се креће ка негативно наелектрисаној електроди, катода. Када јони доспеју до електрода, оне прелазе у електронутрално стање. Тако се, на пример, на катода таложу метали из раствора при пролазу електричне струје. На електролитичкој дисоцијацији (електролизи) заснива се низ процеса који се примењују не само у индустрији него и у разним другим делатностима. У знак признања за изванредне заслуге на унапређењу хемије, Аренијус је 1903. добио Нобелову награду.

ПРОНАЛАСЦИ КОЈИ СУ МЕЊАЛИ СВЕТ

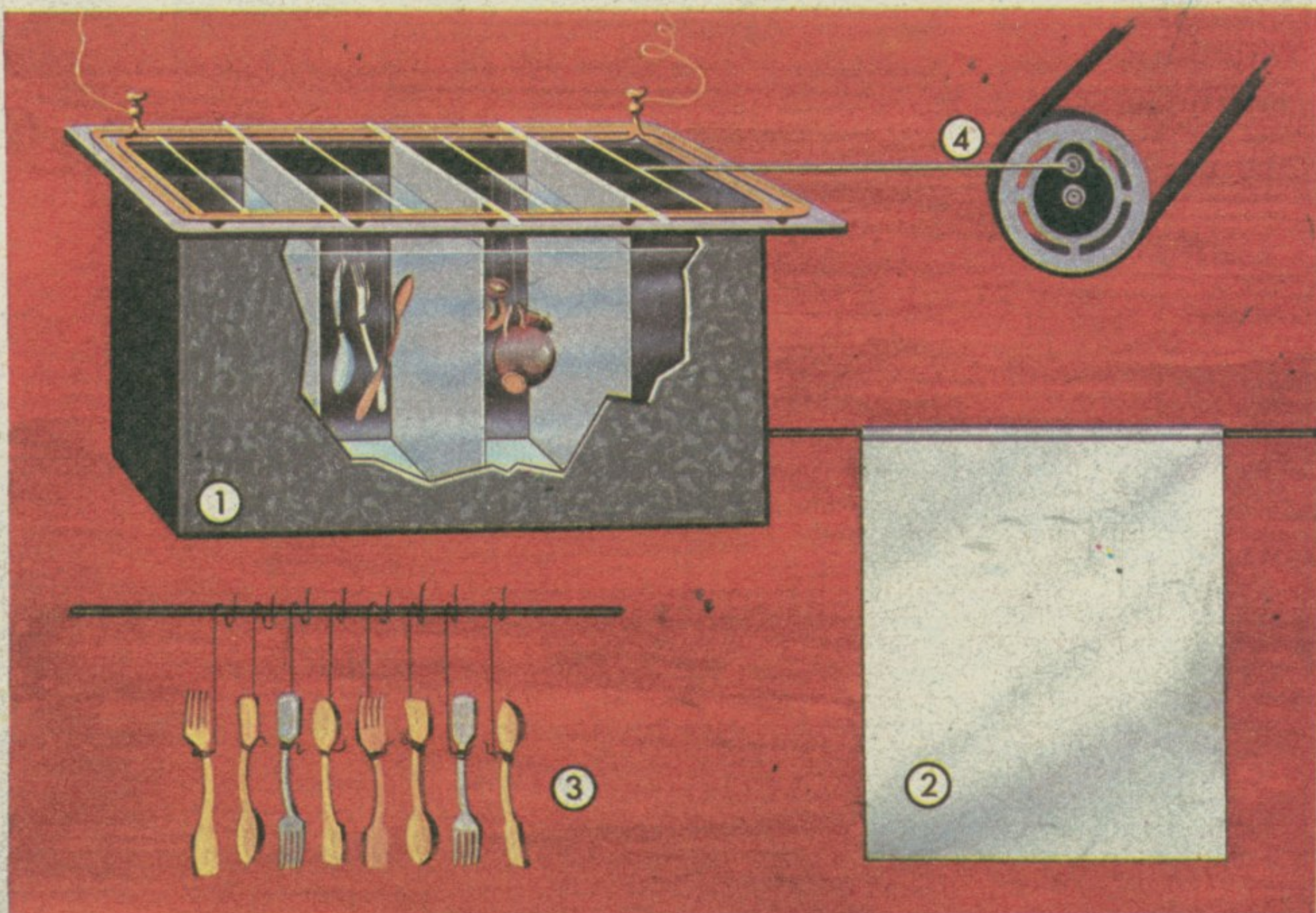
УЛЕПШАВА И ШТИТИ — Под галванотехником се, уопштено, подразумева примена електролизе у практичне сврхе. На пример, на овакав начин може да се изврши оплеменење неког предмета од мање цењеног метала и то превлачењем његове површине племенитим металом, сребром или златом. Овакав поступак назива се галваностегија или галванизација. Електролизом такође могу да се праве верне копије, отисци разних предмета — то је галванопластика. Данас је практична примена галванизације значајна нарочито за превлачење металних површина да би се заштитиле од атмосферских и других утицаја. То се постиже тако што се повр-

шина предмета начињеног од метала који се не одликује великом отпорношћу превлачи слојем отпорних метала, као што су хром или никал (хромирање, никловање) и др. На овај начин, у већини случајева, не само што се постиже заштита већ се повећава и естетска вредност металног предмета. Када се изводе овакви радови, често се практикује да се последњи слој не наноси директно на површину коју треба заштитити. На пример, при хромирању предмета од гвожђа, слој хрома не наноси се директно на површину, него се она најпре превуче слојем бакра, па слојем никла и тек тада се врши хромирање, јер се бакар врло добро глацира (полира) и добро пријања за друге метале.



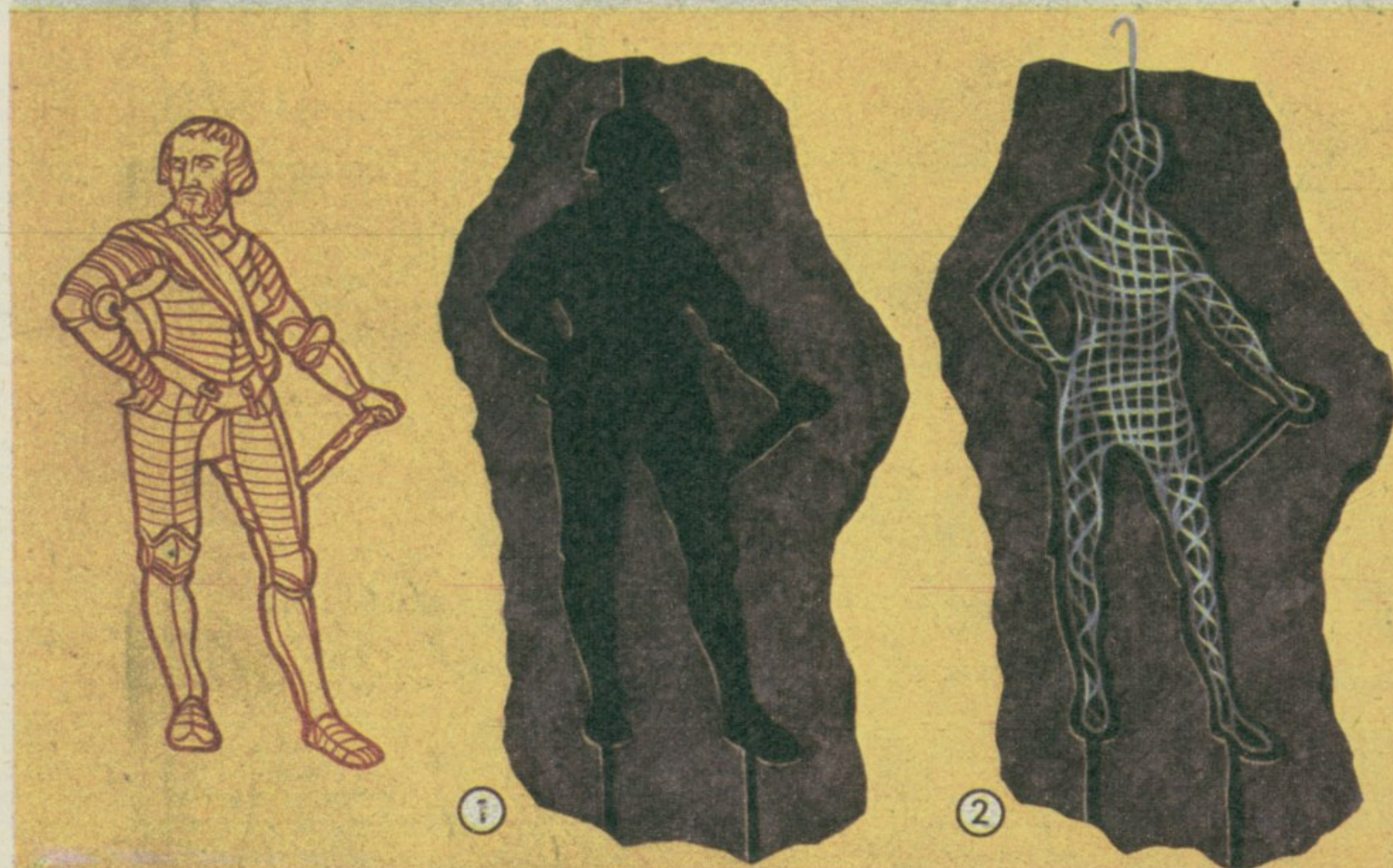
ПРОНАЛАЗАЧ СЕ ПРОСЛАВИО

— Борис Сејџонович Јакоби, (1801—1874.), истакнути руски физичар и академик, прославио се проналаском галванопластике. Он је дао и низ врло значајних радова из области електротехнике.



ЗАШТИТНИ СЛОЈЕВИ — Превлачење металних предмета галванским путем заснива се на катодном издвајању метала из раствора његове соли: из раствора погодног електролита метал се издваја и таложи на површини предмета који је, у ствари, катода. Галванизација се обично врши у правоугаоним кадама (слика горе, 1). Паралелно са ивицом каде постављене су катодне и анодне шине повезане за одговарајуће полове извора струје тако да се са ове стране металних предмета, чије се површине превлаче, налазе аноде (2) од истог метала којим се врши превлачење. Метални предмети (3) чију површину треба превући висе о катодној шини загну-

рени у раствор електролита. Посебан уређај (4) омогућава равномерно таложење метала. Ако се, на пример, врши посребривање металних кашика и других сличних предмета, као што је то случај представљен на горњој слици, онда је електролит водени раствор одређене соли сребра, док су аноде сребрне плоче. Под утицајем електричне струје сребро из раствора таложи се на металне предмете, а анодном реакцијом сребро са сребрне плоче прелази у раствор и тако надокнађује јоне из раствора. Међутим, добар заштитни слој на металној површини може да се добије једино када је метална површина добро углачана и чиста.

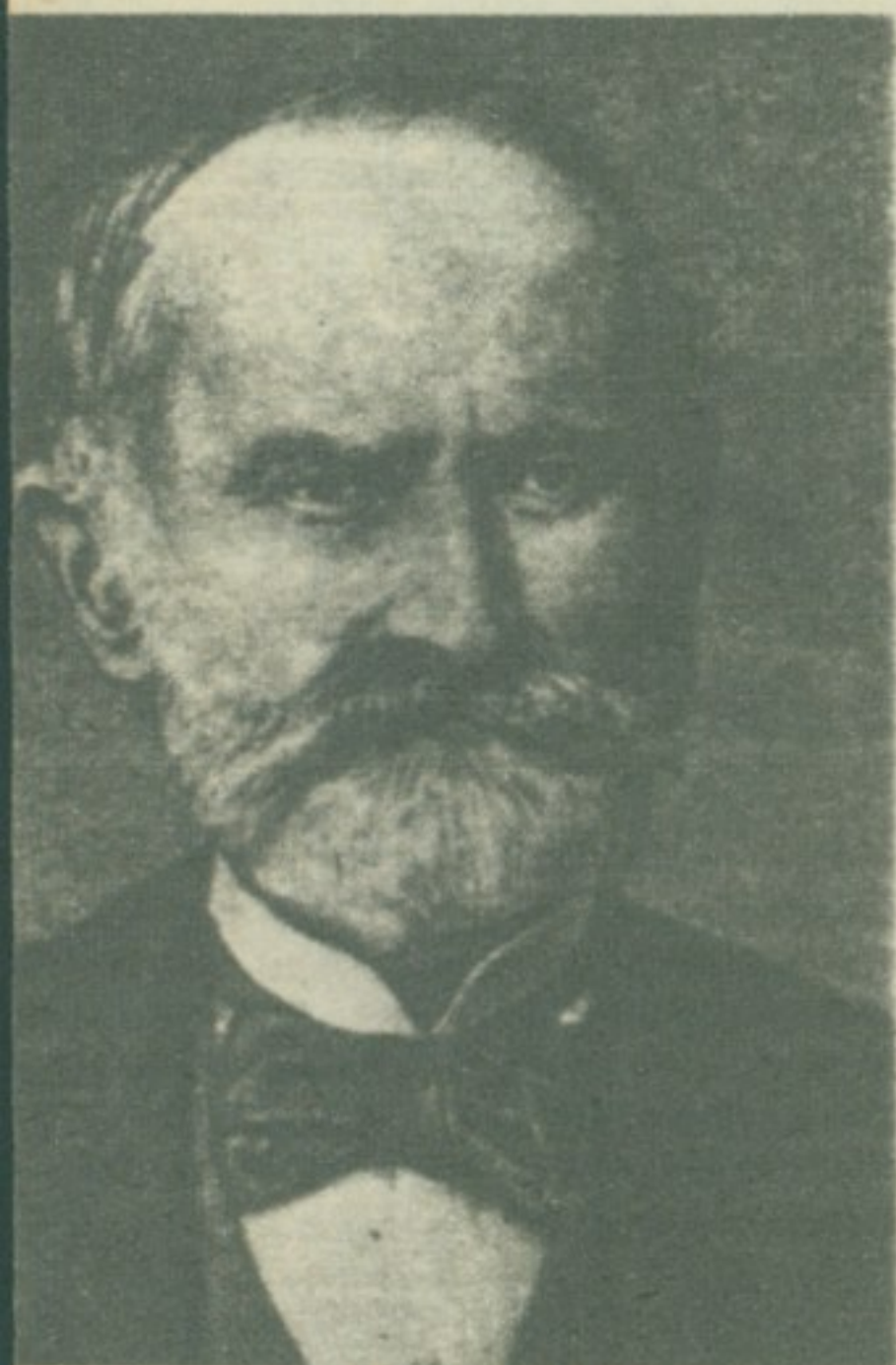


ГАЛВАНОПЛАСТИКА

— Применом електролизе, односно галванопластике, физичар Јакоби је 1836. израдио клише за штампање новчаница, а четири године касније у Русији је почело са радом предузеће за галванопластику које је запошљавало 2500 радника. И данас се галванопластика много користи, нарочито када је потребно да се добију копије разних рељефних предмета. Рељефни предмет ставља се у електролит (то је катода), а електролизом на таложени метал одговара рељефу предмета и тако се добија „негатив“ који се користи за умножавање. Методе галванопластике могу да се примењују и коришћењем калупа (на слици лево) начињених од материјала који нису проводници струје. У оваквим случајевима одређене површине калупа морају да се превуку графитом.

ДВЕ ДЕЦЕНИЈЕ ТРАГАЊА

НИ ЈЕЛА НИ СМРЧА



Јосиф Панчић

Шездесет трогодишњи професор одео је у кући Боке Лазића. Из ове куће је једног јутра кроз прозор угледао стеновите стране Склопова и на њима обрисе неког витког четинарског дрвета. Одмах се обукао и кренуо према Склоповима. Кад је уз пут, пред самим уласком у клисуру Рзава, срео Саву Лазића, унука старог Боке, питао га је узбуђено како се то дрво зове. Младић је мирно одговорио: „Оморика“. „Већ 20 година ја њу тражим!“ — ускликнуо је професор и похитао ка стенама. Причало се да је тада у одушевљењу поклатио младићу један дукат. Овако су сељаци касније описивали први лични сусрет Јосифа Панчића с „дрветом његовог живота“ — омориком.

КРУНА ЦАРА ДУШАНА

Када је, највише под утицајем Вука Караџића, 1846. године Панчић из Беча, где је усавршавао ботаничке студије, дошао у Србију Александра Карађорђевића, београдску тврђаву још је насељавала турска посада и турска се застава вијорила на брду код Ушћа. Није било прошло ни 20 година откако је хатишерифима потврђена српска аутономија. Енциклопедијски образовани Панчић ускоро је постао централна личност културе младе Кнежевине. Изабран је за првог председника Главног просветног савета, народног посланика, првог председника Академије наука... Углед му је био толики да је биран и тамо где није могао бити баш много

»Учеван је доста, но зашта ли ће му оне травице кад ће се ионако до Београда осушити к'о дуван« — чудили су се сељаци.

стручан. Када је, на пример, 1875. године изненада „васкрсла“ круна цара Душана понуђена држави на откуп — Панчића су изабрали за једног од 3 стручњака који су имали задатак да испитају да ли је круна оригинална или фалсификат.

Лицејским ђацима пренио је основна знања из 5 предмета, али Панчићева права и једина љубав била је ботаника. Описао је велики број (око сто) нових до тада непознатих врста биљака. С младалачким полетом ишао је на научна путовања, лошим путевима и с још горим мапама, чак и као стари „суви ђедо“. Имао је скоро 60 година кад се снажни Црногорац, перјаник кога му је књаз Никола дао за пратњу, жалио: „Изгубосмо ходићи за њим, није га стићи не можеш!“

Сељаци су се чудили: „Учеван је, веле, доста, но којег ће му ђавола оне травице кад ће се ионако до Београда осушити к'о дуван!“. Нису могли ни слутити шта су те „сушене травице“ значиле за вели-

ког научника. Панчић је записао да је за време турског бомбардовања Београда 1862. године једино streпо да ли ће остати читав — његов хербаријум! Панчићева збирка биљака, која се сада налази у Ботаничком задову Универзитета у Београду под именом „Панчићев хербар“, представља и данас основу за проучавање флоре целог Балканског полуострва.

СЛИКАЈ НАМ ОМОРИКУ!

Кажу да сваки велики научник има своју „фикс-идеју“ — „нешто“ за чим трага целог живота. То „нешто“ за Панчића била је оморика.

Омориком помињу народне песме. Вук је забележио реч још у првом речнику, али уз објашњење да је то смрека — ставља знак питања. Панчић је реч чуо за време свог првог боравка у ужичком округу, али нико није знао да му покаже дрво: неки су говорили да личи на јелу, а неки на смрчу.



Гранчица оморике

Десет година касније, 1865. године, Панчић се досетио како да дође до тајанственог дрвета ако оно уопште постоји: обратио се властима с молбом да се за Велику школу набаве гране свих четинара. Имао је среће: исте јесени је преко среског начелника из Бадјине Баште добио две гране оморике. Али кад је хтео да сазна одакле су гране, начелник га је известио да то — није забележено! Оморика је остала загонетна.

Панчића као да је напустила нада. Шест година касније он пише: „Оморика као да је заједничко име за јелу и смрчу“, тим пре што се „под омаром на нашем јуту подразумева шума јелова или смрчева, пак и борова“.

Тачна година првог Панчићевог сусрета са омориком различито се наводи: 1875. и 1877. Место се зна: клисура реке Рзава код села Заовине у западној Србији.

Највероватније је велики ботаничар први пут видео омориком 1875. године, али је морао да чека две године да би набавио и њен плод. Године 1876. водио се рат с Турском, Панчић је мобилисан и као лекар био је везан за београдску војну болницу, па је, користећи примирје, тек 1877. могао поново да отпутује својој зеленој лепотици. Те године нашао је и сељака који му је 10 година раније

послао оне оморикине гране.

Априла 1877. на састанку Одбора за науке природне и математичке Српског ученог друштва Панчић је поднео извештај о открићу нове врсте четинара и о брошури коју је о томе већ написао. Одбор је одлучио да се рад штампа у „Гласнику“, а писцу да се да највећа награда од 10 дуката цесарских од штампаног табака. Одобрен му је и нарочит издатак за сликање дрвета.

Ускоро је оморика била описана, фотографисана и проучена — али Панчићу је требало још пуних 12 година да убеди учени свет да је оморика заиста „нова фела четинара“. Откриће је примљено с неверицом. Саветовали су му да најпре мало боље проучи обичну смрчу, а они добронамернији су поручивали да упореди ту „своју“ омориком с кавкаском смрчом, источноазијском ајанском смрчом, северноамеричком ситканском...

Новији научници потврдили су Панчићеве закључке: оморика је ендемна врста четинара која самоникло расте једино на подручју Таре, Вишеграда, Сребренице и Фоче. Латински јој је назив *Picea Omorika* Rapč а код нас је позната као Оморика Панчић. Панчић је узео из народа име „оморика“ јер је у вези са суморном тамном бојом четинарске шуме.

НИЈЕ БАШ ЛЕПОТИЦА

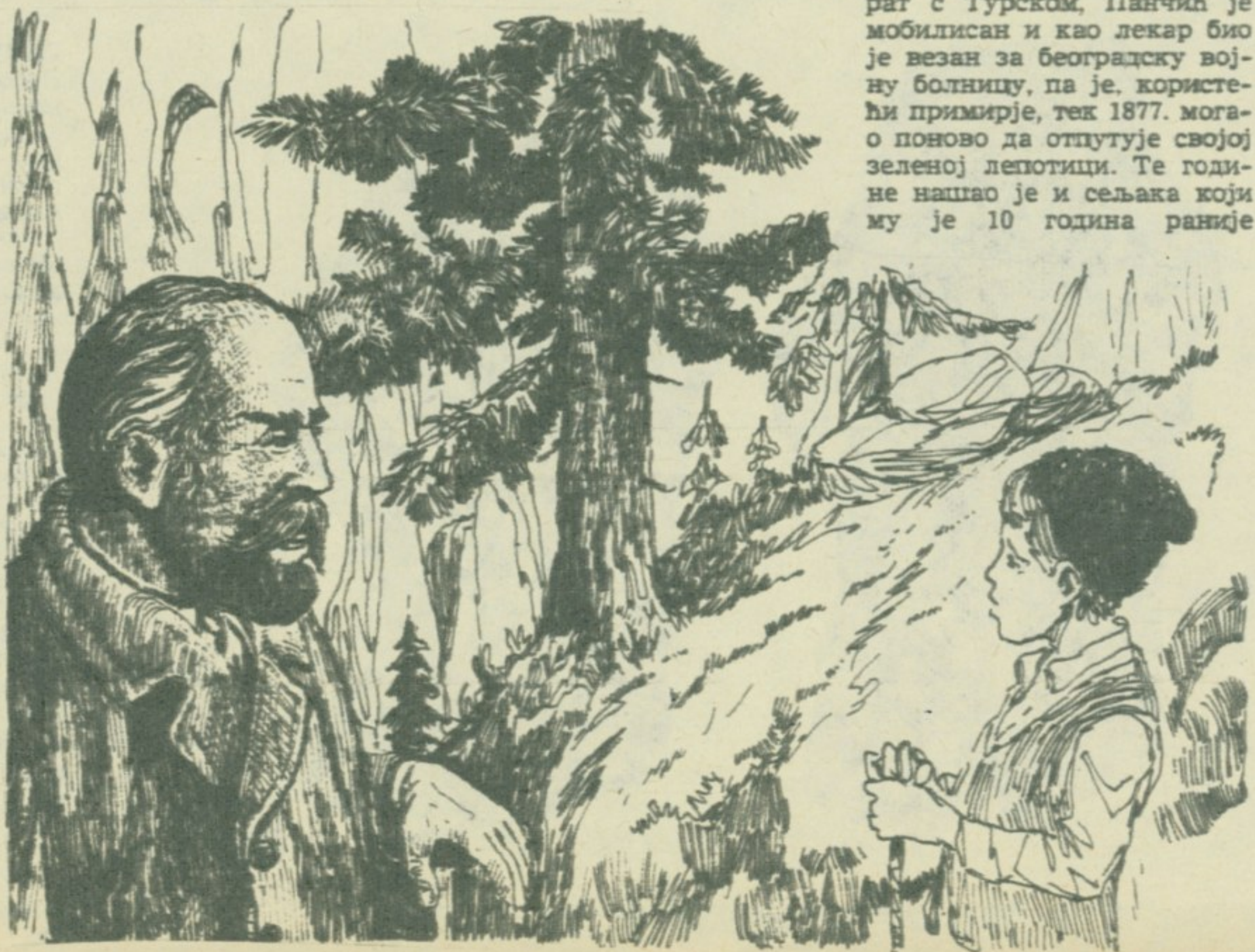
Откриће оморике није било просто повећање броја познатих врста европске флоре. Панчић је открио потомке исконских врста дрвећа које су у Европи за време терцијара — пре великог залеђивања копна — покривале велике просторе и повезивале европске врсте четинара са онима које и данас расту у северноисточној Азији и на северозападу Северне Америке. Био је то допринос познавању историје европске вегетације.

Велика Панчићева љубав можда и није нека лепотица међу дрвећем. Оморика има стабло високо до 30 метара које је више од пола голо, без грања. Гране су кратке и само у горњем делу стабла окренуте навише, средње се простиру готово хоризонтално, а доње су најдуже и пружају се наниже, а врхом се повијају наниже. Лишће је слично јелином. Цвета, у зависности од године, од марта до маја, семенке су зреле пред зиму а тек у пролеће испадају из шишарке.

Панчић је толико био заљубљен у омориком да је набавио даске од њеног дрвета и чак одредио мајстора да му од њих направи ковчег у коме ће бити сахрањен.

Умро је 25. фебруара 1888. године. Опелу у цркви присуствовао је и сам краљ Милан Обреновић.

Д. Јанковић

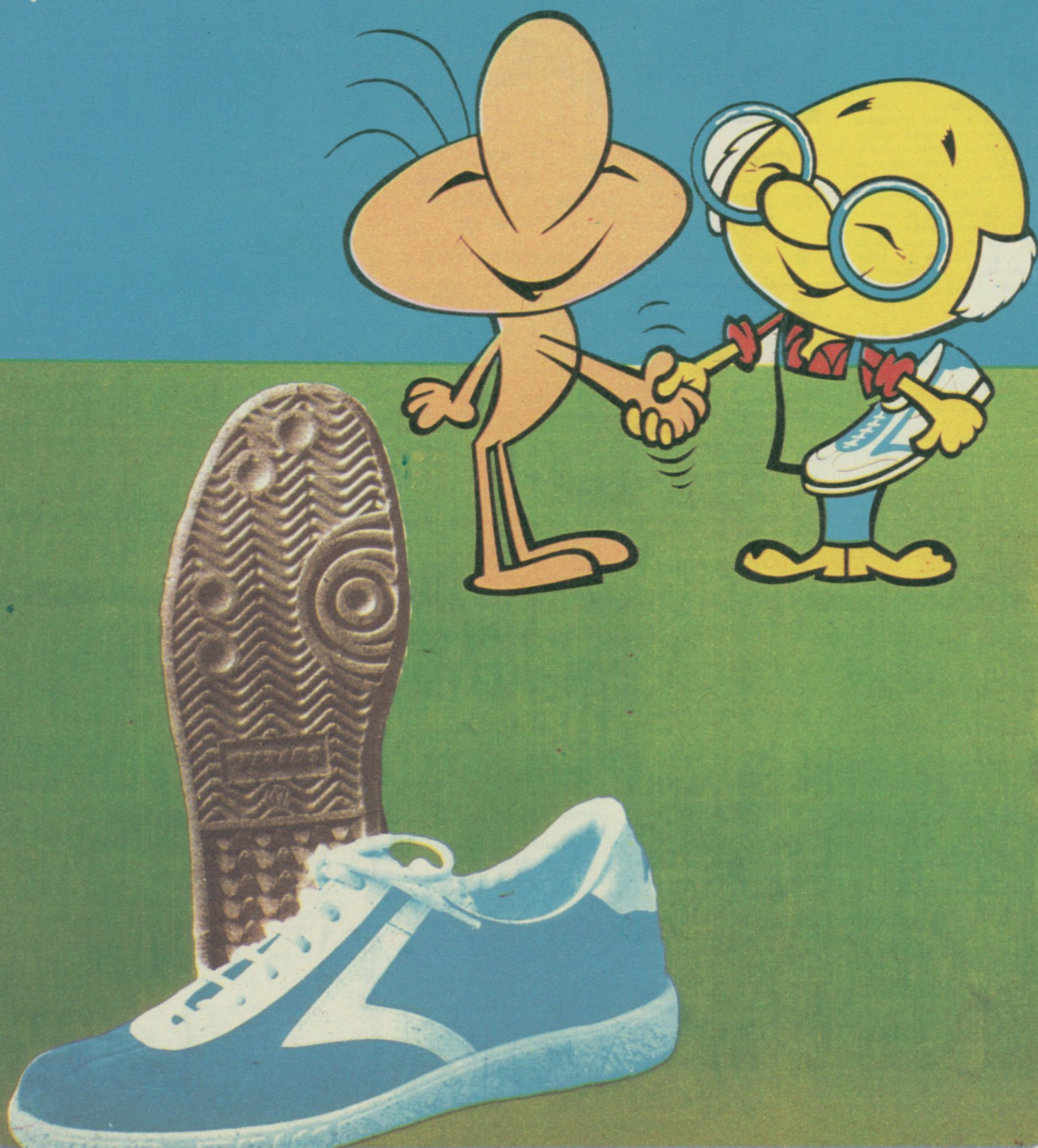


Рекс

trim

športna obutev

ЗАДОВОЉНИ У ШКОЛУ СА
СПОРТСКИМ ПРОГРАМОМ
ТРИМ



НАЈБОЉИ
ЛЕК —
ГОДИНЕ

Стидљива особа, чим осети или уобрази да је неко посматра, букне у лицу, губи природност, почиње да дркти, промени се, а може јој се десити и да заплаче. При том није у стању да се контролише, иако је свесна да баш на тај начин скреће пажњу на себе, а то је оно од чега највише стрепи.

Најстидљивије и најпозложније наглом црвенилу су, као што може да се претпостави, веома осетљиве особе. Стручни назив за њихову муку је еритрофобија — страх од црвенила.

Са осетљивошћу и њиховом болком некада је заиста тешко. Делова се да су стидљиви до те мере стидљиви — да се стида да затраже помоћ...

ПОКРИВАЧ ЗА НЕСИГУРНО „ЈА“

Зашто човек црвени? Физиолошки, ствар лако може да се објасни. Ради се о наглом ширењу сићушних капилара у кожи лица и врата услед чега у овим зонама долази до наглог прилива крви.

Све се то одајла под контролом вегетативног



нервног система, дакле без учешћа воље, на исти начин као што човек побледе од страха или се најези. И црвенило је нека врста одбране, помало неспретни и несвесни покушај личности да црвенило искористи као неку врсту покривача. У неким језицима о томе сведоче и изрази који се употребљавају да би се рекло да је човек покривено. У италијанском, на пример, уместо нашег „облило га је црвенило“ каже се, буквално преведено, „прекрило га је црвенило“.

У прилог овом мишљењу иду и занимљиви налази етнолог који говоре да сви не црвенимо на исти начин. Они су приметили да се у племенима код ко-



И СТИДЉИВОСТ МОЖЕ ДА БУДЕ БО- ЛЕСТ, ЧАК И У ОВО НАШЕ „ОСЛОБОЂЕ- НО“ ДОБА МНОГИ ЉУДИ У СТАЊУ СУ ДА ПОЦРВЕНЕ ЗБОГ СИТНИЦЕ.

Јих је одећа оскуднија од наше или, оних која је уопште не носе, црвенило не јавља само на лицу или врату, већ се распростире по свим деловима тела који нису под одећом. Примери... је и да се код жена, много чешће него код мушкараца, црвенило шири и на врат, јер код њих је овај део тела чешће открит.

Црвенило је, дакле, реакција на све ситуације у којима се стидљива особа осећа угроженом. При том нелагодност или страх у

ситуације које највећи број особа што лако црвене наводе као типичне: највише се боје и највише црвене када треба да одговарају на нека питања или кад морају нешто да ураде. Од њих се захтева оно чега се највише плаше — да се „докажу“ или „потврде“, па се зато јавља црвенило као покушај да се сакрију и побегну.

Особе које пате од еритрофобије имају осећај да их други стално гледају и причају о њима и посматрају их само да би их критиковали. Такво осећање и страх од црвенила затварају се у кожни круг чија је последица — избегавање друштва. У најтежим случајевима могуће је да се особа потпуно повуче у себе и доживи тешке депресије. У лакшим, црвенило може да буде и шармантно, бар за околину.

Првењење може да постане и болест, и то озбиљна. Како се порени поремећаја налазе у несвесном, болест се не може савладати само напором воље.

ИНЈЕНЦИЈА САМОПОУЗДАЊА

Понекад као лек може да послужи изненадан ударац, на пример, губитак драге особе, или догађај који ће оболелог натерати да своје време и мисли посвети стварима које се налазе изван његове личности. Да би престали да црвенимо, не мора увек да нам се деси нешто непријатно. Исто тако добар лек може да буде, опет изненадан, али пријатан догађај, као што је неки успех коме се нисмо надали.

трајном негативном ставу који утиче на све видове живота, чак и на избор пријатеља, начин одевана, природу сањарења и идеал супротног пола.

Ако оставимо на страну терапију и лекове које је у стању да да само лекар, шта онај кога мучи овај проблем може да учини за себе?

Корисна је, кажу, претежно биљна исхрана, масаже, физичке вежбе — неки спорт који није искључиво такмичарски — одмори на планини, нарочито у току зиме.

Они који лако црвене треба, затим, да науче не да се боре против своје болести, већ да је прихвате и, ако је могуће, занемаре. Најбољи начин да се то уради је да нађу са себе пренесу на друге и предају се активностима које воле и које задовољавају њихове стварне интересе. И да понекад помисле да други налазе како је љупко када нечије образе облије руменило.

Потребно је да науче још једну важну ствар — да престану да се брину о ономе што други о њима мисле поготово што други то и не раде тако често.

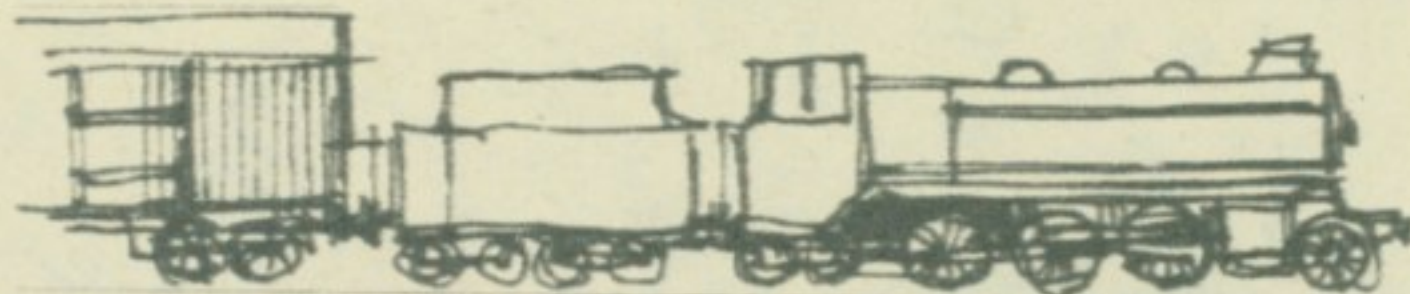
У тренутку „искушења“ стидљива особа треба да покуша да се концентрише на нешто изван себе. У почетку је потребно много концентрације и неуспешних покушаја, али с временом се и у томе успева, а механизам који рађа комплекс ниске вредности, еритрофобију и стидљивост на крају лагано слаби... А када се она једном савлада, а особа излечи, излечена је заувек.

На крају, ту су и статистички подаци који охрабрују: стидљивост и њене последице као што је еритрофобија слабе код свих са годинама. Младост је, на жалост, болест од које се сви на крају излече. И то брзо.

М. Н.



ОПЕРАЦИЈА РИБА



У лето 1940. године Велика Британија налазила се у веома тешкој ситуацији. Муњевитим нападом Немци су у пролеће заузели Норвешку и започели напад на Белгију и Холандију, у јуну је капитулирала Француска. Британци су остали сами против фирера и његових савезника. Појачаним ваздушним нападима Немачка је могла да удари за поморске комуникације усамљене и изоловане земље.

Винстон Черчил, који је тридесетих година упозоравао своје сународнике, и не само њих, на опасност која прети из Немачке, није хтео да се преда. Вешт политичар и говорник неуморно је убеђивао британску јавност и свет да су отпор и победа ипак могући.

СВЕ ИЛИ НИШТА

Тада је донео и одлуку за коју је знала само неколицина његових најближих сарадника — целокупне залихе злата Енглеске банке морају бродовима да се пребаце у Канаду, а одатле у још неутралне Сједињене Америчке Државе које би Британцима, за њихово благо, испоручиле оружје и потребне сировине. Знали су да се упуштају у ризичну операцију чији би неуспех довео до слома Велике Британије која би, у том случају, на самом почетку рата, морала да тражи излаз у примирју с Немцима. Черчил је то најмање желео.

Тако је британски председник владе заиграо на све или ништа.

Његову одговорност само је повећавала чињеница да је огромном благу Енглеске банке, поред државних, прикључио и вредносне хартије у приватном власништву, као и суме које су припадале страним предузећима. Остала је само нада да ниједна од бројних немачких подморница које су крстариле Атлантиком неће налетети на ове британске бродове.

А само једна немачка

После скоро четири деценије обелодањена је једна од најбоље чуваних државних тајни Велике Британије у коју су својевремено били упућени само Винстон Черчил и неколицина његових најближих сарадника.

подморница могла је заувек да пошаље на морско дно злато у вредности од 200 милиона динара и 70 тона вредносних хартија! Черчил је то знао, али је био свестан чињенице да је „Операција риба“, како су назвали овај подухват, једини излаз из ситуације у којој се наша Велика Британија. Без потребног оружја и сировина рат би био изгубљен!

Али, у тим тешким данима, када је његова земља одолевала жесто-

ком притиску Немачке, Черчил је морао да мисли и на катастрофални утисак који би на нацију оставило сазнање да сва храброст и одлучност да се супротставе непријатељу нису, можда, довољни за победу.

„На људе би сигурно деловало поражавајуће када би знали да исход рата неће решити њихова јуначка дела и пожртваност већ полуге жутог метала“ — написао је Алфред Дрејпер, бивши

официр и новинар у књизи која је и открила свету овај подухват.

ПАНИКА У САУТЕМПТОНУ

Операција је припремана у највећој тајности. Све је планирано до детаља, простудирани су све могуће компликације, али невоље су почеле не тамо где су сви очекивали опасност, на Атлантику, већ на копну, у самој Великој Британији. Атлант-ик је још био далеко.

Први знак за узбуну дат је, када пошиљка у вредности од 80 милиона динара у договорено време није стигла у луку Саутемптон где је требало да је преузме брод „Литишја“.

Уместо злата, у Саутемптон су, ма колико то необично звучало, стигли

само чувари драгоценог товара. Мирно су седели у једном од предњих вагона све док им нису саопштили да композицији недостаје вагон за који су били задужени.

Паника је окончана неколико сати касније. Испошавило се да су „несрећна“ кола грешком откачена од композиције у граду Истлију, а затим остављена на једном од споредних колосека. Драгоцени товар ускоро је ипак стигао у Саутемптон и даље је све текло по плану.

Чак ни заповедник британске крстарице „Емералд“ која је у луци Плимаут имала да преузме део блага до последњег тренутка није знао куда треба да заплови његов брод ни какав терет превози. И њему и посади речено је да се ради о експлозиву, што је и писало на сваком од као туч тешких пакета.

БРОД ПЛОВИ НА ИСТОН

А када су им, не трудећи се нимало да ствар прикрију, издали још и беле тропске униформе, луком Плимаут пронео се глас да „Емералд“ плови негде на Далеки исток. Прича која се прочула чаршијом сасвим је одговарала творцима ове операције чији су први извршиоци били капетан Аџар и чланови његове посаде.

Капетан је, истина, у последњи час сазнао бар за правац тајанственог путовања. Кратко наређење које је примио гласило је да са теретом заплови ка канадској луци Халифакс, у Новој Шкотској.

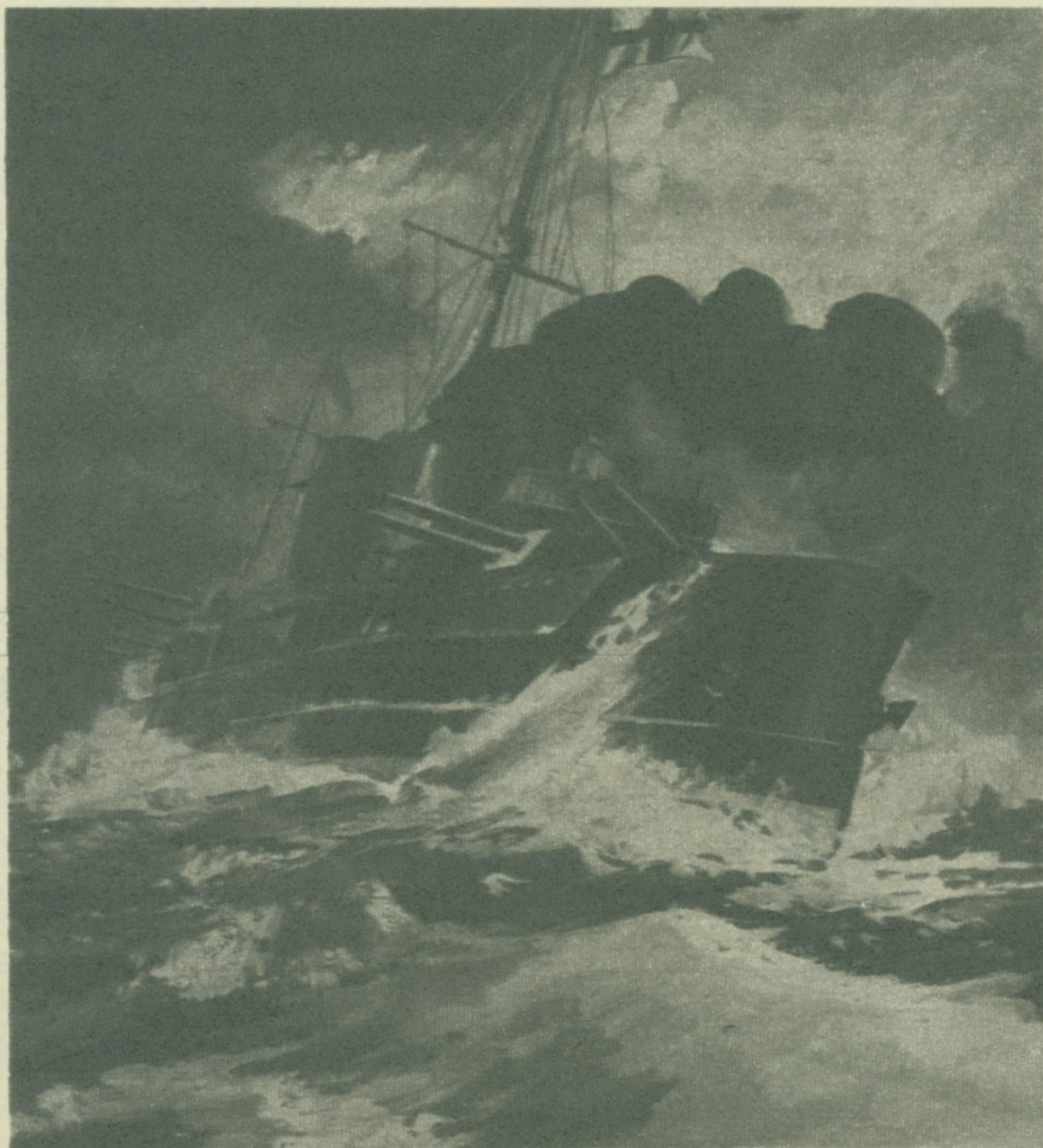
После пуних десет дана пловидбе у временским условима какве је мало ко од посаде „Емералда“ до тада искусио, крстарица је стигла до свог одређишта. Страшно невреме омело је и активност немачких подморница.

Мултимедијозски терет крстарице стигао је неопштећен, а затим је искрцан и у Халифаксу превозарен у специјални воз који је обезбеђивала до зуба наоружана канадска коњичка полиција.

Најзад су Винстон Черчил и његови сарадници могли да одахну — „Емералд“ је доказао да „Операција риба“ није тако немогућа као што се у први мах чинило.

Један за другим, до Канаде су безбедно стизали бродови са златом чак и из јужне Африке, Норвешке и Француске. Спремност Винстона Черчила да ризикује показала се као разумна и оправдана.

М. И.





Рин Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ



King Features Syndicate, Inc., World rights reserved



Copyright 1948, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved



Copyright 1948, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved



1448/1



Copyright 1948, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved

Рин Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ



Џин Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ



Рин Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ



Рин Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ



Рин Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ



Copyright 1948, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.



ПА, ОНА ЈЕ ТУ-
ДА? ДА ПОЖУРИМ
ДА СТИГНЕМО НА
ДРУГУ ОБА-
ЛУ?



ПРЕКИ СУ
ПРЕКО ПР-
ВОГ МОСТА?



НЕВЕРОВАТ-
НО ЛИ ДЕВОЈ-
КЕ?



ПАРКИРАЊУ СЕ
ОВДЕ? СКОЧИТИ
ЈЕ ТАЧНО ПРЕКО-
ПУТА?



ДО
БАВОТА?
НЕ МОГУ
ДА-
ТЪЕ?



БАР САМ НА-
ШАО МЕРДЕ-
ВИНЕ?



НИ
ТРАГА
ОД
ЊЕ?
ТРЕБА-
ЛО ЈЕ
ВЕК ДА
ДОПЛИВА
НА ОВУ
ОБАЛУ?

СЕМ...



НЕ, НЕ СТЕМ ДА
ПОМИСЛИМ ДА
ЈЕ МОГЛА ДА СЕ
УДАВИ? САМО ДА НА-
БЕГН ЧАМАЦ?

Copyright 1948, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.



ЧАС КАСНИЈЕ...
НЕ МОГУ
ВИШЕ ДА
ВЕСЛАМ?
ДА ЗАВИТИ
ПОЛИЦИ-
ЈИ?

НЕ? ЗВАКУ
МАЈКУ? ОНА
КЕ МИ РЕ-
КИ ШТА ДА
РА-
ДИМ?



МММ? БЕТИ,
ВРЕМЕ ЈЕ ЗА
УСТАЈАЊЕ?



ХЕЈ! ПА,
ОНА СЕ
НИЈЕ НИ
ВРАТИ-
ЛА?

СОЊА,
ШТА СЕ ДО-
ГОДИЛО?

НЕМА
БЕТИ?

ДА ЈА-
ВИМО
ХАНИ?

Copyright 1948, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

Рин Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ



Рин Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ



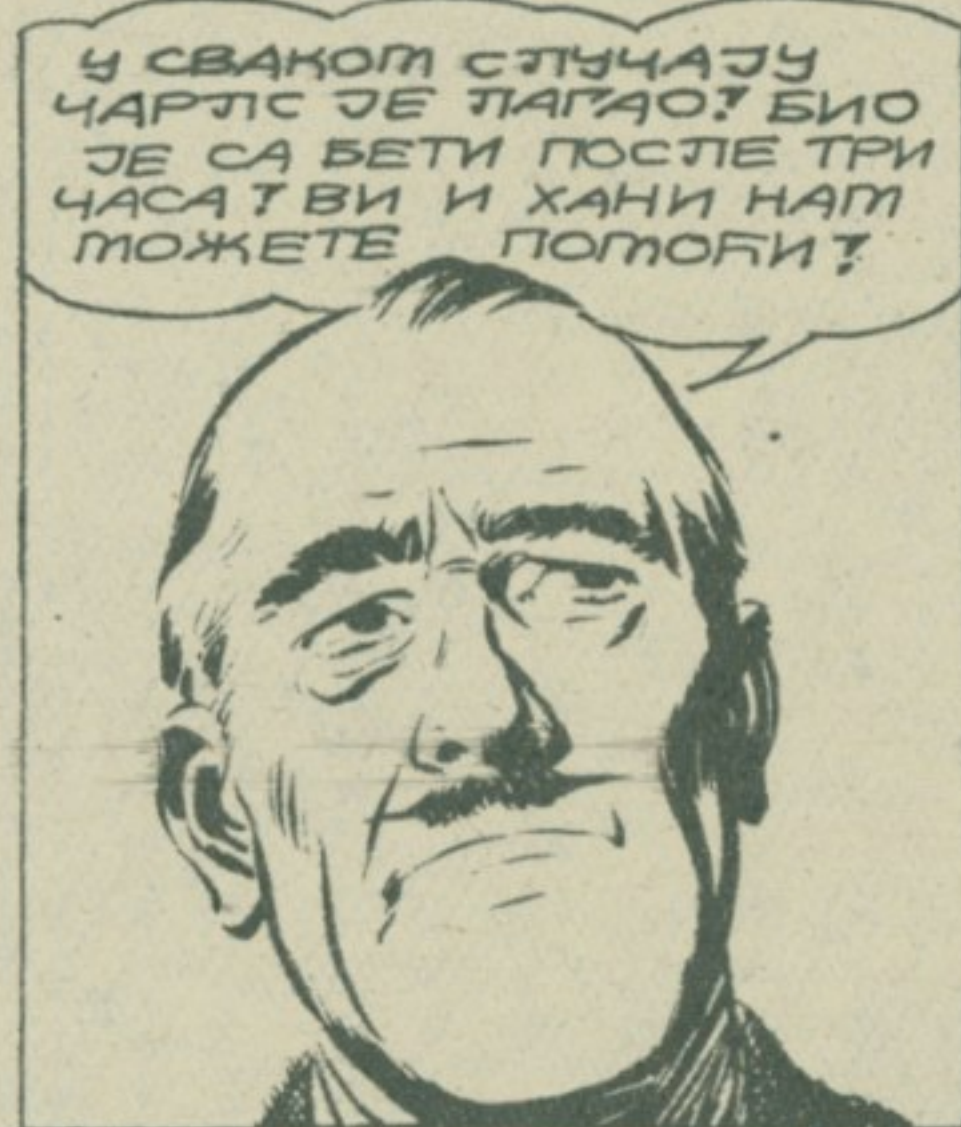
Рип Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ



Рин Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ



Рин Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ



НЕДАЛЕКО ОДАТЛЕ...



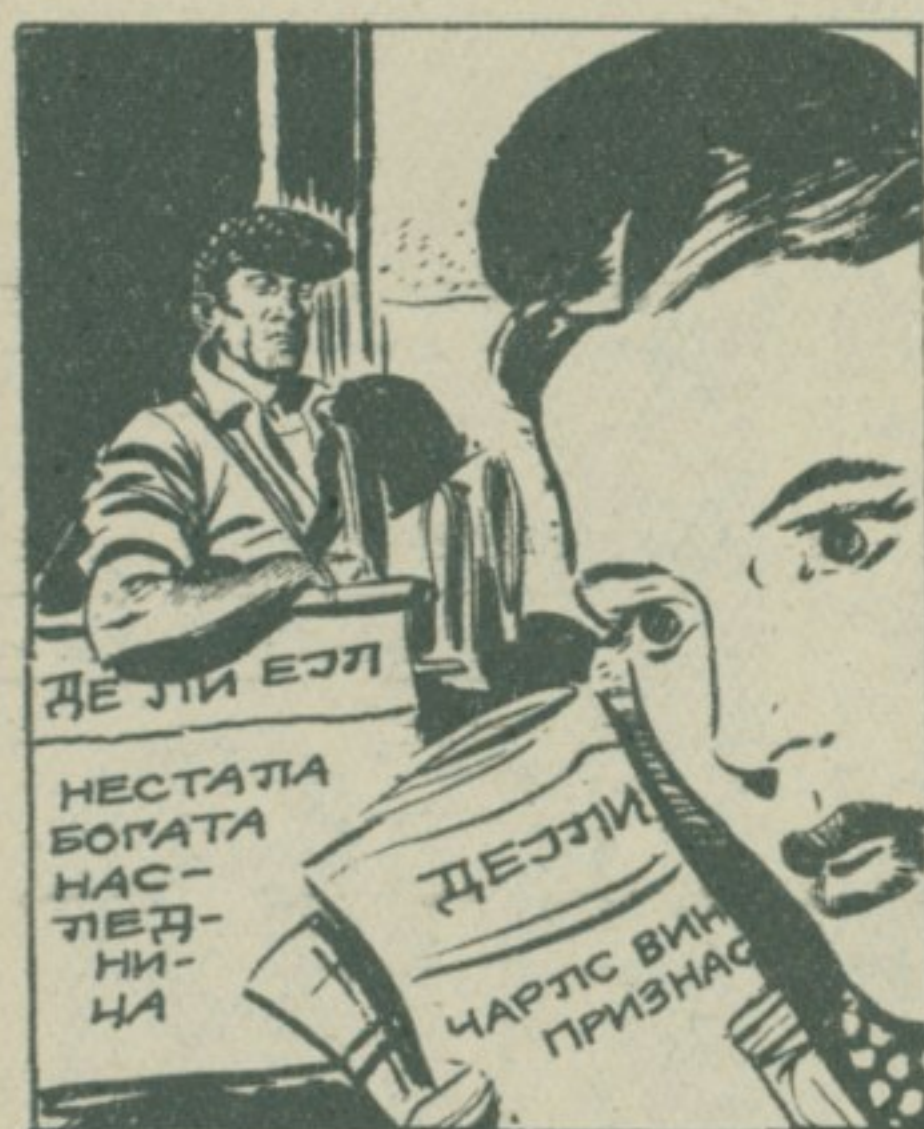
Рин Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ



Рин Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ



Рин Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ



Рин Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ



Рин Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ



Copy 1948, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.



Copy 1948, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.



Copy 1948, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.



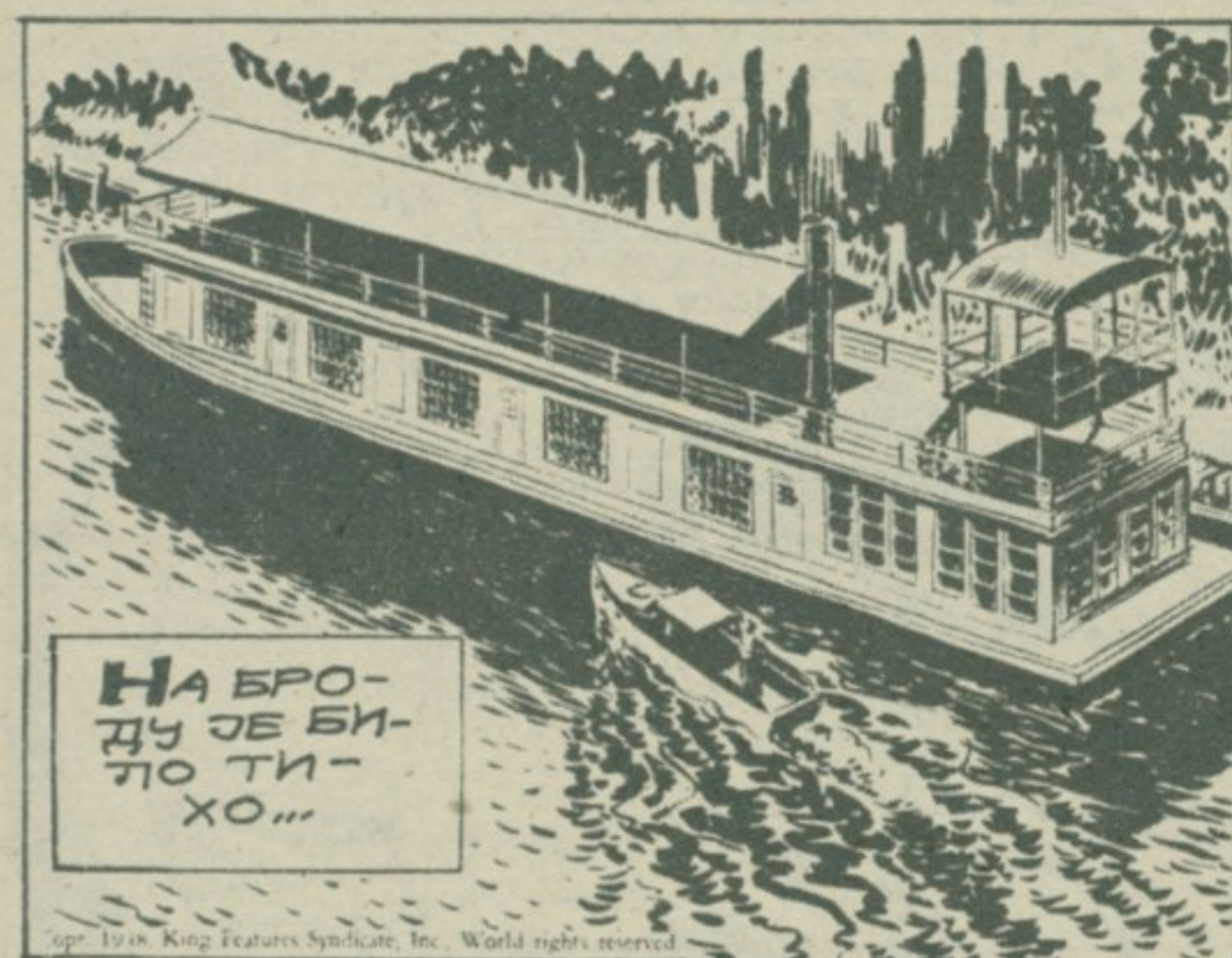
Copy 1948, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.



Рин Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ



Рин Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ



Рин Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ



Рин Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ



ОСТАВИ
РУЛЕТ?
ВОДИМ ТЕ
НА
ОБА-
ЛУ?

ШТА?
НЕБУ ДА
ИДЕМ?
СВИБА МИ
СЕ ОВДЕ?



СТУШАЈ
МАМА, СА
МНОГ НЕ-
МАША-
ЛЕ?

ДА МЕ
НИСИ
ПИПНУО?
ВРИШ-
ТАБУ?



И
ДОВЕ-
ДИТЕ
МИ ОД-
МАХ
ЛЕКА-
РА?

ПУСТИ ЈЕ? МО-
ЖЕ ЈОШ И ДА
НАМ СТВАРА
ПРОБЛЕМЕ?
ЗОВИ
ДОКТОРА?



САД МИ
СЕ СВИБА-
ТЕ, МОМ-
ЦИ?



УГАНУЛИ
СТЕ НОГУ?
МОРАЋЕ-
ТЕ ДА ЛЕ-
ЖИТЕ НЕ-
КОЛИКО
ДАНА?

ХОРЕТЕ САМО
ДА ПРЕНЕСЕ-
ТЕ ПОРУКУ МО-
ЈИМ ПРИЈАТЕ-
ЉИМА НА ОБА-
ЛУ?



БОЉЕ РАЗГОВА-
РАЈТЕ СА МИЛИ
О ТОМЕ?

МО-
РАМ ДА
ОБАВЕС-
ТИМ ШЕ-
РА?

ПИТАБУ
БЛИНКСА?

О СВЕМУ
МОРА ДА
БУДЕ ОБА-
ВЕШТЕН КА-
ПЕТАН?



КО ЈЕ КАПЕ-
ТАН? ГДЕ ЈЕ?
НАДА БУ ГА
ВИДЕ-
ТИ?



МОЛИМ
ВАС, КАЖИ-
ТЕ КАПЕТАНУ
ДА МОРАМ
ДА ПОШАЉЕМ
ПОРУКУ СВО-
ЈИМ ПРИЈА-
ТЕЉИМА ДА
НЕ БИ БРИ-
НУЛИ?

У РЕДУ,
АЛИ ЕКС-
ПЛУДИРА-
ЋЕ КАД ЧУ-
ЈЕ ДА НЕ-
БЕШ НА
ОБА-
ЛУ?



... КАЖЕ ДА ЈОЈ
СЕ СВИБА ОВДЕ И
НЕБЕ ДА ИДЕ? ЖЕ-
ЛИ ДА ПОШАЉЕ
ПОРУКУ СВОЈИМ
ПРИЈАТЕЉИ-
МА?

НЕКА
ЈЕ
НАПИШЕ,
АТИ
ДОНЕ-
БЕШ ЈЕ
МЕНИ?



ЕВО
ТИ ПЕН-
КА-
ЛО?

БАШ ЈЕ ТУ-
БАЗАН ТВОЈ
КАПЕТАН?

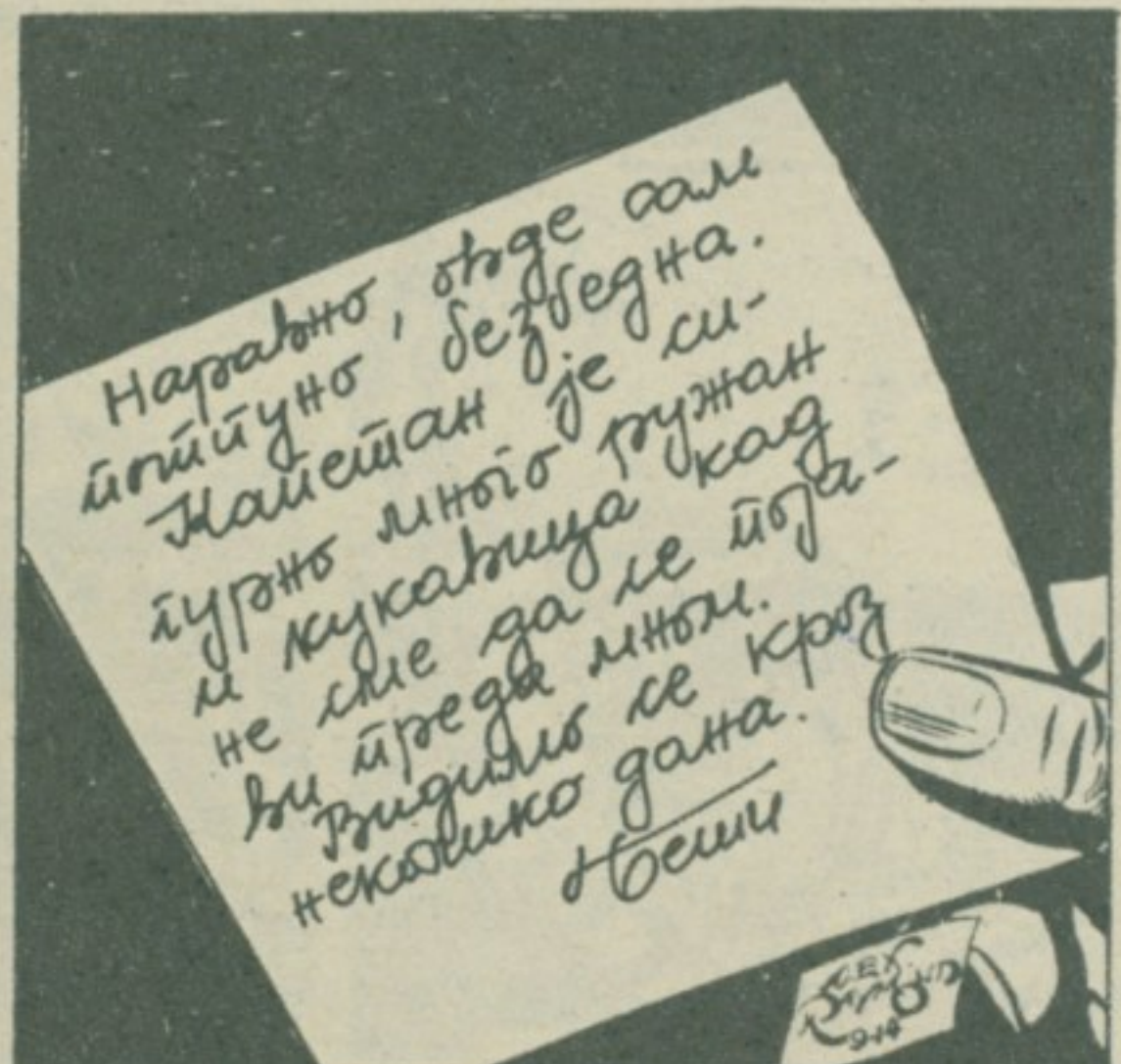


НАДАМ СЕ
ДА НЕБЕ ОТ-
ВОРИТИ ПИС-
МО? А САДА
ДА ОБА-
ВЕСТИМ
ХАНИ
ДОРДАН
О СВЕ-
ТУ?



ЕВО
ЛИСТА?

хмм?



Наравно, огде сам
ипитиуно, безбедна.
Најлакше је си-
гурно много ружан
и кукавица кад
не сме да се поја-
ви пред многи.
Види се кроз
неколико дана.
Обећ

Рин Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ



ЕНО ЈЕ У САТИ ЗА РУПЕТ?

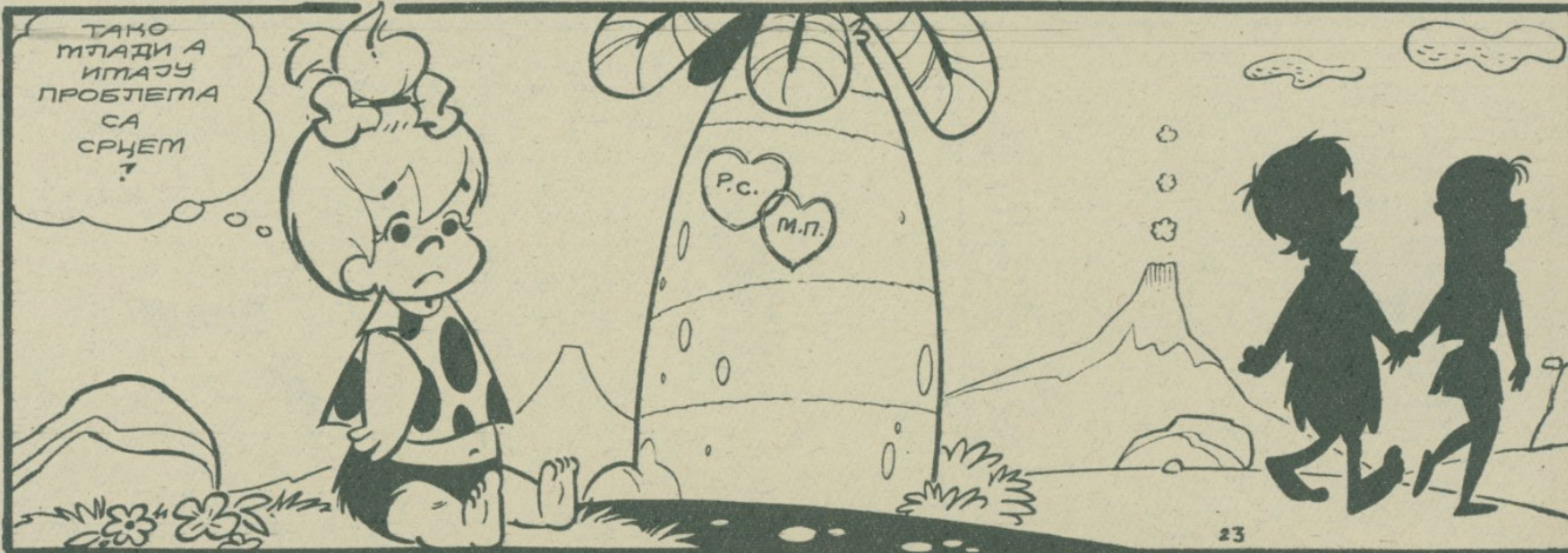
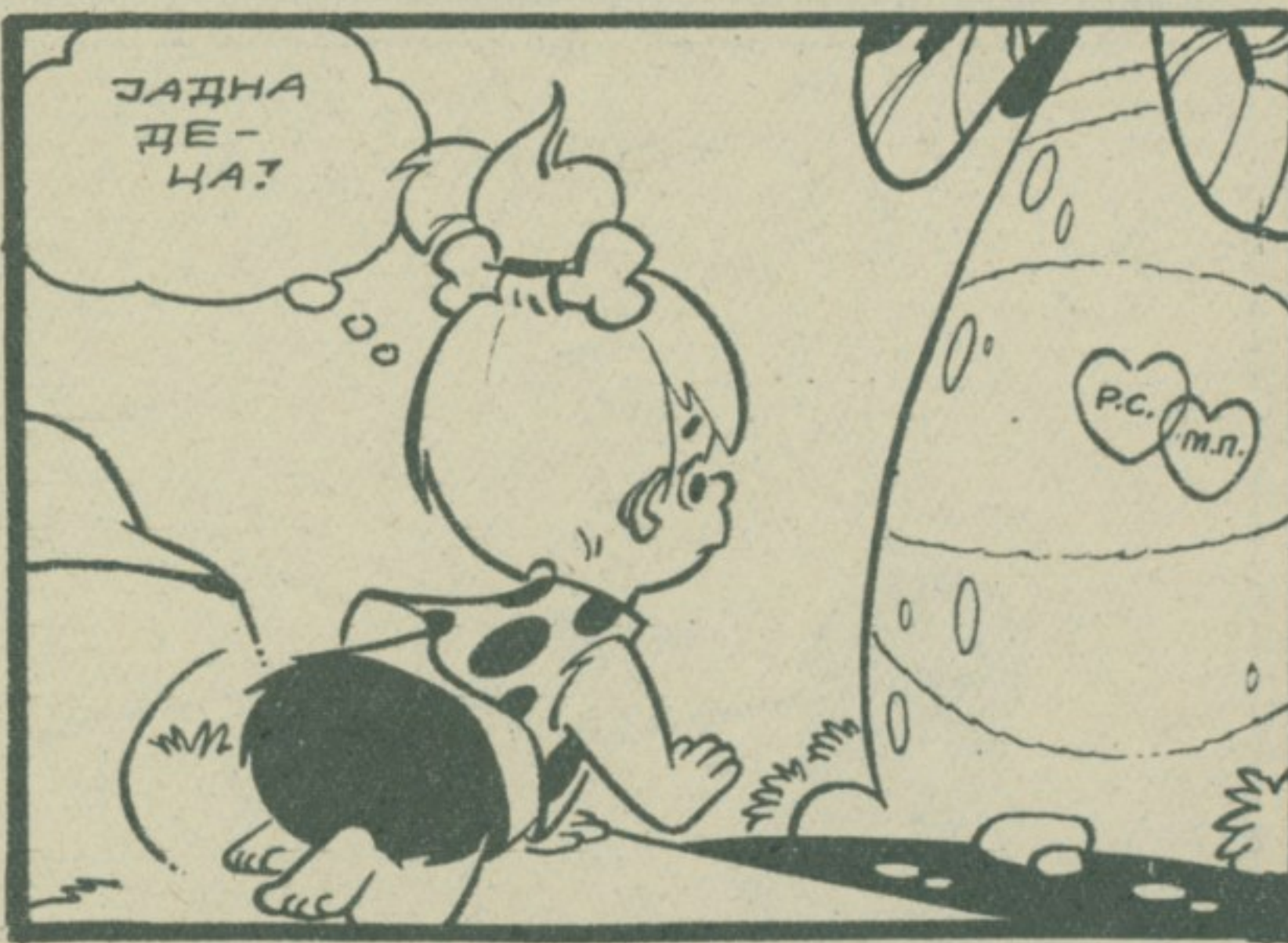
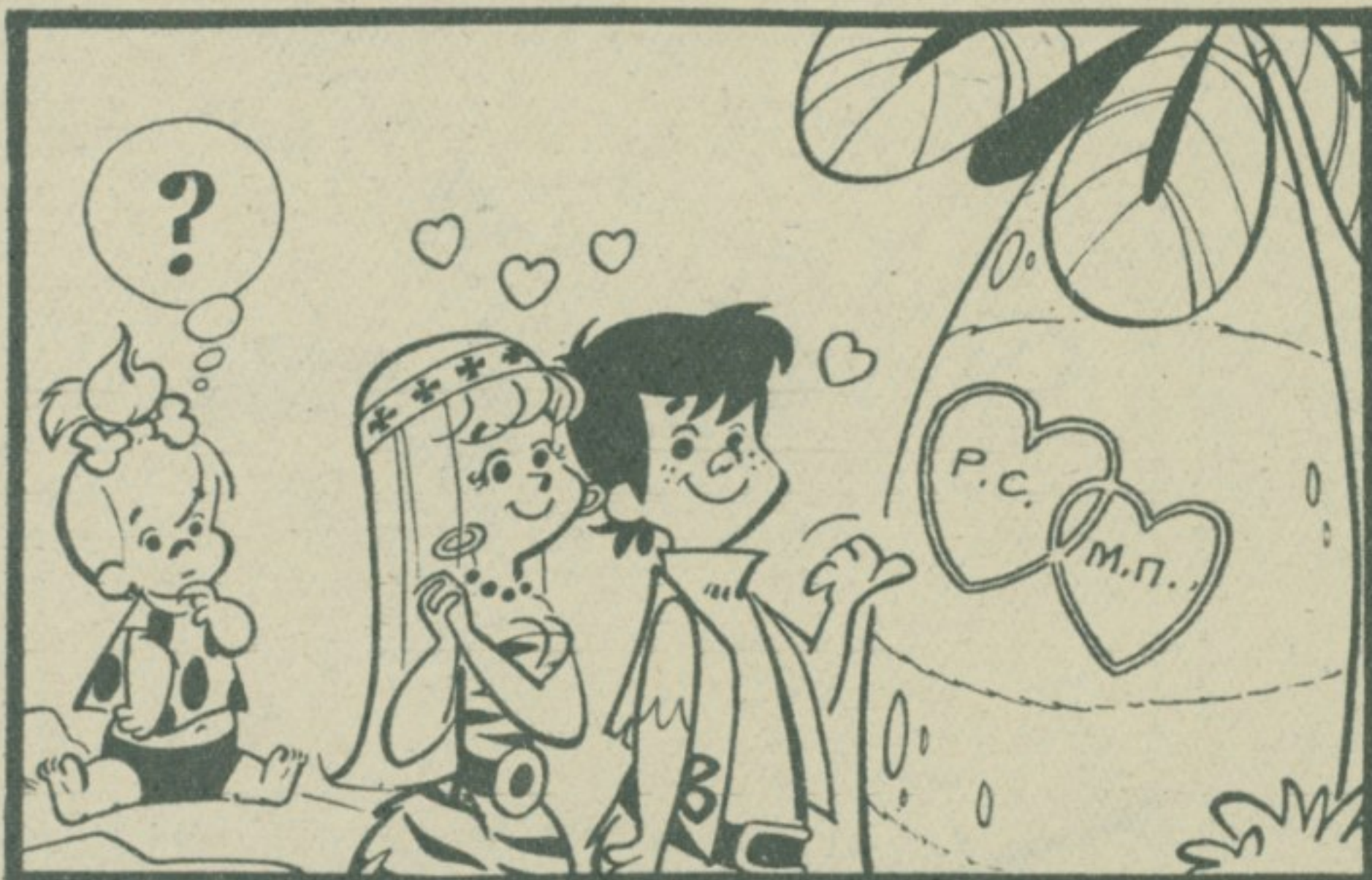
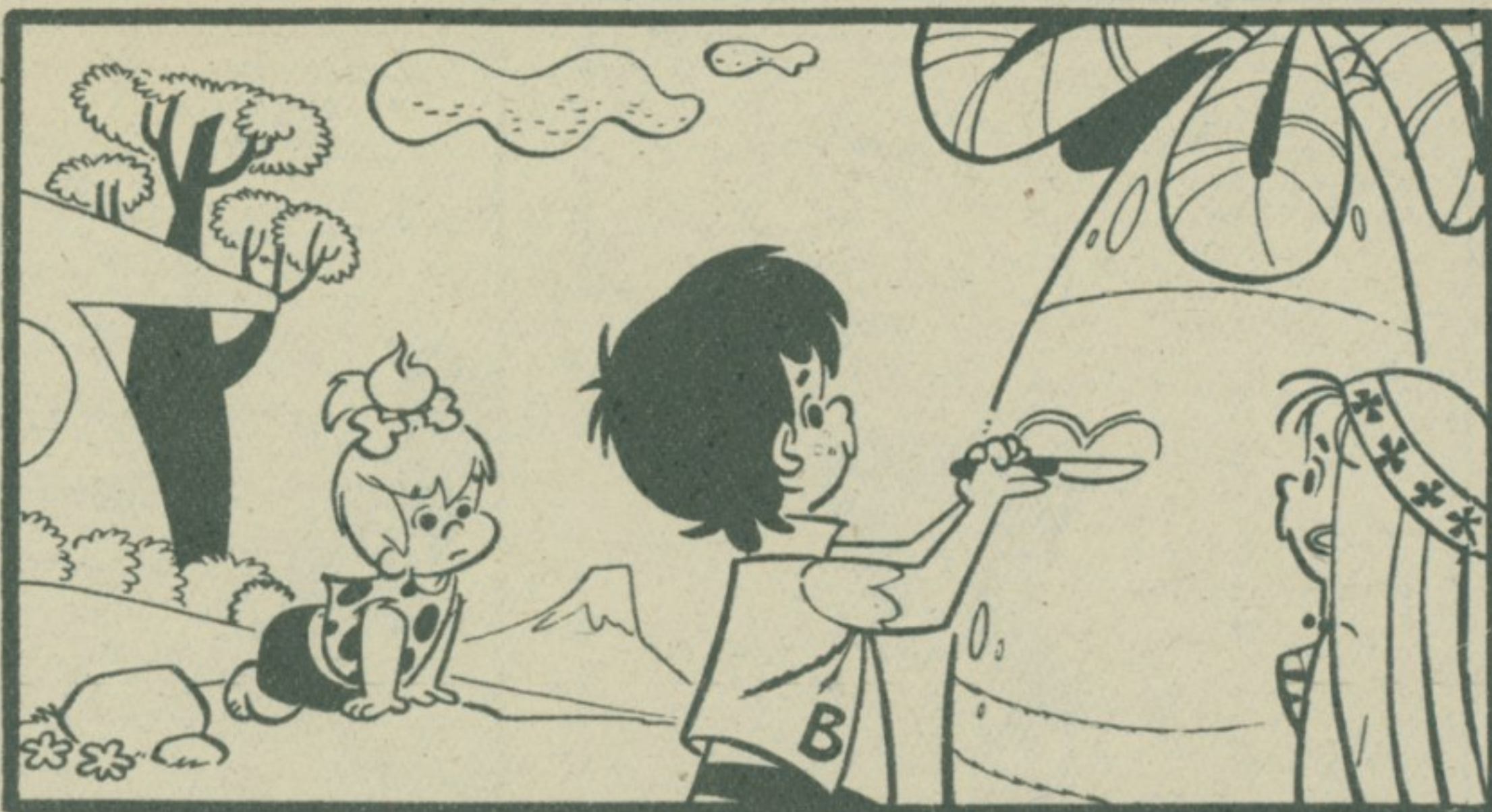
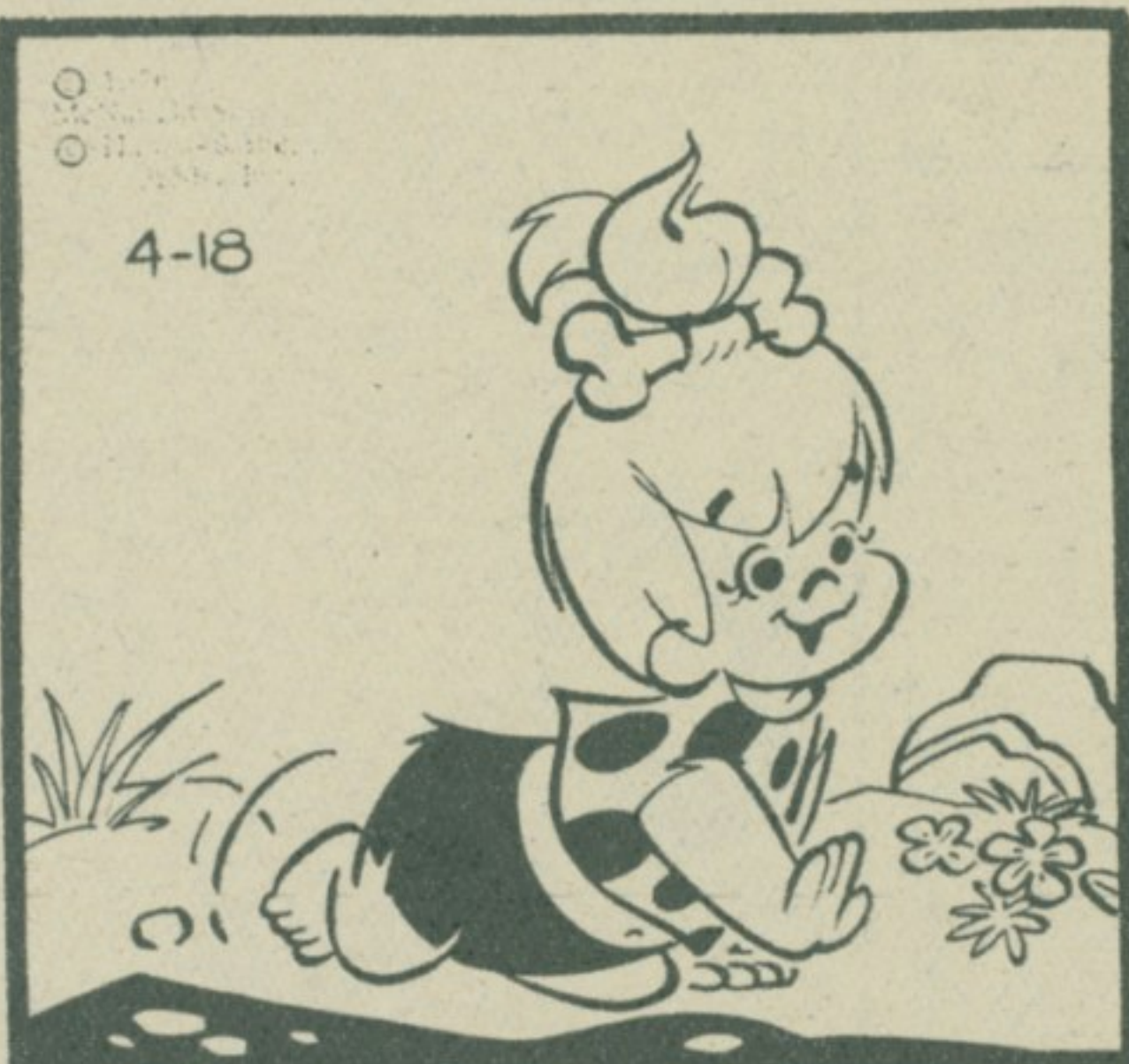


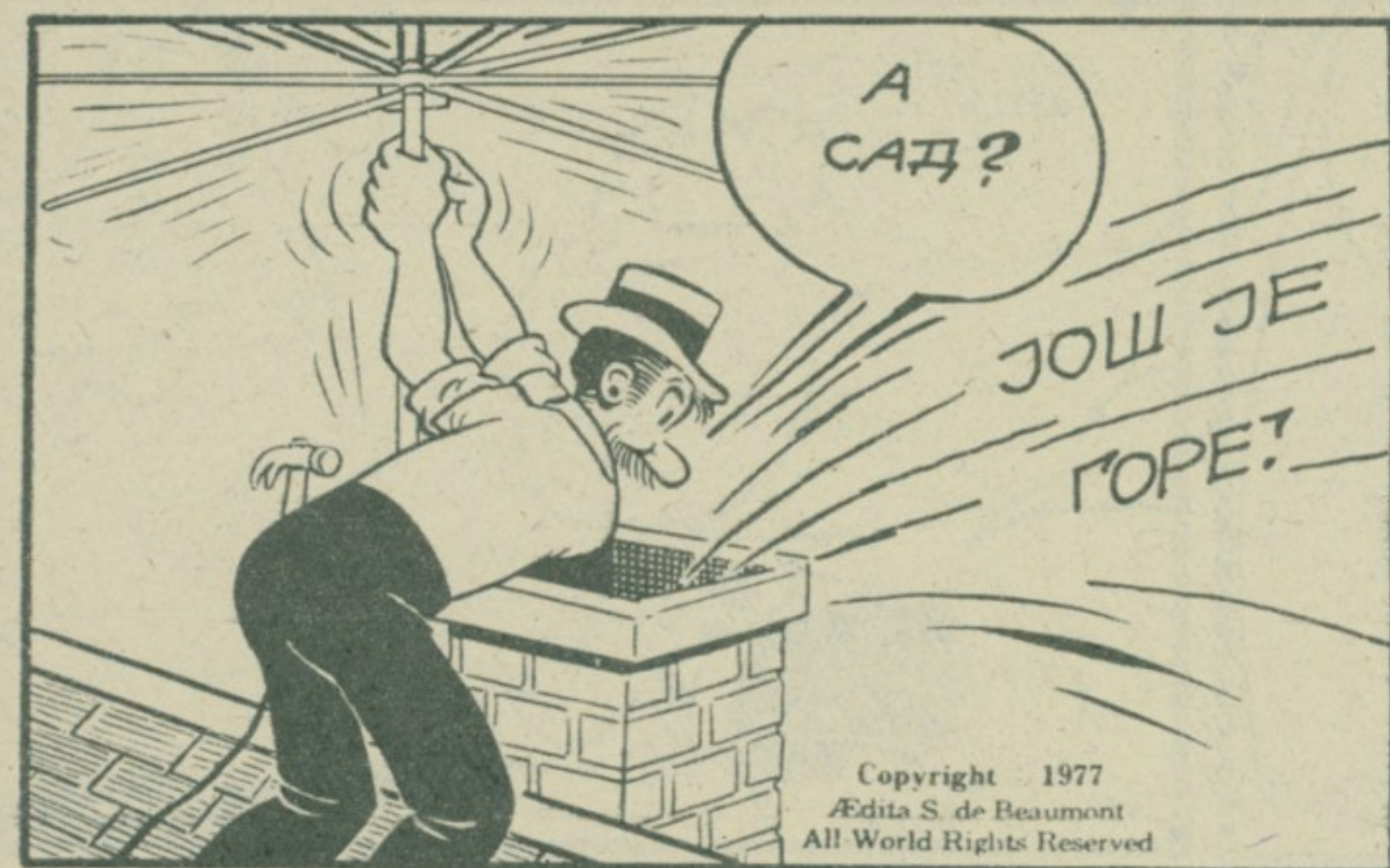
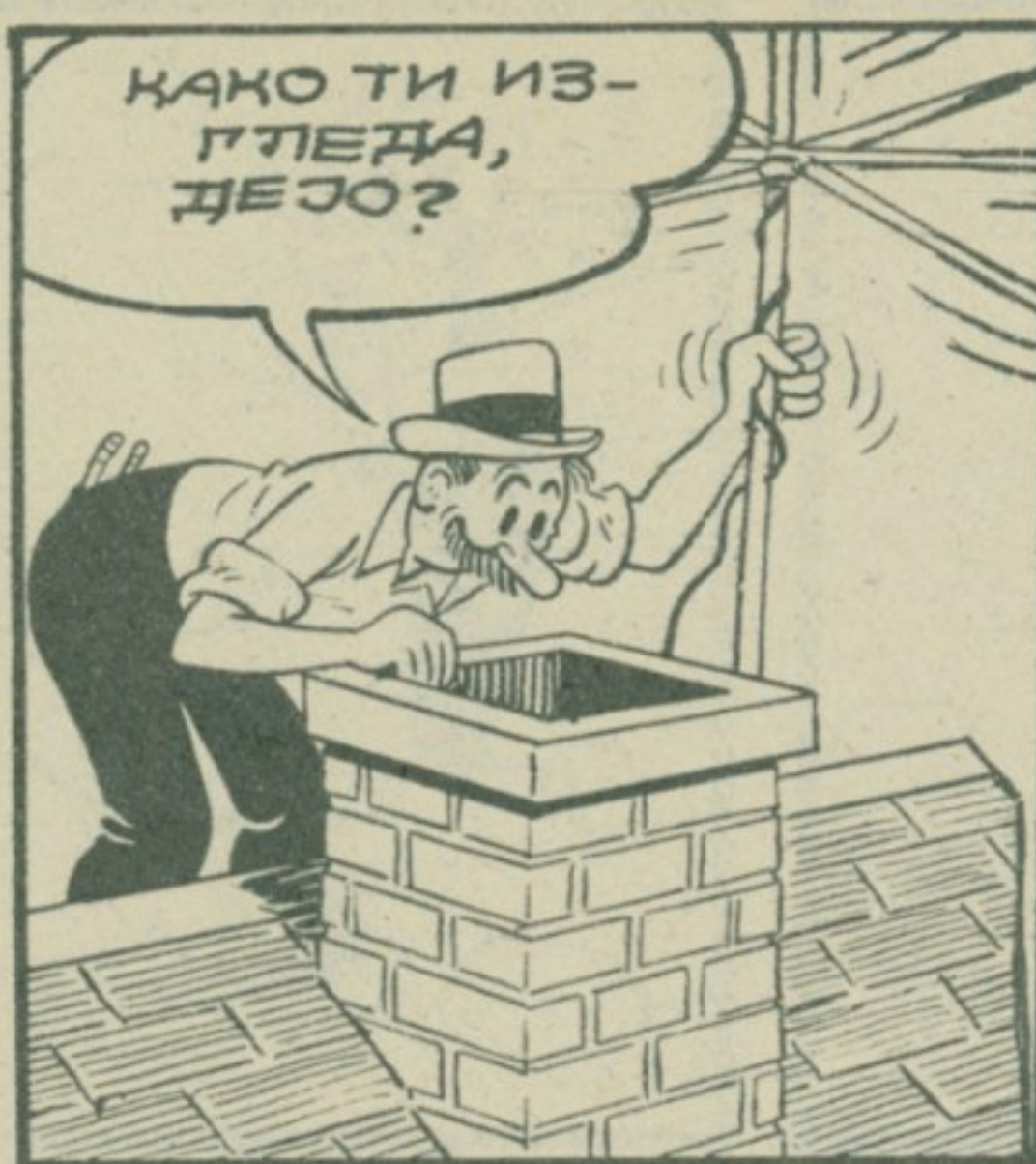
Рин Кирби ЗБОГ ОПКЛАДЕ

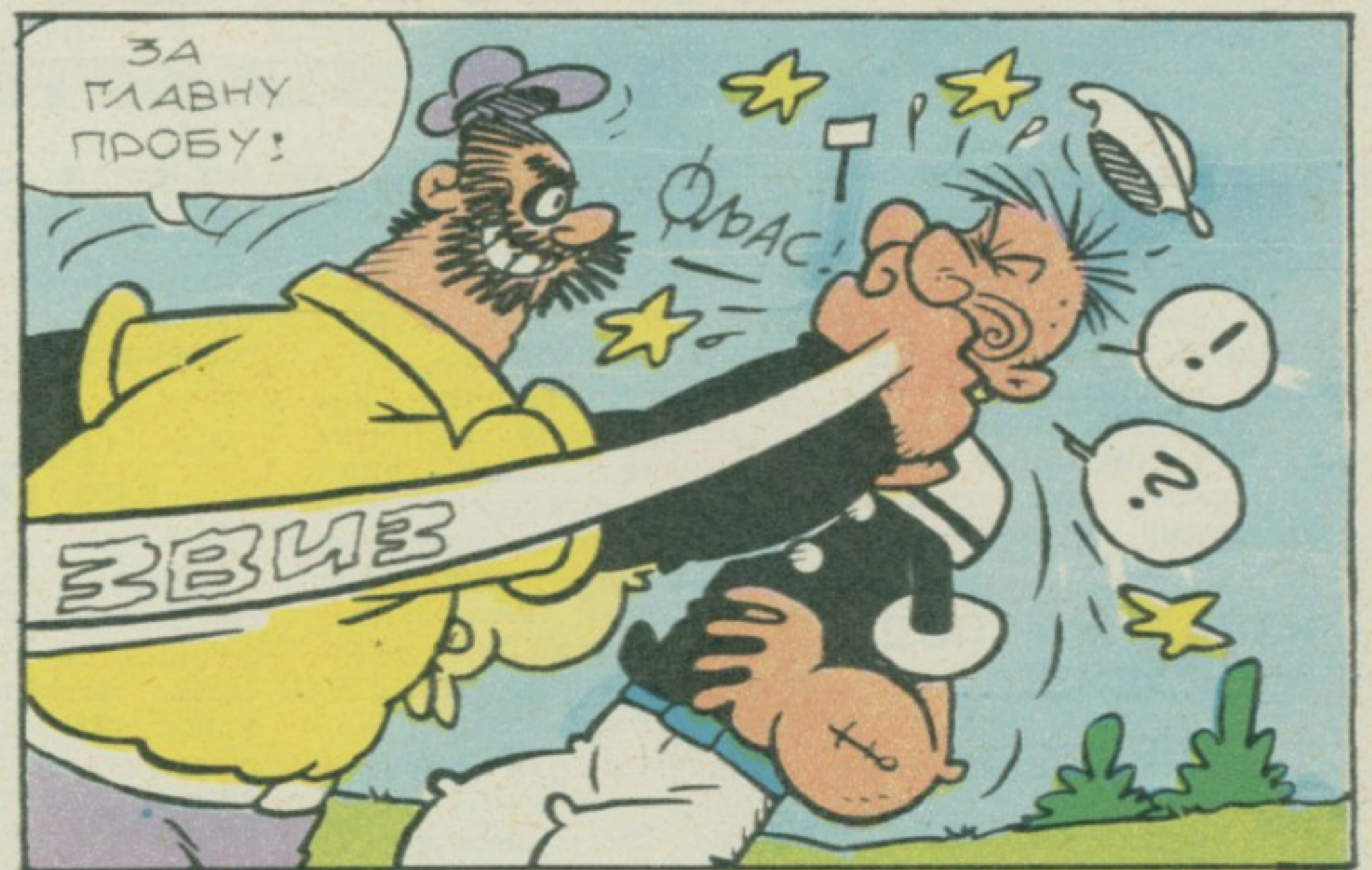


ПОРОДИЦА КРЕМЕЊКО

ОВАКО БУ И
ЈА ЈЕДНОГ
ЏАНА!







ЗАБАВНИКОВА ВАТРОГАСНА ШКОЛА

СЕДМИ ЧАС

Једног зимског поподнева, у кући на осами, на периферији града, избила је снажна експлозија. Прозори и врата избачени су из својих лежишта, а комади дрвета и стакла нађени су после експлозије десетине метара даље. Власник куће, вишњик ове несреће, пренесен је у оближњу болницу у бесвесном стању. После вишенедељног лечења отпуштен је са бројним ожиљцима по лицу и телу. „Кривац“ за ову експлозију био је бензин, односно бензинске паре.

Бензин има особину да добро раствара многа уља и масти, па се зато и користи за уклањање масних мрља са тканина. Поменути власник куће хтео је да бензином очисти своје радно одело. Сипао је бензин у једну посуду, а затим у њему опрао одело. Намеравао је да га после испере у води, али је пре тога отишао у суседну просторију да попуши цигарету. Ако се удаљи десетак метара од бензина, не постоји, мислио је, никаква опасност, али у моменту када је запалио шибицу, избила је експлозија.

Експлозивне гасовите смеше са ваздухом не граде само бензинске паре, то могу бити паре многих других запаљивих течности, као и многе гасовите материје. Поједине експлозије гасовитих смеша имале су катастрофалне последице. При експлозијама смеша метан-ваздух у неким рудницима угља у појединим случајевима губило је животе више од хиљаду људи.

ИЗНАД И ИСПОД ОПАСНОСТИ

Да би дошло до овакве експлозије, морају бити испуњена два услова:

— запаљив гас, односно паре запаљиве течности, морају да се налазе у ваздуху у одређеној концентрацији — паре, односно гас и ваздух, морају бити у одређеној сразмери.

— ако је тај услов испуњен до експлозије ће доћи само онда ако на гасовиту смешу делује изки извор паљења, као што су пламен, варница и сл.

До експлозије смеше

бензинских пара и ваздуха долази само онда ако се у ваздуху налази најмање 1 одсто бензинске паре, највише 4 одсто (то су доња и горња експлозивна граница бензина). Ако је концентрација бензинских пара у ваздуху испод доње експлозивне границе, под утицајем извора паљења не долази до експлозије. Ако је, пак, ова концентрација изнад горње експлозивне границе, такође не долази до избијања експлозије, већ се смеша под утицајем извора паљења запали, а ако су испуњени други услови бензин наставља да гори.

Овакво понашање гасовитих експлозивних смеша може да се објасни њиховом грађом: у смеси се налазе заједно молекули запаљивих супстанци и кисеоника. Када је у смеси запаљива супстанца заступљена у концентрацији која је обухваћена доњом

и горњом експлозивном границом, однос ових двеју врста молекула је такав да може доћи до моменталне оксидације свих молекула запаљиве супстанце.

Различите течности, као и гасови, имају различите експлозивне границе. Једна запаљива течност, или експлозивни гас, утолико су опаснији уколико имају нижу доњу експлозивну границу и уколико им је подручје између доње и горње границе шире.

Виновник оне поменуте експлозије који је скупо платио своју неопрезност изазвао је експлозију пламеном шибице иако је био удаљен десетак метара од места на којем су настајале бензинске паре. До ње је дошло зато што су и бензинске паре, као и друге гасовите материје, због врло малих кохезионих сила које владају међу молекулима материја у гасовитом стању, врло покретљиве. Забележени су случајеви експлозија гасови-

тих смеша пара хемијског једињења етра и ваздуха иако је извор паљења и извор настајања пара делило више спратова једне грађевине!

ПРЕТЊА БЕЗ МИРИСА

Заштита од ових опасности заснива се на чињеници да до експлозије једне гасовите смеше не може доћи ако се у атмосфери не налази одређена, довољна количина пара запаљиве течности или експлозивног гаса, и ако оваква смеша не дође у додир са извором паљења. То практично значи да је превентивна мера добро проветравање свих просторија у којима ове опасности могу доћи до изражаја. Осим тога, на оваквим местима неопходно је спречити утицај било којег извора паљења.

У многим случајевима ове опасности увећане су и

чињеницом што су експлозивни гасови, као и паре запаљивих течности које могу изградити овакве експлозивне системе, често без мириса, па њихово присуство не можемо открити чулима. Међутим, данас се у многим случајевима користе специјални уређаји који омогућавају утврђивање и врло малих концентрација опасних супстанци у ваздуху. Постоје уређаји који у случају опасности и дају звучне или светлосне сигнале.

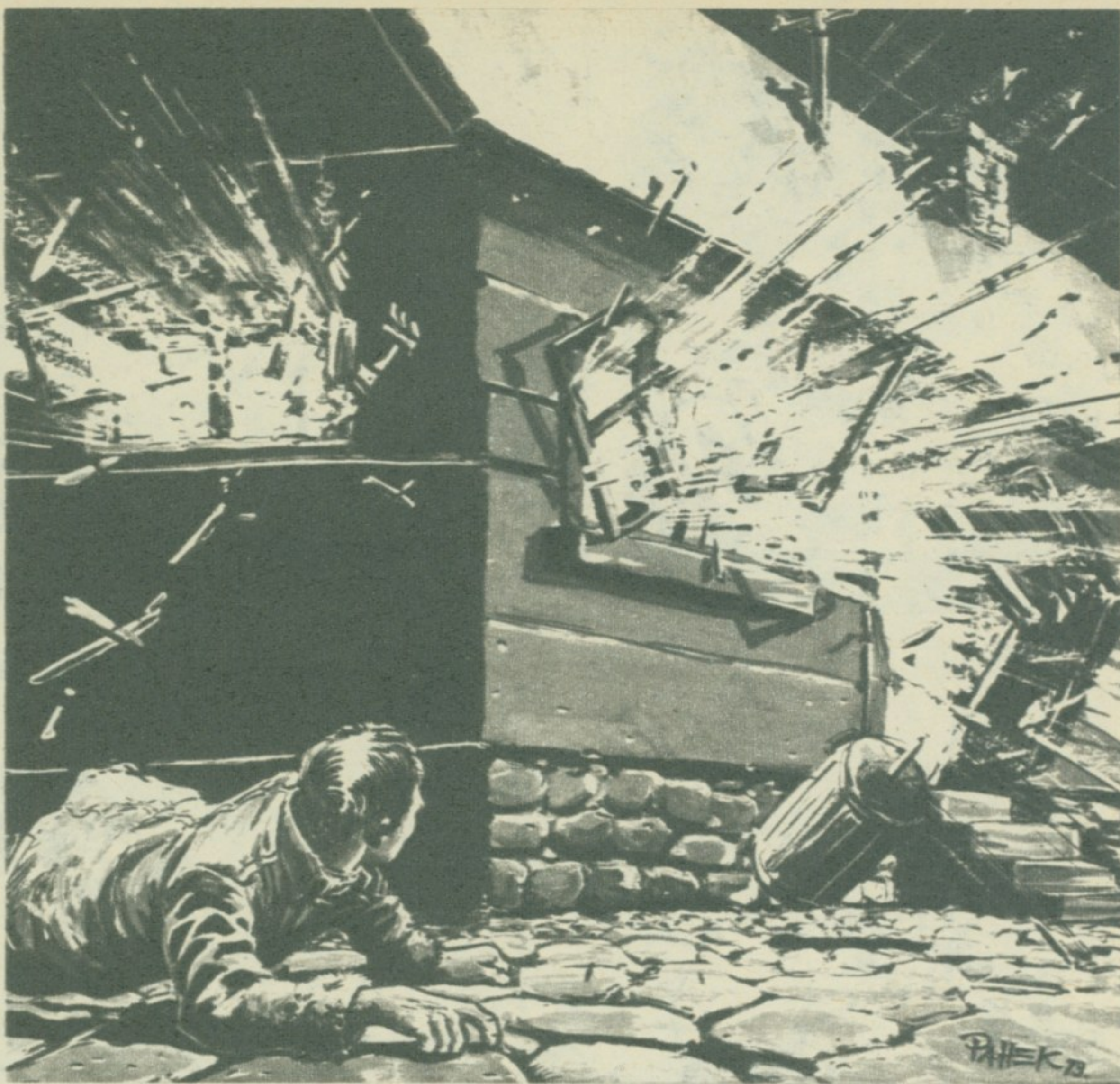
Гасовита горива се у све већим количинама, због своје релативно ниске цене и практичности, све више користе у разним делатностима, нарочито у угоститељству и домаћинству. И ови гасови могу са ваздухом да граде експлозивне смеше, па њихова примена захтева обазривост. Ни ова гасовита горива немају мириса, па им се због тога долажу друге супстанце које се с њима добро мешају и одликују

се продорним мирисом, па продирање гасовитог горива на нежељеном месту може да се открије по мирису. Просторију одмах треба проветрити.

Боце са овим горивом, као и уређаји за њихово коришћење направљени су тако да обезбеђују потпуну сигурност, али само под условом да се са њима правилно рукује. Најефикаснија сигурносна мера је техничка исправност ових уређаја.

Када се утврди и најмања неисправност на овим уређајима, треба се обратити сервисима, односно стручним лицима да би се отклониле евентуалне грешке. До већег броја несрећа дошло је зато што су нестручњаци покушавали само да отклоне настали квар. Боце са гасовитим горивом морају бити постављене на заштићеном месту и то на чврстом подлогу тако да не може доћи до њиховог превртања ни оштећења. Није реткост да у току употребе дође до гашења пламеника. Ако се у оваквим случајевима не затвори славина којом се регулише довод гаса, лако може да се изгради експлозивна смеша.

Иж. В. Костић



ПАЗИ, ЕКСПЛОДИРАЋЕ!

ДВА ГРОБА НА ДУГИНОМ ТРАГУ

Са мужем Џозефом и двоје мале деце Кетрин Конрад кренула је 1846. године из Мисурија у правцу Дивљег запада. Био је то дугачак и неизвесан пут на који су се запутили многи и пре и после њих тражећи нешто више и боље од онога што су имали. А све што су имали могло је да стане у неколико заједљаја.

Нешто имућнији могли су себи да купе место на неком од сплавова што су у то време пловили Охајом превозећи до Арканзаса оне који су свему иза себе храбро рекли збогом и кренули у нови живот. Неки су, опет, оно мало јадне имовине товарили на мазге које су им, колико-толико, олакшале испрљајуће путовање.

НАПРЕД, НА ЗАПАД!

Породица Конрад није била тих могућности. Да су имали три златника, колико је коштало путовање сплавом, питање је да ли би прескромна Кетрин, навикла на највећу немаштину, икад и помислила да се са двоје нејаке деце упусти у овакву авантуру.

Овако, сакупили су оно мало ствари које су имали и свако са по дететом у једној и заједљави у другој руци кренули на запад.

Нису одмакли далеко када им је постало јасно да је путовање много теже него што су могли да замисле. У почетку су бројали дане, па недеље, забројали се рачунајући месеце мучног пробијања кроз шуме, мочваре, непрегледне прерије и „дустиње“, али наду нису губили. Веровали су да ће на крају „Дугиног трага“ једног дана ипак наћи своје место под сунцем. „Дугин траг“ био је Запад, обећана земља свих насељеника.

Хранили су се корењем које је Кетрин вредно сакупљала, а понекад је и Џозефу полазило за руком да жези и деци приреди праву гозбу устреливши неку животињу својом старом кременачом која се пуцала „преда“.

На дну једног од заједљаја Кетрин је чувала мало кукуруза и жита које су понели са истока. Оскудевајући у храни, била је не једном у искушењу да брижно чувано семење скува и на-

храни децу, али зарекла се да ће га посејати тамо негде, на крају далеког пута, где свију огњиште.

Из дана у дан постајали су све слабији, изнуренији. Нису више били у стању да истовремено носе децу и заједљаје. Отац је узимао у наручје по једно дете и носио га ка западу, „Дугиним трагом“, миљу или нешто више, остављао га самог са секиром и пушком па се враћао тамо где га је чекала Кетрин са другим дететом. Носио га је до остављеног детета, па још миљу даље, а Кетрин је остајала да стражари поред првог, и тако ко зна колико миља. Чинило се да путу нема краја, али Конрадови су полако напредовали према готово ненастањеном Канзасу.

Још првих дана путовања Џозеф је почео уредно да води дневник. Носећи се са невољама није престајао да уноси белешке у своју изгужвану свештицу. Једне вечери, док је Кетрин успављивала децу у којој се налазила јазбина која је те ноћи била њихов дом, записао је седећи поред ватре:

НОВИ ДОМ

„Зар да се жалимо што смо се запутили да тра-

У ПОЧЕТКУ СУ КЕТРИН И ЏОЗЕФ БРОЈАЛИ ДАНЕ, ПА НЕДЕЉЕ, ЗАБРОЈАЛИ СЕ РАЧУНАЈУЋИ МЕСЕЦЕ МУЧНОГ ПРОБИЈАЊА КРОЗ МОЧВАРЕ, НЕПРЕГЛЕДНЕ ПРЕРИЈЕ И ПУСТИЊЕ, АЛИ НАДУ НИСУ ГУБИЛИ.

жимо срећу? Нека живи Далеки запад, нова земља која нам обећава изобиље!“ Сутрадан, кренули су даље.

Негде наомак Канзаса одлучили су да, за извесно време, прекину путовање. Подигли су колибу, деца су се опоравила, а Кетрин је у плодну земљу бацила оно мало кукуруза и пшенице. У почетку више гладни него сити Кетрин и Џозеф нису знали за одмор. Ускоро су око њихове брвнаре почела да мучу говеда и лају пси, а из казана се ширио пријатан мирис меса. Чинило им се да су којојта јазбина и скувано корење ко зна колико година иза њих. У брвнари је било топло, кревети, покривени с неколико мехичког коже, више него удобни. Конрадови су ускоро добили суседе. Били су, додуше, далеко — седам миља низ реку Арканзас, али за некога ко је као Кетрин препешачио онолико пространство то није било много. Кад год је имала мало времена одлазила је до своје

комшинице да мало попричају.

СЕДАМ ПУТА ИЗ ПОЧЕТКА

После четири године Џозеф Конрад је на западу угледао дугу. Продао је суседу њиве и стоку за неколико долара и, како је забележио у дневник, кренуо за судбином. Овога пута било им је далеко лакше — мазга је вукла кола затоварена позамашним залихама хране, нешто одеће и топлих кожа, а деца су ојачала и могла да пешаче са родитељима.

Стигли су до границе будућег Колорада, нашли лепо место на којем су подигли колибу и почели из почетка. И тако још пет пута. Неизлечиво заражен грозницом Далеког запада Џозеф је сваки пут желео даље, што даље напред. Продавали су оно што су стекли, паковали најужније и напуштали огњиште.

Деца су већ одрасла,

Кетрин је научила да поставља замке, да непогрешиво гађа из њихове старе кременаче и хичем упозорења на безбедној удаљености задржава радознале Индијанце. Све те тешке године оставиле су на њој траг — коса јој је побелела од сунца, лице испресецале дубоке боре, дланови огрубели и испуцали.

Керка Ани имала је шеснаест година кад је упознала извесног Меквајра, машиновођу „Канзас Пацифика“ који је настрадао од експлозије котла и тако добио пензију. Кад је саопштила родитељима да се удаје, нису се противили. Ускоро је Ани с мужем пошла на исток, тамо одакле су је родитељи понели у наручју.

Само што им је Ани отишла, Џозефа и Кетрин напустио је и син. Одлучио је негде и никад се више није вратио. Патећи за децом њих двоје су наставили давно започето путовање.

Индијанска стрела погодила је једном Џозефа и приковала га за постељу. Боловао је месецима. Кетрин се храбро носила са пословима око куће, снеговима, олујама и све непријатељскије расположеним Индијанцима. Тако се извештила у баратању кременачом да је сваки испалени набој непогрешиво погађао. Џозеф је све то педантно забележио у свој дневник. Последње реченице записао је априла 1873. године, пуних двадесет и седам година отацко је почео да води дневник. „Тринаестог априла“, пише у Џозефовој свештици, „дувао је јак и студен ветар. Дигао је један део крова и наша брвнара се за неколико часова напунила снегом. Успео сам некако да устанем и крајњим запором поправим кров, али ноге су ми се смрзле и поново сам прикован за кревет. Кетрин је прекјуче изишла да нахрани кокошке и још се није вратила. Дозивао сам је, али узалуд. Огњиште је већ десет часова хладно. Седам пута почињали смо из почетка. Осми пут нећемо. У Њујорку имам керку. Када нада мном и над Кетрин сунце отопи снег, дајте јој ову свештицу“.

Биле су то последње реченице које је записао Џозеф Конрад.

А. Р.





	Понедељак	Уторак	Среда	Четвртак	Петак	Субота
1						
2						
3						
4						
5						
6						
1						
2						
3						
4						
5						
6						

НАГРАДНИ ФОНД
 АКЦИЈЕ 1.000.000!!!
 80 КОЛЕКТИВНИХ И
 1.000 ПОЈЕДИНАЧНИХ НАГРАДА

ШКОЛСКИ ЧАС 1979.

ПОЛИТИКА

1. октобар 1979.

СПОРТ БЕЗ ГРАНИЦА

Када фудбалер напуни 30 година, зазвони на узбуну. Он сам осећа се одлично и налази се на врхунцу каријере, али штампа и навијачи почињу упорно да се питају: колико дуго ће још моћи да игра, да ли ће га клуб ускоро заменити за „модел са бољим убрзањем“...

За кратко време, мада савршено свестан својих могућности, и он сам повероваће да су те слутње и претпоставке тачне и да се налази на добром путу за старо гвожђе.

ДОБА ЗАЛАСНА

Моје фудбалско искуство, међутим, каже да уопште није битно има ли играч 20, 30 или 40 година, под условом да воли да игра и да ужива у свакој



ЉУБАВ ЈЕ ЧАРОБНА РЕЧ

Одушевљење је чаробна реч. У двадесетој години играч је набијен одушевљењем. Нестрпљив је да изиђе на терен, просто не може да сачека јутро, ужива у напорима тренинга и у утакмицама учествује као да му од сваке зависи живот.

У тридесетој години код већине играча одушевљење спљашњава. Фудбалеру постају помало досадни непрекидни тренинзи, сит

ДУЖИНА ФУДБАЛСКЕ КАРИЈЕРЕ НЕ ЗАВИСИ ОД ТЕЛА, ВЕЋ ОД ДУХА. НИЈЕ БИТНО ДА ЛИ ИГРАЧ ИМА 20, 30 ИЛИ 40 ГОДИНА — АКО УЖИВА У СВАКОЈ УТАКМИЦИ.



ми је било 37 година и према данашњим стандардима убрајао сам се у ветеране. Чак и тада управа „Лидса“ нудила ми је уговор на још две године.

Физички сам се осећао одлично — кондиција остаје на висини ако се дуго година свакодневно тренира. Али, нисам више био расположен да учествујем на свакој утакмици. На међународним мечевима, у играма за куп или првенство, на утакмицама против јаких тимова, био сам одушевљен као новопечени играч, на осталима не.

Обични сусрети сваке недеље са безначајним противницима постали су ми досадни. Изгубио сам страст да у сваку игру уложим све и тада сам постао свестан да је време да се опростим од фудбала.

ДЕЛИЋ СЕКУНДА ЗА ГОЛ

Одиграо сам своју последњу утакмицу и никада се због тога нисам покајао. Помогло ми је, наравно, што сам остао у управи клуба јер сам још био обузет фудбалом, али заиста никада више нисам пожелео да, уместо да седим са стране на клупи и посматрам утакмицу, јурцам унаоколо за лоптом. Имао сам срећу да будем одбрамбени играч, јер сматрам да фудбалери из одбрамбене чете имају веће шансе да остану активни до касних тридесетих година. Они не морају да трче тако брзо као навални играчи и могу боље да се послуже искуством да би проценили ситуацију без великог утрошака енергије.

Старији играч поседује интуицију која ће га у право време довести на право место. Он искуством може да уштеди енергију, док ће млађи играч морати да претрчи читавих 50 метара — да

избежно мало успори. Мислим да старији навални играч губи муњевито реаговање, онај делић секунда који у врхунском фудбалу постиже гол!

Сматрам, такође, да навални играч старији од, на пример, 35 година мање жуди да да све од себе у окршајима у казненем простору. Млађи играч улетеће у гужву главом без обзира убеђен да ће освојити лопту. Старији играч ће бити мање убеђен и одушевљен.

Да ли ће фудбалска каријера трајати дуже или краће у сваком случају не зависи од тела и од духа. О томе сведоче многи данашњи играчи.

Ако бисмо старијег фудбалера подвргли „ауто-тесту“, видели бисмо да му је „машина“ у врло добром стању. Чињеница је да стари фудбалери не умиру. Само им мало потамни сјај.

Дик Чарлтон

БРАЋА ЧАРЛТОН

Дик Чарлтон рођен је 1939. Почео је да игра фудбал релативно касно — у двадесет другој години. Био је члан познатог клуба „Лидс“, а редовно је играо и за репрезентацију Велике Британије. Многи љубитељи фудбала у нашој земљи вероватно се сећају сусрета „Партизана“ и „Лидса“ када је наш клуб савладао Енглеze са 3:0. Један од играча „Лидса“ био је тада и Дик Чарлтон. Његов две године старији брат Роберт, Боби, такође је био славан фудбалер.

утакмици. Ако је успео да одржи кондицију, фудбалер може да остане активан веома дуго, до доба које се не одређује унапред годинама старости, а задатак тренера је да његово самопоуздање у критичним тренуцима не попусти.

је надметања са тинејџерима на тркачкој стази и, мада и даље воли да игра, није више спреман да поклати фудбалу ону јединствену и неподељиву љубав из својих двадесетих година. То је доба за ласка!

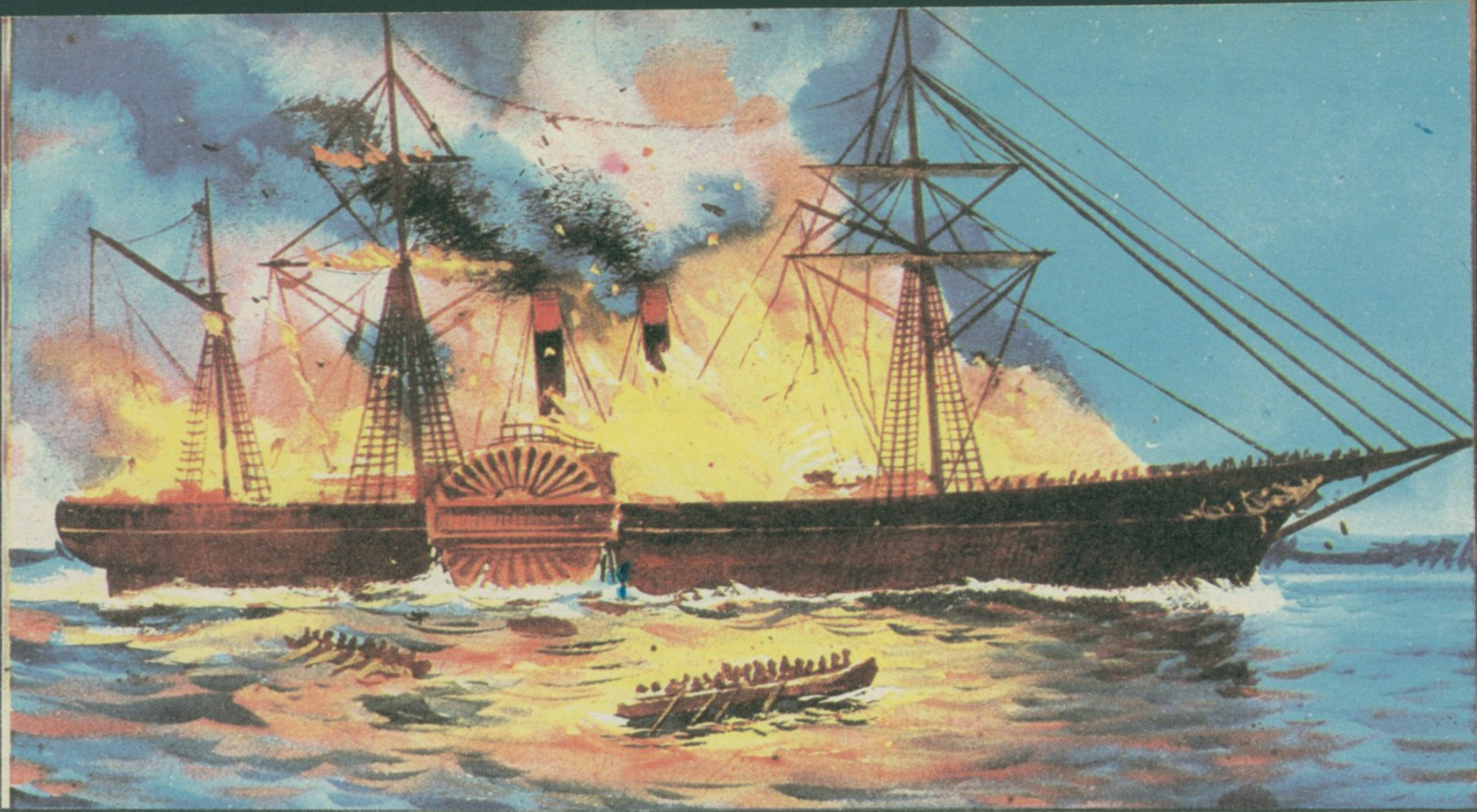
Ја сам се повукао када

И БИЉКЕ ПРОГОВОРИЛЕ

Ускићени лепотом цветних биљака, многи њихови љубитељи при заливању и неговању своје дивљење изражавају речима и миловањем. Сада се помоћу специјалног прибора једне енглеске фирме може

регистровати и „одговор“ биљака. Дејство прибора је засновано на бележењу биоелектричних потенцијала у листовима биљака, за које се причвршћују угљене електроде. Лишће биљака се мења у зависности од услова средине у којима живе: количине алаге, температуре, буке, јачине осветљености и хранљивих материја у земљи. Ти биоелектрични потенцијали се појачавају и помоћу електронских синтетизатора претварају у звукове који карактеришу стање биљаке и њен „одговор“ на бригу која јој се посвећује.





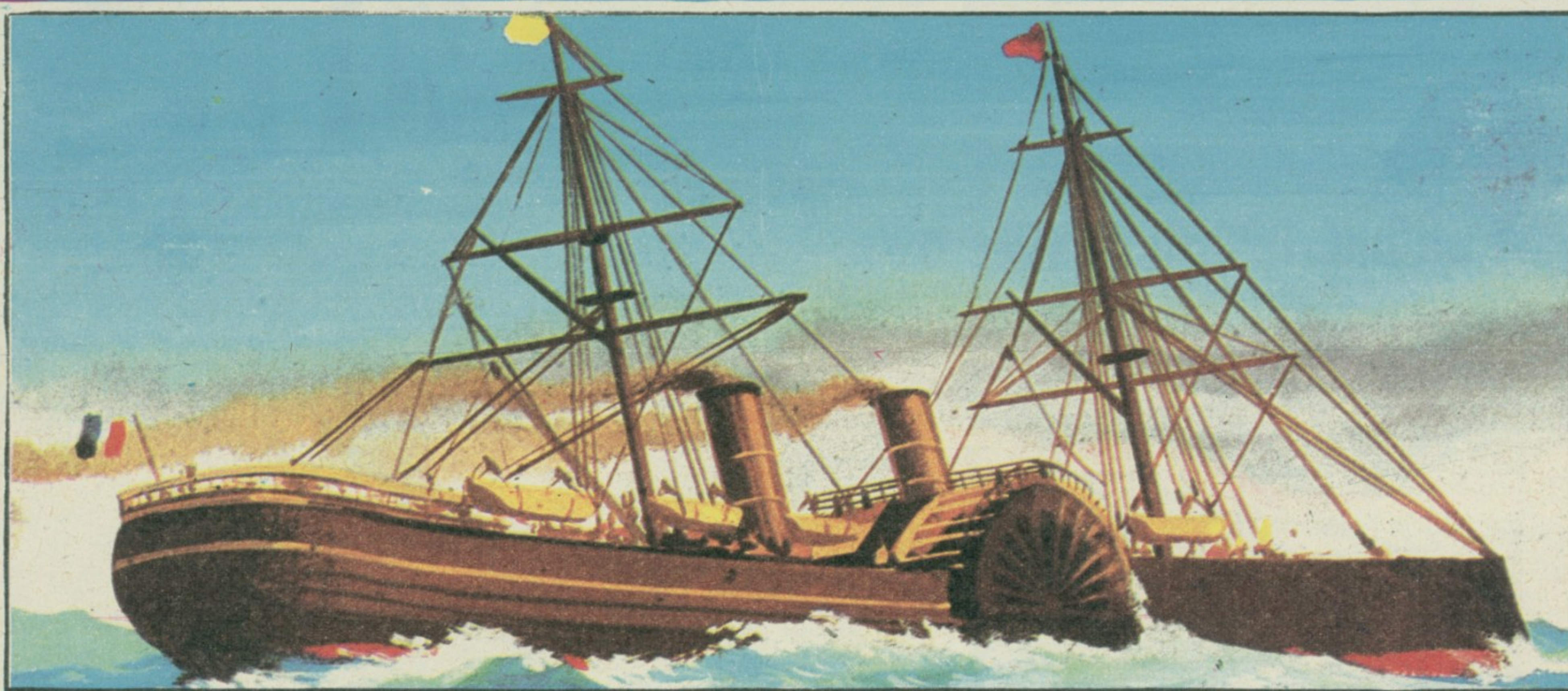
17

ПОЖАР НА МОРУ

Хиљадама година за бродски труп није могао ни да се замисли други материјал осим дрвета, а за само неколико деценија у 19. веку оно је готово истиснуто! Гвожђе и

челик били су, пре свега, много чвршћи, нарочито на спојевима, и далеко лакши, па и носивост већа. Осим тога, кад се прешло на парни погон, запретила је велика опасност од пожара какав се догодио на броду „Голден Гејт“ јула 1862. године. Страдало је око 250 путника!

ЧЕЛИК ОСВАЈА

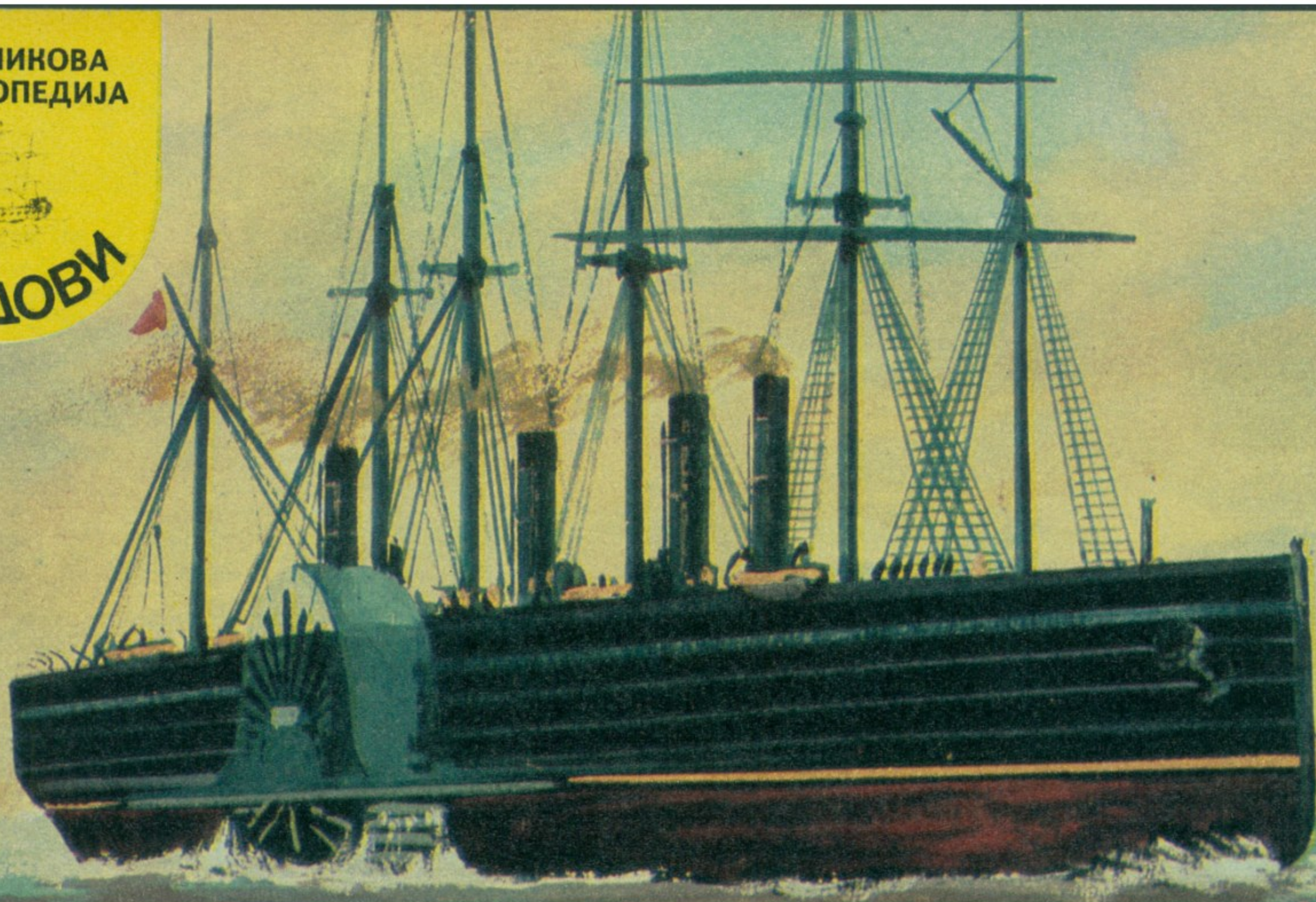


18

ОЛУЈА И ЗЛАТНА ГРОЗНИЦА

Гвожђе није напречац освојило бродоградитеље. Тек када је једна олуја на хридице енглеских обала бацила неколико бродова од којих су страдали сви осим гвозденог „Гари Овена“ — дрво је изгубило примат. Пошто је

средина прошлог века било доба златне грознице када су Европљани хрлили у Калифорнију, све чешће су се указивале потребе за већим бродовима какви нису могли да се граде од дрвета. И овај француски брод „Наполеон III“ спајао је „стари“ свет са „новим“.

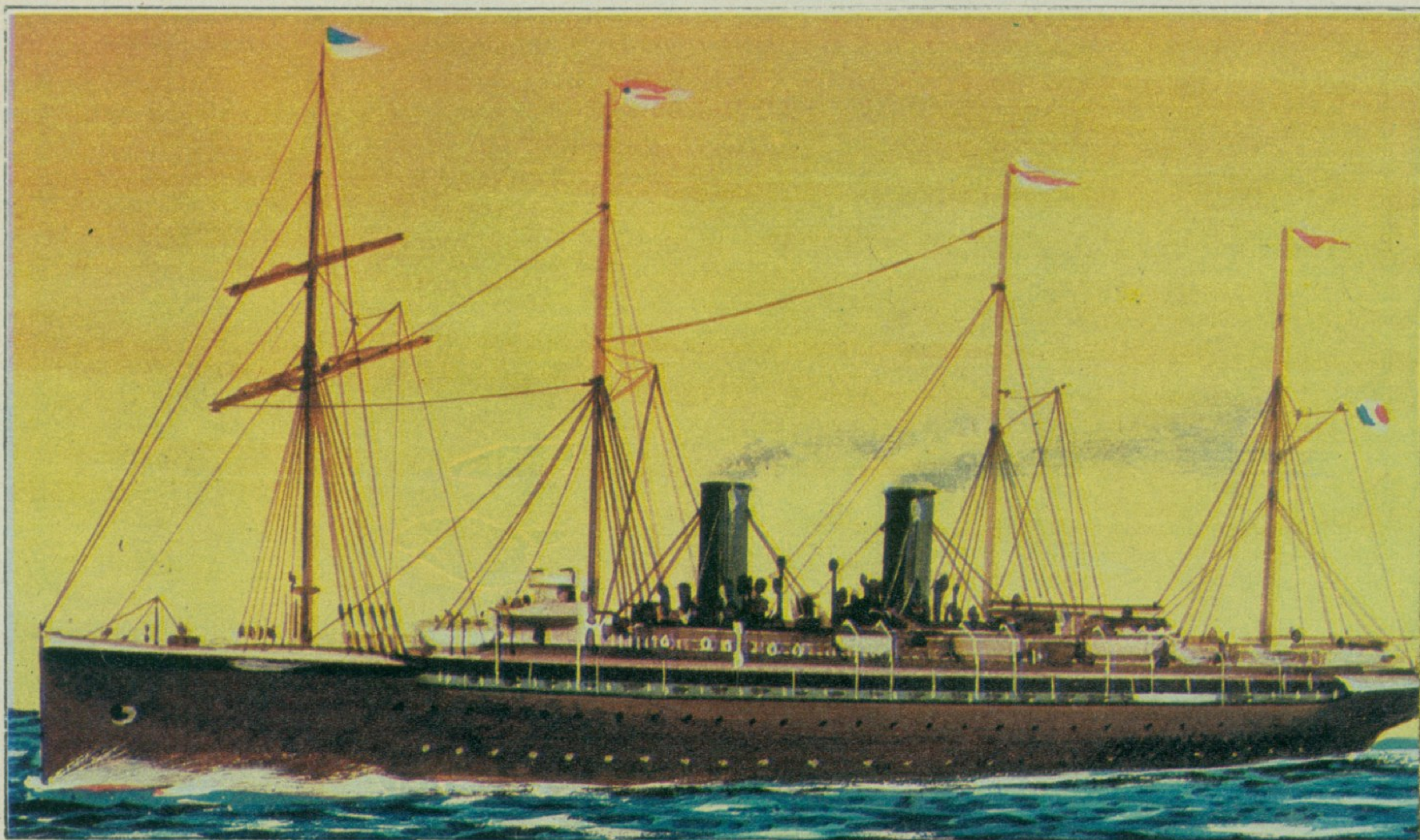


19

НЕПОТРЕБНО РЕМЕК-ДЕЛО

Чувени енглески конструктор Брунел почео је 1832. године изградњу „Грејт Истерна“, највећег брода 19. века. Био је то колос дугачак 207 метара, носивости 27 хиљада тона! Поринут је 1857. године, а могао је да укрца 4

хиљаде путника и плови, тада великом брзином, од 14 чворова. Са 5 димњака и 6 јарбола, током с лопатицама и вијком „Грејт Истерн“ је био техничко ремек-дело, али изгледа, преурањено — још није било преке потребе за толиким бродовима!



20

ПРЕДНОСТ БРИТАНИЈЕ

Бродови величине „Грејт Истерна“ појавили су се тек у 20. веку. Француски „Шампањ“, тридесет година млађи од британског колоса, знатно је мањи од њега. И он је пловио преко Атлантика. Иначе, Велика Британија је,

баш захваљујући преласку на челичну бродску градњу, постала најјача поморска сила мада су средином 19. века и друге земље почеле да оснивају велике компаније и паробродска друштва. Код нас је прво паробродско поморско друштво основано у Сењу 1879. године.

ART GARFUNKEL
ART GARFUNKEL



Име АРТ ГАРФАНКЛА после дуге паузе поново се нашло на страницама музичке штампе. Овај некада веома популарни певач недавно је снимио музику за филм »Watership Down« у коме се појавио и као глумац. Гарфанкл је одлучио да изда и малу плочу са музичком темом из филма под називом »Светле очи« (»Bright Eyes«) која је убрзо постала једна од најслушанијих и нашла се на свим листама популарности.

Арт Гарфанкл је рођен 13. октобра 1941. године у Њујорку. Са Полом Сајмоном (Paul Simon) похађао је исту школу и постао његов велики пријатељ. Обојицу је везивала љубав према музици па су одлучили да оснују дуо који убрзо постиже огроман успех. Дуо се распао 1970. и многи су очекивали да ће Арт потпуно напустити музику. Пошто се разишао са Сајмоном, Арт се посветио филму, својој другој великој љубави. Као глумац, он се већ огледао у филму »Кванка 22« (видела га је и наша публика). Али три године касније, Арт се враћа музици и снима свој први самостални ЛП под називом »Angel Clare«. На тој плочи Гарфанкл је показао своју наклоност према шлагерској музици. Плоча је хваљена па је Арт одлучио да се поново огласи на великој плочи под називом »Раскид« (»Brakaway«). Комерцијално, ова плоча је постигла запаженији успех од претходне, а хит нумера која се нашла на њој »Само тебе видим« (»I Have Only Eyes for You«) постала је песма број један у Великој Британији. Веома успешну композицију са ове плоче »Мој мали град« (»My Little Town«) написао је Пол Сајмон. Следеће издање носи назив »Водени жиг« (»Watermark«), али с њим Арт не постиже успех што је био уз-

рок да се неко време потпуно одвоји од музике и посвети филму.

Композицијом »Bright Eyes« Гарфанкл је опет доспео у ред најслушанијих певача.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

СВЕТЛЕ ОЧИ

(BRIGHT EYES)

Музика и текст: Арт Гарфанкл
Пева: Арт Гарфанкл

Is it a kind of dream
Floating out of the tide
Following the river of death down stream

Oh, is it a dream
There's a fog along the horizon
A strange glow in the sky
And nobody does its mean
Oh, oh is it a dream

Bright eyes
Burning like fire
Bright eyes
How can you close and fail
How can the light that burned so brightly

Suddenly burn so pale
Bright eyes

Is it a kind of shadow
Reaching into the wight
Wandering over the hills unseen
Or is it a dream
There's a high wind in the trees
A cold sound in the air
And nobody ever knows when you go

And where do you start
Oh, oh in the dark

Bright eyes
Burning like fire...



ХУ (WHO)

О групи ХУ која је својим дугогодишњим радом и изузетном популарношћу данас већ легенда поп-рок музике, готово све је познато. Успешни тиражи, затим висока места на топ-листама, одлично музицирање са изванредним шоу-програмима довели су групу ХУ међу водеће. Далтри, Таунсенд, Ентвистл и Мун, који се придружио саставу нешто касније, постали су идоли неколико генерација младих. На жалост, трагична смрт отела је великог љубимца групе, бубњара Кита Муна. Многи су тада мислили да је после њихове петнаестогодишње владавине дошао крај групи ХУ. Такве прогнозе се нису оствариле јер је саставу пришао Кени Џонс, некадашњи члан ФЕЈСИСА, који се веома брзо укљопио у рад групе.



Овог пролећа ХУ се појавио у новој постави и представио свог новог бубњара. На концерту те вечери нашао се велики број младих који су нестрпљиво чекали да поново чују једну од водећих светских група. Питер, Роџер, Џон и Кени, уз помоћ оргуљаша Џона Бендрика, веома добро су одсвирали старе хитове и поред паузе од више месеци. За све то време одсуства групе са сцене, сваки члан је радио самостално: Роџер се доказивао као глумац, Пит Таунсенд је радио на снимању рок-опере »Томи«, док је Џон путовао са групом ОКС (ОХ) и држао концерте. Ипак, сви су нашли времена да заиграју заједно у филму »Клинци су у реду« (»The Kids Are Alright«) и да буду продуценти филма »Квадрофонија« (»Quadrophonia«).



Роџер Далтри је демантовао гласине да се група распада, а велики број посетилаца на њиховом последњем концерту најбољи је доказ да »Хуовци« још блистају.

МУЗИЧКИ РЕЧНИК



ИНТЕРМЕЦО — Интермецо је музика која се изводи између чинова у опери или драми, као и између тачака у програму радија или телевизије. Интермецо је и назив за лирску инструменталну композицију неодређеног облика, која се нарочито неговала у доба романтизма.

ИНТЕРНАЦИОНАЛА — Интернационала је међународна пролетерска химна. Текст за ову химну написао је Ежен Потје 1871. године, а Пјер Дежетер је компоновао музику 1888. године. Ова песма одиграла је значајну улогу у подизању револуционарног духа радничке класе. Пева се и као свечана песма на конгресима појединих радничких и комунистичких партија у свету. До 1944. године била је државна химна Совјетског Савеза.



ИНТОНАЦИЈА — Интонација је почетни тон или акорд који хоровођа даје пре почетна извођења неке хорске композиције да би чланови хора знали од којег ће тона почети певање својих деоница. Интонацијом се назива и тон А који даје обоа целом симфонијском оркестру као основу за штимовање инструмената.

ЗЕБРА



Овог лета београдска рок-група ЗЕБРА била је изузетно активна. Учествовала је у снимању неколико телевизијских емисија у Београду и Сарајеву, а одржано је и низ запажених наступа у градовима широм земље. На свим тим концертима публици је представљен материјал са најновијег ЛП састава „Кажу да такав је ред“. Према првим показатељима, плоча се добро продаје што несумњиво говори да је ЗЕБРА, после доста експериментисања, најзад нашла прави пут и начин како да се допадне слушаоцу.



ЗЕБРА је вођена идејом и бубњарским палицама некадашњег члана УУ групе Раше Ђелмаша. После неколико измена у саставу, ЗЕБРА данас изгледа овако: Раша Ђелмаш (бубњеви, ударалке, композитор и аранжер), Анка Лазаревић (вокал и писац текстова), Бата Радовановић (инструменти с клавијату-рама), Зоран Бартуловић (бас-гитара) и Жељко Николић (гитара).

Албум „Кажу да је такав ред“, на коме се налази десет композиција, снимљен је почетком године у Мостару, у студију Николе Бороте који је био и тон-мајстор и музички продуцент ове плоче. Албум је представљен публици почетком лета и по свему судећи ЗЕБРИНИ досадашњи успеси убрзо ће бити надмашени.



ЛИЧНА КАРТА

Мика Џегера



Име: Мајкл Филип Џегер (Michael Philip Jagger)
Датум рођења: 26. 7. 1944.
Место рођења: Дартфорд (Енглеска)
Висина: 1,77 м
Коса: смеђа
Очи: плаве
Породично стање: био је ожењен Бјанком Перес Морена де Масијас
Деца: кћи Џејд рођена 1971.

Чишћаоци јављају...

ВЕСТИ ИЗ БЕОГРАДА



Већ седам месеци у Београду делује диско-група ГАЛАКСИЈА која искључиво свира своје композиције. Чланови састава су: Зора Дајић (вокал), Бане Петровић (бас-гитара), Влада Терзија (клавијатуре), Мирослав Живковић (бубњеви и ударалке) и Љуба Станић (гитариста и оснивач групе). Већ су имали неколико наступа и публика их је одлично примила. Ускоро им излази и први сингл.

Горан Боровић
Каменогорска 5а
11050 Београд
(хонорар 100 дин)

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем слиједеће плоче:
ЛП „Ето баш коћу“ (БИЈЕЛО ДУГМЕ), и синглице „Ramaya“ (AFRIC SIMONE), „Devil Eyes“ (Penny McLean), „Big Bambo“ (SARAGOSSA BAND), „Torneo“ (I SANTA CALIFORNIA), „SOS“ (ABBA), „I'm on Fire“ (5000 VOLTS) и „On? Way Ticket...“ (OSMONDS).

Тања Трбојевић,
Баретићева 18,
Пеклин, 51000 Ријека

Купујем плоча Терезе Кесо-вије издате пре 1977. године, у обзир долази и замена.

Недељко Пајтак,
Врбован 92, 43500 Дарувар

Продајем добро очуване ЛП плоче: „Међу звездама“ (YU), „Night Flight to Venus“ (BONEY M) и дупле албуме „Boom 77“ и „Grease“ (John Travolta и Olivia Newton John).

Душко Говоруша,
Јове Миодраговића 13,
59300 Книн,
(тел. 059-61764)

Купујем следеће сингл-плоче: „Нормална ствар“ (МИРЗИНО ЈАТО) и „Рок-ен-рол за кућни савет“ (РИБЉА ЧОРБА).

Трајче Мицев, Даме
Груев 29, 92420 Радовиш



Продајемо очуване ЛП плоче: „Ти и ја“ (Здравко Чолић), „Добите на чај“ (COD), „Ако приђеш ближе“ (Здравко Чолић), „Love for Sale“ (BONNY M), „Greatest Hits“ (SMOKIE), „Greatest Hits“ (SIMON AND GARFUNKEL), „Easter“ (Patti Smith), „Foot Loose and Fancy Free“ (Rod Stewart) и још неколико ЛП плоча и око 60 синглова.

Мирко Стоилков,
24000 Суботица
Цара Јована 5,

Слободно гитарајте

Интересује ме колико година има Жељко Бебек, вокални солиста БИЈЕЛОГ ДУГМЕТА. Чула сам да има тридесет и пет. Ја тврдим да има више. Да ли сам у праву?

Марјана Ивановић
из Београда

Жељко Бебек је рођен 1945. године.

Да ли Пол Макартни пјева у саставу ВИНГС или у БИТЛСИ-МА?

Како се зову бубњар и други гитариста СРЕБРНИХ КРИЛА?

Љиљана из Бјеловара



Пол Макартни је био члан легендарних БИТЛСА. После распада ове групе, Пол је оформио састав ВИНГС и последње две године постиже велики успех. Његов хит „Рт Кинтајер“ („Mull of Kintyre“) месецима се налазио на топ-листама.

Бубњар СРЕБРНИХ КРИЛА зове се Ади Караселимовић, док је други гитариста Душко Мандић.





ОГРИЦЕ ОД ВУНИЦЕ И БОМБОНА



ОД ВУНИЦЕ
МОЖЕТЕ ДА ПРАВИТЕ
ЛЕПЕ ОГРИЦЕ. ЕВО ДВА
ПРЕДЛОГА! ОГРИЦУ НА ЦРТЕЖУ
БР. 1 НАПРАВИТЕ ТАКО ШТО БЕТЕ
НИТИ ВУНИЦЕ РАЗЛИЧНЕ БОЈЕ
УПЛЕСТИ У КИКУ. ОБА КРАЈА
ПЛЕТЕНИЦЕ ЧВРСТО
ОБМОТАЈТЕ ВУНИЦОМ ДА
СЕ НЕ БИ ИЗВЛАЧИЛИ.
ПОЧНИТЕ КАО НА СЛ. 2.
КАДА ЗАВРШИТЕ
ОБМОТАВАЊЕ, ДРУГИ
КРАЈ НИТИ УДЕНИТЕ У
ИГЛУ И ПРОШИЈТЕ
КАО НА СЛ. 3.



КАД
КРЕНЕТЕ
НА ЗАБАВУ
СА

ПРИЈАТЕЉИМА,
НАПРАВИТЕ ОГРИЦУ
ТАКО ШТО БЕТЕ РАЗНЕ
НИТИ БОМБОНА
ПОВЕЗАТИ ТАЊОМ ТРАКОМ
ИЛИ УПРЕДИМ КОНЦЕМ
ЗА ВЕЗ. ОГРИЦУ
МОЖЕТЕ НАПРАВИТИ
И У КОМБИНАЦИЈИ СА
ЖВАКАМА. КАДА СЕ
ЗАБАВА ЗАВРШИ, СЛАТКИШЕ
ПОЈЕДИТЕ С ПРИЈАТЕЉИМА.

ЖВАКА

ЛИЛИХИП



ДА БИСТЕ
НАПРАВИЛИ
ДРУГУ ОГРИЦУ,
ПРВО МОРАТЕ
ИЗМЕРИТИ ОБИМ СВОГ
ВРАТА (СЛ. 4) А ОНДА
ИСЕЏИТЕ СВЕЖАЊ КОНЦА ТЕ
ДУЖИНЕ (СЛ. 5) ЗАТИМ УЗМИТЕ
КОНЦА ЗА ОБМОТАВАЊЕ И ВЕЖИТЕ
ГА ПРИ КРАЈУ (СЛ. 6). КРАЈЕВЕ ПРЕСА-
ВИЈТЕ КАО НА СЛ. 7 ПА ИХ ОБМОТАЈТЕ
(СЛ. 8). АКО ХОБЕТЕ ДА ПРОМЕНИТЕ
БОЈУ КОНЦА, ПОСТУПИТЕ КАО НА СЛ. 9.
КАДА ОБМОТАТЕ ЦЕЛУ ДУЖИНУ, ДРУГИ
КРАЈ ЗАВРШИТЕ ТАКО ШТО БЕТЕ
НИТИ ПРЕБАЧИТИ НА САМ КРАЈ
ОГРИЦЕ (СЛ. 10), ВЕЗАТИ ЧВОР А
ЗАТИМ ПОЧЕТИ ОБМОТАВАЊЕ У
СУПРОТНОМ СМЕРУ (СЛ. 11) СВЕ ДОК
НЕ ДОБЕТЕ ДО ОБМОТАНОГ ДЕЛА
(СЛ. 12). ГОТОВА ОГРИЦА ПРИКАЗАНА
ЈЕ НА СЛ. 13. МОЖЕТЕ СПОЈИТИ
НЕКОЛИКО ТАКВИХ ОГРИЦА
(СЛ. 14 И 15).



КРАЉИЦА СПОРТОВА — ПО ПРАВИЛИМА

ПОЛЕТИ БЕЗ КРИЛА

Овим наставном из „Џепног ленсинона 25 спортова“ Дарна Шаренца (издање Спортске књиге, Београд, Манедонска 29) завршавамо преглед основних атлетских дисциплина.

СКОКОВИ

Подела: Разликују се четири врсте скокова. Скок увис и скок мотком (висински) и скок удаљ и троскок (даљински). Жене скачу само скок увис и скок удаљ.

* **Скок увис:** Скаче се различитим техникама — скакач је при преласку летве окренут леђима, лицем или боком према летви. Дели се, начелно, на фазу залета, одраза (одгуривања или одскока), лета и доскока. Залет може бити криволинијски и правилонијски.

* **Детаљи:** Прескаче се летвица дугачка од 3,64 до 4 м, од дрвета, пластике или метала. Тешка до 2,2 кг. Одраз се изводи једном ногом. За сваку висину скока три покушаја. Такмичар сам одлучује на којој ће висини скакати (поједине висине може да пропусти). Испада из такмичења кад три пута заредом сруши летвицу. Висина се мери вертикално:

од подлоге до најнижег дела горње ивице летвице. Кад два или више такмичара заврше такмичење са истом висином скока, бољи пласман постиже такмичар који је последњу висину прескочио са мање покушаја. Кад су и у том једнаки, одлучује број мање неуспелих покушаја. Ако ни тад није пала одлука, онда је бољи онај такмичар који има укупно најмањи број покушаја. Ако су исти у покушајима, победник се утврђује тако што такмичари четврти пут скачу последњу висину коју трипут нису прескочили. Ако не успеју, летвица се спушта. Ако је прескоче, летвица се диже. Скачу само по једном, док један не победи.

* **Скок удаљ:** Постоје различите технике извођења. Најчешће се примењује корачна техника у којој скакач за време лета наставља са корачањем. Разликују се фазе залета, одраза, лета и доскока.

Детаљи: Скакалиште има залетиште (као тркачка стаза) и доскочиште. Дужина залетишта је неограничена, а обично износи 40 — 50 м. Доскочиште има величину (око) 2,75 x 9 м, испуњено песком. Такмичари скачу три пута, а осморица најбољих још три пута. Најбољи скок је најдужи (не рачуна се просек). Скакач се после залета одражава са даске. Ивица даске (према јами за доскок) — то је линија одраза. Кад се одрази, нога не сме да дотакне тле иза линије.

* **Даска:** Укопана у земљу. Поравната са површином залетишта и површином јаме за доскок. Дужина скока се мери под правим углом. Мери се од крајње границе даске (линија одраза) до првог трага који је такмичар оставио у песку, у јами за доскок.

* **Скок мотком:** Најсложенија дисциплина. Циљ скакача је да уз помоћ мотке прескочи што већу висину. У фази залета скакач трчећи за мотком развија што већу брзину. Затим следи увод мотком у специјалну кутију за ослонац, па одскок од тла. После одскока скакач, viseћи на мотки (која се савија и исправља до верти

кале), подиже тело прво ногама, према и преко летве. После преласка летве тело скакача слободно пада до доскочишта.

* **Детаљи:** Мотка може бити од бамбуса, металних легура или пластичних маса. Обавезно је да буде потпуно глатка. Дозвољено је да се омота са највише два слоја гумиране тканине. Дозвољава се и употреба лепљивих материја за дланове. Нема ограничења дужине ни тежине мотке... Скакалиште има стазу за залет, кутију за убадање мотке, сталке са летвицом и доскочиште. Сваки такмичар има своју мотку. Доскочиште је испуњено синтетичким или гуменим отпацима сунђерастог састава. Сталци су постављени тако да се са сваке стране покрену напред и назад по 60 см. Такмичар почиње скакање са било којом висином. По сопственој одлуци пропушта наредне висине односно скокове. Испада из такмичења после три узастопна неуспела скока.

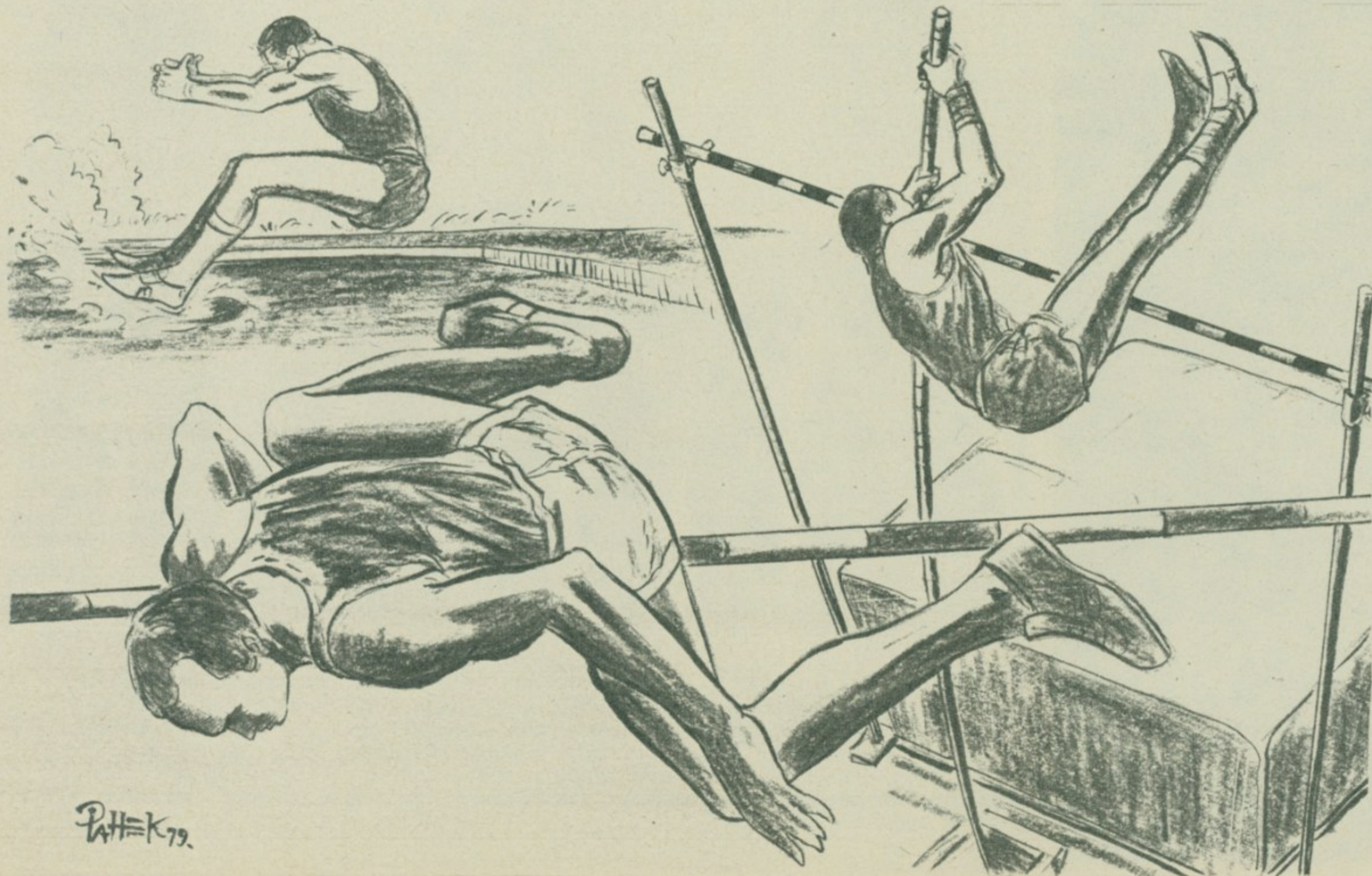
* **Неуспео скок мотком 1)** Кад такмичар обори летвицу са њених носача, 2) кад се одрази од површине тла, 3) кад било којим делом тела или мотке дотакне зем-

љиште иза задњег дела кутије за убадање мотке, 4) кад после одраза премести доњу руку изнад горње (руке) или помери горњу руку навише дуж мотке... Ако се за време скока преломи мотка, скок се не сматра неуспелим већ се понавља... Остала правила — као за скок увис.

* **Троскок:** Састоји се из фазе залета, првог, другог и трећег (одскока, као и доскока). Два одраза истом ногом, а трећи одраз другом (десна-десна-лева — или лева-лева-десна). Скакач се одрази једном ногом и дочека се на исту ногу. Са те ноге одскочи и доскочи на другу ногу, а онда са обе ноге доскочи у песак. Само се овакав редослед признаје као правилан. Важе правила као за скок удаљ.

* **Скакалишта:** За скок увис је у полукружном простору завоја атлетске стазе. Залетиште је лепезастог облика. Дугачко је најмање 15 м. Доскочиште је простор (4 x 5 м) испуњен меким и еластичним материјалом (спужва, песак, пилевина) до висине 40—60 см. Сталци око 2 м. На њима су држачи летвице — плоснати, правоугаони, широки 4 см, дугачки 6 см. За скок мотком, дужина залетишта је најмање 40 м. Доскочиште величине 4 x 5 м. Кутија за убадање мотке: дугачка је 1,08 м, на предњем делу широка 60 см а на стражњем (упориште) 150 мм. Летвица за скокове округла или троугласта. Дужина летвице је најмање 3,86 м, највише 4,52 м. Највећа дозвољена тежина летвице 2,5 кг. За скок удаљ дужина залетишта је најмање 40 м, а ширина најмање 1,22 м (толика је и ширина даске за одраз). Иза линије одраза поставља се 10 см широка и 13 мм дебела наслага мокрог песка или пластичне материје, која се од равни даске уздиже под углом од 30° (при преступу се утврђује отисак ноге). Јама за доскок широка је најмање 2,75 м, дугачка 9 м. Дебљина песка у њој 40—50 см. За троскок је дужина најмање 40 м. Даска за одраз укопана је 13 м од ивице јаме за доскок.

* Ако услови дозвољавају, дужина залетишта може бити — 18 м за скок увис, а за остале скокове 45. **Време за извођење покушаја** код свих скокова је ограничено на 1,5 минута, изузев у скоку мотком где износи 2 минута.



РНК-79.



ПРИЧЕ О ГРАДОВИМА ВЕНЕЦИЈА

2

ШТА ЈЕ ГОНДОЛА — Шта тачно значи и одакле потиче реч гондола лингвисти нису успели да утврде, али је познато да ова типична венецијанска барка саобраћа каналима још од 15. века. По традицији, њени бокови израђени су од храстовине, дно од ариша или смреке, покривени делови прамца и крме од трешње или ораха, „настрешница“ над седиштима од лимуновог дрвета, виљушке за весла од ораха, а сама весла — од букве! Луксузне гондоле обично су лакиране црном бојом и на прамцу имају гвоздени украс налик на калембарду.



ЗА САЊАРЕ И КОЦКАРЕ

ЗА СВАЧИЈУ ДУШУ — Ако је ренесанса значила почетак умирања млетачке силе, никад као тада живот и уметност нису бујали у граду на каналима, нити је у Венецији виђена толика раскош. На Великом каналу ничу луксузне властелске резиденције — на слици је палата Пизани-Морета — око Трга св. Марка расту сводови Прокуратине, а на његовом крају, уз море, и чувена библиотека. Бродови довлаче бели и старски камен за горњи део фасаде Дуждеве палате. Венеција добија свој коначни лик.

Главни град „Серенисима“ постаје мамац за трговце и песнике, сликаре и дугалице, за занатлије, акробате, али и коцкаре из белог света. Велики градски трг препун је шатри од платна разних боја под којима млетачки трговци нуде своју надалеко чувену свилу, стакло са Мурана и осталу робу из Венте — или далеких земаља. А на Обали Словена која се од Дуждеве палате протеже на југоисток, продају наши људи маслинке, уље, вино и сир, а у новембру, пред празник Спаса, и овнове из Далмације — главно јело на свечаној трпези богатских домаћина.

У таквој бујној Венецији родили су се Тицоторето и Бовани Белини, у њој су

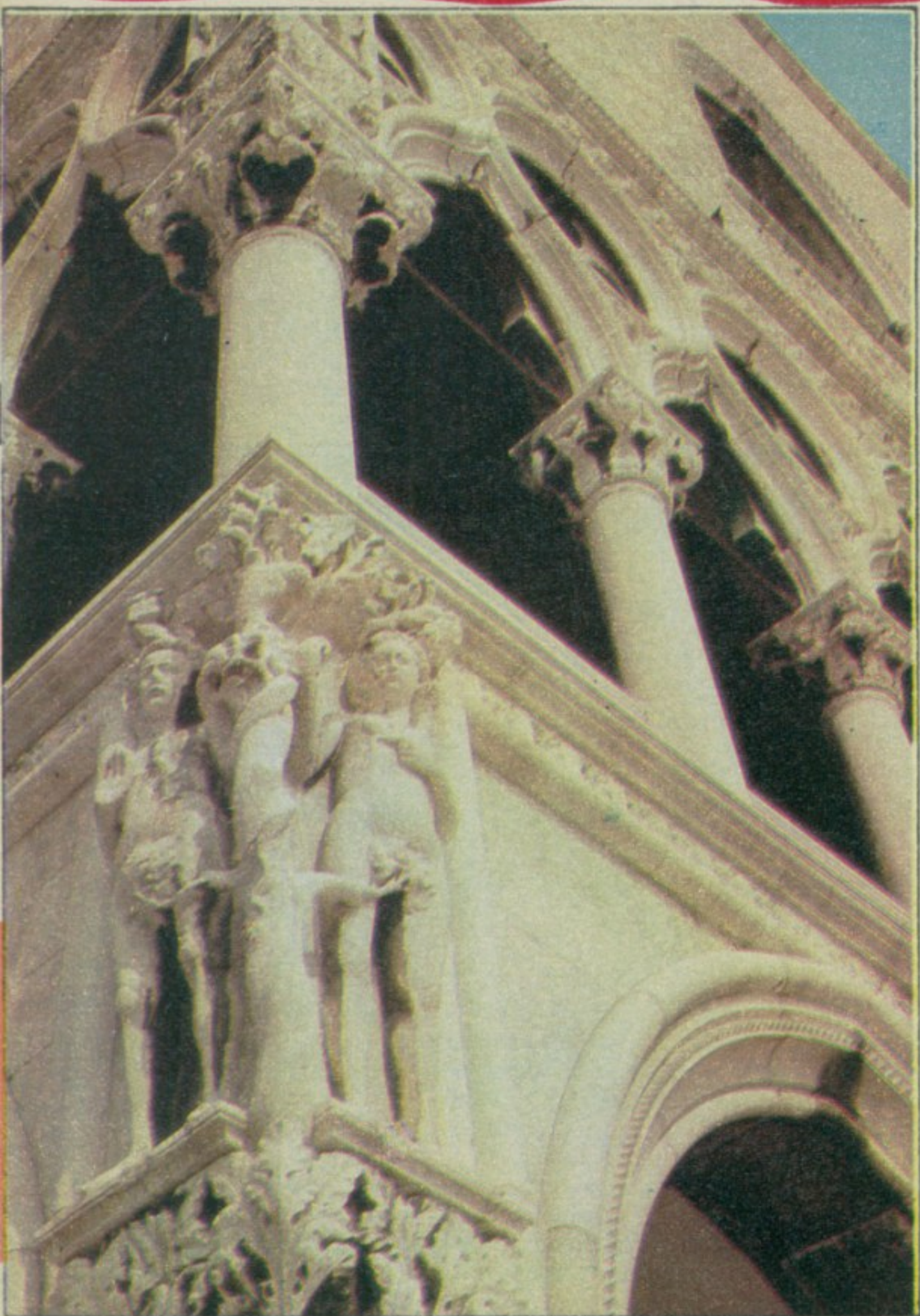
сликали Паоло Учело, Ђорџоне и Тицијан и наш Андрија Медулић. Инспирисала је Шекспира који никада у њој није био, а Марина Држића привукла да ту умре... Међу првим европским штампарима — уметницима у ренесансној Венецији нашли су се и наши Андрија Палташић и Добрић Добричић, Ластовчанин који је од књижара постао поверљиви млетачки дипломата и шпијун — док му се није замео траг.

Магичну привлачност за уметнике Венеција није изгубила ни у доцнијим вековима. Подстакла је машту Голдонија, Бајрона, Гетеа, Томаса Мана, Лазе Костића и других мање познатих. Па и ако уметничко-бојемски свет већ одавно борави на кејовима Сене или Гринич Вилиџу, Венеција је задржала доста од духа који он шири око себе. А да потомци млетачких трговаца умеју то да искористе, говори податак да она данас живи углавном од туризма — како високог, тако и оног што продаје панораму града у стакленим куглама у којима, када се окрену наопако, веје „снег“.

Текст: М. Крстуловић
Снимци: М. Вујовић



ЗА ДУЖДА, ВЛАДУ И СУД — Раније је Дуждева палата била приватна резиденција млетачких поглавара, седиште владе и правосуђа. Данас је музеј. Грађена је кроз читав 14. и готово половину 15. века, на месту некадашње тврђаве. На фасади, чије дугуласте аркаде изгледају као изрезбарене од слоноваче, а цео горњи део прекривен је финим мозаиком од белог истарског и ружичастог веронског мермера, огледа се све умеће венецијанских градитеља — као и дубина њене касе.



СВИ СУ ГРЕШНИ — Углови Дуждеве палате украшени су бираним радовима. У дворани врховног суда бивше Републике налази се ремек-дело вајара Рица „Адам и Ева“ — да би подсећао дуждеве судије на библијско наравоучење како су сви људи грешни? Ови „Адам и Ева“ само су копије.



МЛЕЧАНИ ПОД ЗАДРОМ — С унутрашње стране фасада Дуждеве палате сасвим је друкчија него споља, али није ништа мање лепа. Сва четири спрата украшена су редовима стубова: у приземљу су романски, на спратовима готски, па ренесансни — права историја стилова. Ипак, делују сасвим складно. Ово највелелепније венецијанско здање унутра је украшено сликама и скулптурама највећих мајстора. Међу делима се налази и Винчентинијево платно „Млетачке чете освајају Задар“ — инспирисано крсташким пустошењем овог, тада кључног јадранског упоришта 1202. године, што је помогло дужду Дандолу да постави темеље венецијанске надмоћи у Средоземљу.

СЛОВЕНИ И ПЕТРАРКА — Одавде почиње Обала Словена названа тако по нашим људима који су ту продавали своју робу. На тој обали становао је чувени песник Франческо Петрарка док је бора-вио у Венецији.



ДВЕ КУЛЕ — ДВА ЧУДА — Када је подигнута, на крају 15. века, Сатна кула на Тргу св. Марка представљала је „чудо невиђено“ — због сложеног механизма. Он показује сате, али и Месечеве мене и кретање Зодијака. На врху куле два бронзана Мавра туку маљевима у звоно сваког пуног сата. Иначе, на Тргу се уздиже и Кампаниле, звоник-горостас из 14. века висок 99 метара. У земљотресу 1902. године срушио се и била је потребна деценија да га Венецијанци поново подигну.

ОСВАЈАЧКО ДАМ — НЕ ДАМ — Ово је Трг Академије ликовних уметности чија је галерија међу најпознатијим у свету. У њој висе дела најгласовитијих венецијанских сликара од 14. до 18. века. Када је маја 1797. године последњи дужд Лудовико Манин предао млетачке области Наполеону, овај је, миром у Кампо-Формију исте године, уступио Венецију Аустрији. Доцније су се Аустрија и Француска „лоптале“ њом све до уједињења Венеције с Италијом 1866. године. Аустријанци су у периодима своје управе однели из Венеције многе слике. Ипак, оне су враћене у матичну галерију после првог светског рата.



Била је црвена, глатка и нестварно савршена. Лежала је постранце, тако да је њену шупљину, из које је штрчала петелка са зеленим листом, обасјавала светлост.

Доле, при земљи, издубљен кра-тер откривао је белину ткива и-спод коре. Отвор је био неправил-ног облика и, у додиру с вазду-хом, ткиво је по рубу већ почело да поприма црвенкастосмеђу боју рђе. Остатак је био мекан, са по-четним знацима труљења.

Град је лежао одмах испод кра-тера. Од његових три стотине ку-ћа, половина је била обасјана ју-тарњом светлошћу, а половина заклоњена огромном сенком Јабу-ке.

Убица Стршљенова

Док је стајао на узвишици уда-љеној око пет километара, Билинг-су се учини да се Јабука управо обрушава на куће које је наткри-љавала. Варка је трајала само тренутак. Пошто боље погледа, он закључи да је и ова, као и све остале, чврста и стамена. Суочен најзад са оним због чега је пре-пешачио стотинак километара, он спусти велику торбу са алатом и на-макну кожную кецељу.

Долина која се простирала пред њим личила је на нека циновска уста, док је Јабука лежала на широком, глатком „језику“ мрке земље. Стојећи на самом „корену“ језика, он поново подиже торбу и крену напред.

Пентрање је било тешко, али ни силазак низ падину није био ни-шта лакши. Земља, тврда као ка-мен и толико испрана од киша, претворила се у неплодну, нерав-ну масу, светлуцаву од зрнаца си-ликонских и кварцих кристала који су одбијали јарку Сунчеву светлост. Свако земљиште опу-стошено атомским ратом изгледа исто — као да припада неком другом свету. Никома, а поготову не човеку његовог заната, није требало посебно указивати на то — опустошена, мртва земља и натприродна, дивовска воћка коју је она рађала беху довољне саме по себи. Био је то један од начина на које се рат поиграо са човеком, као уосталом, и Стршљен.

Док се с муком пробијао према граду, Билингс је размишљао о томе како ће да седне, одмори се и попусти појас који га је стезао и како ће да се погађа са Главним око награде за свој труд. Било је то ситно и, за већину Убица Стршљенова, једино задовољство. У ваздуху се осећао натрули ми-рис јабуковог сока, слadak и о-мамљујући...

Необичан рудник

Главни је био млад, груб и ру-жан, баш као и његов град. Ло-шем и запуштеном изгледу града доприносио је и терет Јабуке који га је притискивао. Чинило се да је довољно само је дотаћи, па да се сручи и сравни са земљом рударе и њихове кућице. Међутим, о томе као да нико није бринуо. Улице су биле закрчене колицима натовареним коцкастим одресцима јабуке које су људи вукли до преса, или празним, са којима су хитали на-зад по нови терет. Погнутих глава и ћутке, пролазили су поред Главног и Убице Стршљенова.

Ужурбаност је била још уочљи-вија у близини самог рудника. До улаза је, кроз глиб и баре сока, водила стаза поплочана таблама исцеђеног ткива Јабуке. Главни је ишао напред, а Билингс га је сле-дио, посматрајући људе како гаца-ју кроз блато до колена.

Стаза се завршавала дубоко у утроби Јабуке. Над њима је, као чељуст, зјапила огромна јама. При светлости уљаних лампи које су висиле свуда по зидовима, Би-лингс угледа рудник који се узди-зао стотинак метара.

Кожна одећа рудара била је мокра и сјајна од ситних капи слатког, лепљивог сока које су ромињале. Ваздух презасићен тешким и влажним мирисом тру-лежи.

Билингс спусти торбу и поче да вади алат, комад по комад, и у-редно га слаже на тле. Беше ту крамп, сличан рударском, са спе-цијалним сечивима различите те-жине. Затим штитници за колена и заштитне рукавице, клинови на-лик на алпинистичке, дебели све-жањ конопца и цокуле са клин-цима. Он их обуче, пажљиво у-шпира и покупи остале делове опреме.

— Улази се одозго! — рече Главни.

Билингс погледа горе. У рудни-ку се све утишало, а знао је и зашто: већ се била пронела вест да је стигао Убица. Знао је да га рудари посматрају и питају се—баш као што се и сам питао нека-да, кад је био обичан рудар — да ли ће се Убица Стршљенова о-клизнати, да ли ће његова вешти-на затајити.

У влажном шунелу

Прену се и пође. Извуче нож и зналачким покретом начини рез у меснатом зиду. Ткиво је било смеђе, натруло и готово исушено, али се већ после следећег реза указа и бело, здраво. Подиже де-сну ногу, зари је у начињено у-дубљење и поново замахну ножем да би у клизавом зиду урезао наредни ослонац.

ЈАБУКА

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

БИО ЈЕ ТО САМО ЈЕДАН ОД НАЧИНА НА КОЈИ СЕ АТОМСКИ РАТ ПОИГРАО СА ЧОВЕКОМ. — ДРУГИ СЕ ЗВАО СТРШЉЕН.

ЏОН БАКСТЕР

Пењање је било опасно и мора-ло је да се изводи без застоја. Час би, док труло ткиво не попусти под оштрицом, пребацивао тежину тела на руке, а затим би се за тренутак, док клинци његових цо-кула не би исклизули, ослањао на ноге. Није имао времена да гледа куда иде нити да размишља о делу који тек треба да пређе. Унапред је одредио најкраћи пут до заравни и сада је све зависило од његове урођене способности. О-пијавши најзад чврсту ивицу не-давно направљене терасе под са-мим врхом, Убица Стршљенова се пребаци на њу, и у том часу се са свих страна зачу жамор задивље-них рудара.

Главни му се приближавао жу-рећи у безбедан, конопцима оиви-чен прокоп који се у цик-цак пео дуж прочеља рудника.

— Још горе — рече, чим зади-хан закорачи на терасу.

Заједно пређоше терасу и нађо-ше се у тако ниском удубљењу да су морали да стоје погнути. Глав-ни подиже лампу и Билингс угле-да почетак тунела. Осећао се јак мирис врења.

— Овај тунел је стар — рече. — Можда три дана.

Откиде парче зида и поче да га гњечи прстима:

— Можда и четири. Прилично је истрошен.

— Колико је дубоко... — започе Главни.

— Не бих знао да кажем — прекиде га Убица.

Главни стави лампу у отвор, по-кушавајући да испита мрачну у-нутрашњост. Видео се само тунел глатких зидова који је допирао, по свему судећи, до самог језгра Јабуке.

— Колико ће ово трајати? — упита Главни.

Убица Стршљенова задену но-жеве за појас и узео лампу.

— Колико траје, да траје! — одбруси и закорачи у мрак.

У тунелу је било топло и вла-жно. Притули лампу и, опрезно послушкујући, крену полако на-пред.

Пошто у близини није било љу-ди који би могли да буду сведоци његових грешака, био је ослобођен страха од неуспеха. Уосталом, не-успех су себи могли да допусте



PAK-73

само обични људи. Људи који убијају Стршљенове беху нешто сасвим друго. Огромна бела маса Јабукe представљала је посебан свет чија је правила добро познавао и у којем се осећао као код куће.

Изненада га запахну рескији воњ врења. Извуче нож. Ближио се крају тунела и месту на коме је он урањао у језгро јабуке. Било је све клизавије. За сваки корак морао је најпре да усече прорез у поду да се не би стропоштао. Негде из дубине зида гледало га је његово сопствено лице које се одсликавало на провидној, глаткој облози.

Стигао је до самог краја тунела, испод кога је угледао пространу одају сјајних и провидних зидова који су се сужавали и спуштали још педесетак метара до дна у коме је била уклештена округла, смеђа семенка. Било је то средиште Јабукe.

Дубовски инсект

Тек сада почињао је прави посао. Сео је и поново погледао опрему. Закључи да ће бити најбоље ако за спуштање употреби конопца, јер су зидови били сувише стрми и клизави.

Бешумно се спустио и дуго ослушкивао. Није се чуло ништа. То је значило да његов долазак још није био примећен. Када, нешто касније, иза семенке пронађе небрањен улаз у унутрашњу просторију, понада се да ће моћи да се послужи изненађењем. Брзо се осврну да би проверио да ли је конопца још на месту и склизну у главну одају.

Изнад њега свуда су висиле семенке. Јабука је лежала под углом од десетак степени, тако да је и одаја била под нагибом. Он је стајао при дну. Било је врло клизаво — утолико горе по њега ако буде био принуђен да се бори узбрдо. Кад би само могао да затекне инсекта на спавању или бар буновно! Кретао се сасвим тихо, али је сваки корак ипак могао да се чује. Доспео је до супротног краја одаје и, напола окренут, хитро извукао нож.

На супротном зиду појави се мутна мрља која се брзо ширила. Одједном, тамна мрља проби опну зида и он угледа залелујане, длакаве рогове и страшно лице инсекта: широке, косе очи, високе и истурене јагодице, велика црвена уста... Женка...

Из управо створеног процепа величанствени Стршљен проби се у унутрашњост одаје.

Ослоњен на зид, Убица је напет очекивао њен први корак. Била је мирна, можда уморна. Стајала је и лизала сок са свог крзна и мирно га посматрала.

По телу — које је било велико као девојачко, мада виткије — видело се да је млада. Маљице које су јој прекривале тело заклањале су, али нису могле савим да сакрију, сплетове мишића под којом прса и удова. Тек је оклоп, који јој је штитио лобању и врат, откривао њено право порекло. На први поглед, ништа друго није одавало њену природу инсекта.

Наједном, она испружи предње удове и, негде између њих и тела, почеше да се помаљају и шире бујна, провидно бела крила. Канце се нагло зарише у тло, крила залепршаше и она скочи...

Убица Стршљенова јој пресече пут замахнувши ножем удесно, а затим одбаула до семенки које су, у венцу, висиле на средини одаје.

За кратко је био на сигурном, заклоњен од њених канци, па је имао времена да се окрене и чвршће стегне нож. Утом се и она нашла под семенкама и подизала се да га нападне.

Борба на живој и смрт

Блесак ножа... Врх ју је погодио у долактицу и одмах склизнуо... Продоран крик инсекта... Друга канца суну и Убица осети жесток бол, али је његов следећи ударац погодио заривену канцу док је уздужни расцепио опну крила. Упркос томе, она је још нападала, примајући ударце крилима, осетљивим али небитним за исход борбе, док јој је тело остало заклоњено.

Одбачен ударцем, Убица се окотрљао низ одају и у зиду иза себе осети шупљину — позади је постојала још једна одаја, вероватно она у којој је становао Стршљен, најтоплија и најзаштешенија од струјања. И најмањи дашак ветра и зиме био је за Стршљена погубан.

Скочила му је на леђа пре него што је успео да подигне нож. Последњим, очајничким трзајем, Убица Стршљенова се баци уназад и натрула опна зида се под његовом тежином расцепи као хартија...

Падали су заједно кроз топао, спаран простор који је смрдео на трулеж и распаѓање. Извивши се у паду успео је да је се ослободи и тресну на нешто дебело и меко.

Лежао је на гомили распаднутог ткива, у горњем крају њене одаје. Једва је назирао простор око себе: натруле зидове који су се терасасто спуштали до дна; сок који је прскао на све стране; масу Стршљенове одбачене чауре на коју је пао... Она је лежала на дну. Нежна, провидна крила беху прионула за лепљиву површину наталоженог сока. Батргала се покушавајући да се подигне.

Убица Стршљенова начини кобну грешку. Извукавши други нож — први је изгубио у главној одаји — склизну до ивице. Истог тренутка схвати шта је учинио. Чаура је била трула и потпуно разједена влагом. Под његовом тежином, она се распаде као трула крпа. Пропадајући, рукама је грчевито кидао нити којима је чаура била постављена, али су нове и нове, читаве завесе, непрестано падале на њега. Од страшног удarca о тле изгубио је ваздух. Нож му испаде и одлете некуд далеко.

Окрену се да је погледа. Успела је да се одвоји од дна, подигла се и победоносно наднела над њега. Нетремице га гледајући она му раширених канци пође у загрљај. Убица Стршљенова виде како се канце спуштају ка њему, крикну и — смири се заувек.

Никада нису пронашли његово тело. Лежало је дубоко у Јабуци, замотано у нити Стршљенове чауре, лицем окренуто према сасушеној љуштури инсекта.

Већ дуго мртав, пошто га је и тако дубоко у језгру Јабукe убила хладноћа, Стршљен је за собом оставио коначно знамење. У телу убице похранио је ларве из којих ће се једног дана излећи нови Стршљенови и настанити у некој другој Јабуци, као што се и он сам излегао из тела неког Убице Стршљенова.



укрштене речи

СТИХ ДО СТИХА

НОГО ПЕТРОВ, ПЕТРОВИЋ, ПОПА и КАШТЕЛАН су наши савремени песници. Ако под бројевима 1, 2, 3 и 4 упишете њихова имена — укрштеница је испевана.

АУТОР: ВЕ-МАК	ВРСТА ДРЕВЕТА	1	ВАШАР ЗНАК НА ТРИЗУМА	ИСТОРИЈ- СКИ МЕ- СТО У МА- ЛОЈ АЗИЈИ	МЕСТО У ВОЈВОДИ- НИ, НА ДУНАВУ	ТИХ ВЕТРИК, ПОВЕТА- РАЦ	ПОТВРАДА О КВАЛИ- ТЕТУ	ПОЗНАТА ГЛУМИ- ЦА ШЕЛИ
2								
ПОСЛАТИ НА ВИШЕ МЕСТА								
НОВНА ПТИЦА			ПРЕДЕО ОКО НЕКОГ МЕСТА	ГРАД У СР НЕМАЧ- КОЈ				
УЗДР- ЖА- НОСТ								
			ДЕО ТЕЛА	ЛАКО ЛОМЉИВЕ ШУМИЦА, ЛУР				
100 ПАСИ ЛАВЕЖ	СМУЧАР- СКИ ГРАД У ШВЕД- СКОЈ	3				ГЛАВНИ ГРАД КАМПУ- БИЈЕ	ГРАД У САД, У ДРЖАВИ ЏОРџИЈИ	
МАТЕМА- ТИЧКА ВЕЛИЧИ- НА			ТРАВА У БОЈИ					НОВЧА- НИ ИЗРАЗ
			ГРАД У САД					
ГРАД У РУССКОЈ ОБЛА- СТИ				ГОРСКИ ВРХ НА ХИМАЛА- ЈИМА				
ГОРЊИ ДЕО КУКЕ	СНЕТ,ЖИТ- НА РБА СКУП ПЧЕЛА			МАРОКАНСКА НО- ВИНСКА АГЕНЦИЈА	ЗНАК КОТОРА	РЕКА У СИБИРУ		
			ДЕО ЗЕМ- ЉИНЕ ПО- ВРШИНЕ					
			П. Е.					
НУЛА	НАРАМЕ- НИЦЕ ЗА ВОЈНЕ ЧИНОВЕ							
4					ГРАД НА ЈУГУ ШКОТ- СКЕ			

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: М, следбеник, Мелвил, ГР, поштовалац, Киосос, Ла, Вине, азот, Јак, да, а, и, к, лава, Гватемала, „Рат и мир“, д. ОРАХ, Тина, ждралови, ђак, изаћи, Ера, Качић.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“, Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредник: Бојана Дожић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез. Цена једног примерка 8 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	88,00 динара
6 месеци	176,00 динара
1 година	352,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

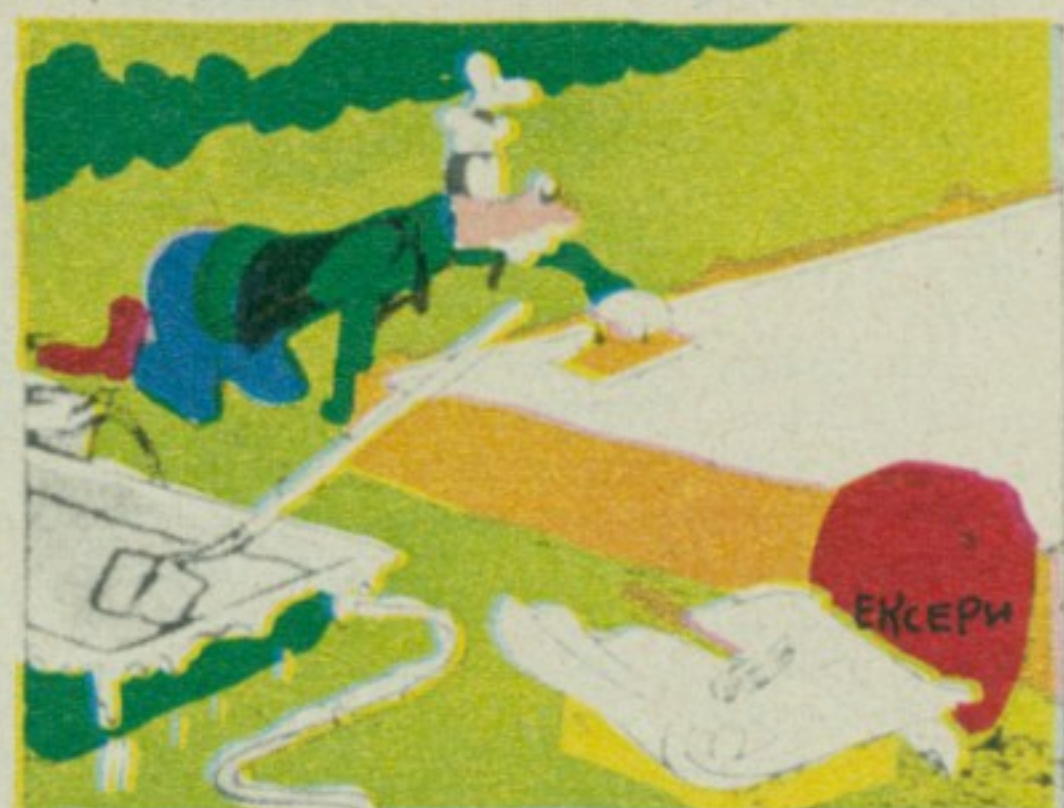
3 месеца	176,00 динара
6 месеци	352,00 динара
1 година	704,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП „Политика“ ООУР „Продаја“ — претплата на лист „Политикин забавник“

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$	38.—
СР НЕМАЧКА	DM	76.—
ШВЕДСКА	Škr	167.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	164.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr	64.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун „НИП“ „Политика“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054, са обавезном назнаком претплата на „Политикин забавник“



ИГРАЈТЕ СЕ - СЛАДИТЕ СЕ!



Децо!

Нешто лепо за вас који волите PEZ бонбоне. Сада у вашим продавницама уз PEZ бонбоне можете добити лепу значку из серије 15 ликова PEZ фигурица. Играјте се — сладите се!



ПОЛИТИКИНИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД

МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавници,

ГОЗБА РАТНИКА

Чиме се храни јеленак?

Синиша Путник,
Гајева 59
Сремска Каменица

Јеловник јеленка је врло сиромашан: слатки сокови стабала су му једина храна. Лиже их некад сам, а некад се приређују и читање гозбе 20 — 30 рогатих званица. Истраживач Хоп оставио је опис једног таквог заједничког ручка. Тихо пуцкетање и шкрипање са старог хрasta у његовом врту скренуло му је пажњу. Кад се боље загледао у дрво, Хоп је видео како је из коре исцурео сок и на ту слатку гозбу се сакупило мешовито друштво инсеката. Мрави су запослено трчкарали, муве зујале, љутити стршљени кружили око стабла. Најмногобројнији гости били су јеленци. На овој бучној и ратоборној гозби било их је тридесетак. Најмање две трећине јеленака у борбеном заносу испреплитало је своје рогове, а њихове женке су се међусобно немилосрдно уједале. Остали инсекти опрезно су се трудили да остану подале од ових страшних, изукрштаних рогова.



БРОЈ ДО ПЕТ

Како настаје штупање?

Наталија Ковачевић,
Бориса Кидрича 3
Бачка Паланка

Штупање је кратак, експлозиван удисај који настаје брзим грчењем дијафрагме, а при том се чују карактеристични звуци из грклана. То грчење дијафрагме најчешће настаје због притиска у трбушној дупљи кад је желудац препун. Међутим, штупање може да буде и знак тежих обољења: запаљења трбушне марамице, мо-

зга или можданих опни, парализе црева, тровања, отекле јетре... Јавља се и код хистерије.

Да бисмо помогли неком да се ослободи овог, обично безбедног штупања, треба, кажу, да га уплашимо. А „лекови“ су и чаша млаке воде, или заустављање дишања и бројање до пет...



КАКО ДА СЕ ВРАТИМ?

Како птице селице налазе своја стара гнезда?

Бојан Суботић,
Београд

Грци и Римљани нису ни знали да се птице селе: мислили су да се преко зиме крију у пећинама. Тек у доба великих географских открића морепловци су у екваторским земљама открили птице којих зими није било у Европи. Ускоро су састављене карте путева сеоба и области зимовања. Зна се и када која птица полази на пут и када се враћа. Али загонетка како се птице сналазе на путу биће потпуно решена тек кад будемо све знали о чулима птица.

Утврђено је да неке птице осећају јачину електромагнетског зрачења Земље па би, према томе, могле да се оријентишу према зрачењу околине свог гнезда. Али многа места на Земљи имају једнако електромагнетско зрачење, па би само овај осећај птицама



био недовољан да се врате у своје гнездо. Птице осећају и Кариолисову силу, силу замаха Земље услед окретања. Кариолисова сила и електромагнетско зрачење, представљају птицама „координате“ по којима се оријентишу, а на Земљи је врло мало места са истим координатама те врсте. Многе се птице оријентишу и помоћу вида — гуске, на пример, увек залутају у магли. Код неких птица је способност оријентације наследна и младунци сами могу да нађу завичај родитеља у коме никад нису били. Али пловкама, рецимо, то није наследна особина. Данас се проблем сеобе птица проучава посебно уз сваку врсту.



ЛЕЧЕЊЕ СТРУЈОМ

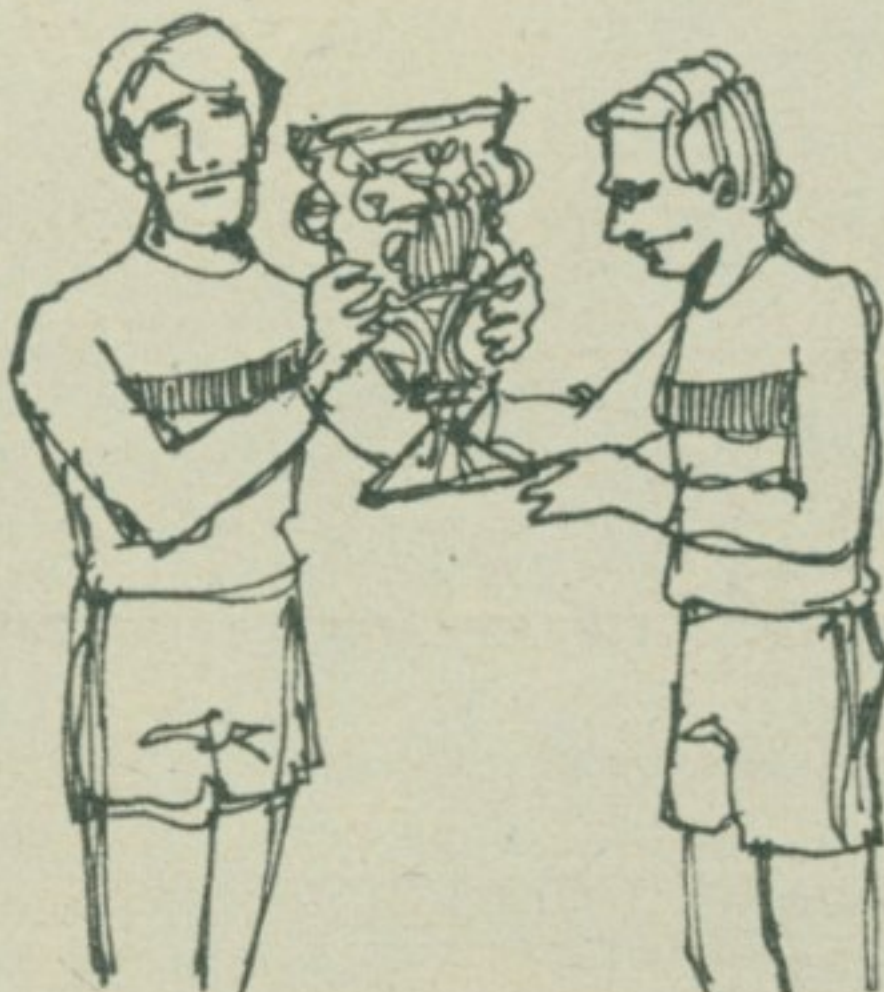
Реци ми нешто о лечењу електрошоком.

Слађан Мочевић,
Сарајево

За лечење душевних поремећаја психоневроза и психоза користе се различите терапије: психоанализа, психодрама, електрошок, неурохирургија... Суштина електрошок-терапија је у провођењу електричне струје кроз мозак, чиме се изазива напад сличан епилептичном. За време терапије пацијент лежи, а лекарски помоћник се брине да приликом напада не дође до повреда болесника.

Испитивање деловања струје на људски организам почело је крајем прошлог века. Метод се и данас усавршава, а циљ је да се што мањом јачином струје и краћим временом деловања постигне исти учинак.

Електрошок изазива промене метаболизма које повољно утичу на лечење душевних болести. Али како утичу — ни данас међу научницима не постоји јединствено мишљење.



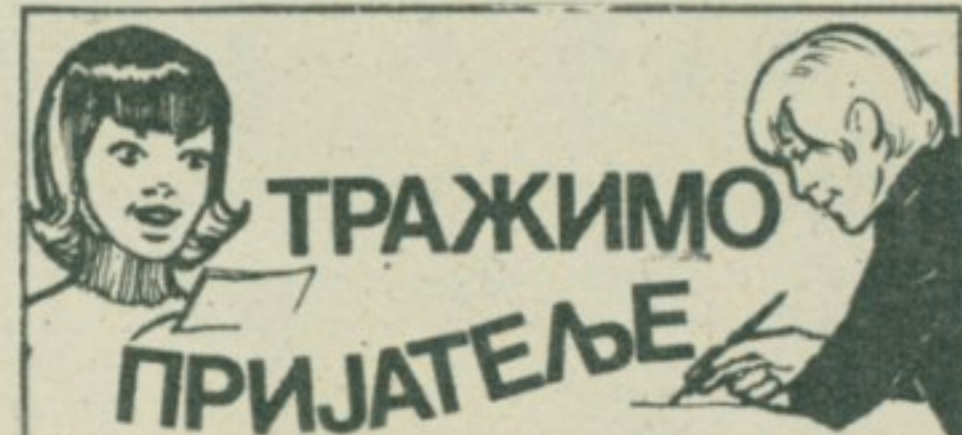
ДВОСТРУКИ ПОБЕДНИК

Шта се догађа када један клуб освоји у истој сезони и државно првенство и Куп своје земље, пошто не може истовремено да

учествује и у Купу шампиона и у Купу победника купова?

Предраг Тошић,
11 000 Београд

У том случају клуб увек учествује у Купу европских шампиона, док се место у Купу победника купова уступа оним тимовима који је побеђен у финалу Купа. То се десило, на пример, са Келном, који је прошле сезоне био првак и освајач Купа СР Немачке. Келн је играо у Купу европских шампиона у фудбалу, а у Купу победника купова учествовала је Фортуна из Диселдорфа, која је изгубила у финалу немачког Купа.



Татјана Живанов, 31000 Титово Ужице, Маршала Тита 93 — 11 година, сакупља значке и плоче

Мирта Мандић, 54403 Вука, Колодворска 11 — 14 година, воли музику

Љиљана Лукић, 11000 Београд, Франца Розмана 4 — 11 година, воли забавну музику а Забавник још више

Валентина Вукојевић, 14252 Ваљевска Каменица, Миличница — 11 година, воли спорт и музику, сакупља значке и марике

Весна Костић, 91000 Скопље, Дурмиторска 29а, насеље Синђелић — воли све што воле млади

Бранко Пушец, 41284 Будинићина, Будинићина 83 Јасна Новаков, 52210 Ровињ, Омладинска 2 — воли све што воле млади

Биљана Катић, 31000 Титово Ужице, Маршала Тита 93 — 11 година, сакупља значке, салвете, разгледнице, привеске

У рубрици „Кад куће час“ објављеној 3. августа у броју 1440. „Политикиног забавника“ поткра-ла се грешка на коју су нам указали и читаоци Арсен Малешковић из Београда, Љубодраг Здравковић из Краљева и Константин Доброта из Крушевца. Објављено је да је ресавски војвода из првог српског устанка Стеван Синђелић погинуо 1813. године па доносимо исправку и молимо читаоце да је уваже.

Стеван Синђелић учествовао је у припремама устанка, а касније командовао устаницима из Ресаве. У првим сукобима са Турцима разбио је њихове слабије делове на Јасењару код Медвеђе и одзецио их у Буприју. Истакао се у боју на Ивановцу 18. августа 1805. године и добио чин војводе. За време турске офанзиве на Србију 1806. борио се у Делиграду под командом Петра Добрића. У боју на Каменици 1809. године са 300 Ресавца и 4 топа бранио је шанас на Чегру и у више махова одбио Турке, али кад су надмоћније турске снаге продриле у шанас, запалио је складиште са муницијом, дигао у ваздух цео шанас и погинуо са посадом и Турцима који су у њега продрили. Било је то 31. маја 1809.

